

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Asseco South Eastern Europe
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku

ASSECO
SOUTH EASTERN EUROPE

Obecność
w **21 krajach**

Uzyskana sprzedaż
881 mln PLN

2 675 osób pracujących
na uzyskane wyniki

Wypracowany wynik
netto dla Akcjonariuszy
Jednostki Dominującej
90 mln PLN

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Asseco South Eastern Europe

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku

WYBRANE DANE FINANSOWE	6
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK Z ZYSKÓW I STRAT ORAZ SPRAWOZDANIE Z POZOSTAŁYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH	7
SKONSOLIDOWANY BILANS	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	10
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	12
DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	13
I. PODSTAWOWE INFORMACJE	13
II. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	14
2.1. Podstawa sporządzenia	14
2.2. Oświadczenie o zgodności	14
2.3. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji	14
2.4. Profesjonalny osąd i szacunki	14
2.5. Stosowane zasady rachunkowości	15
2.6. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie	18
2.7. Zmiany stosowanych zasad prezentacji	18
2.8. Korekta błędów	18
2.9. Zmiany danych porównywalnych	18
III. ORGANIZACJA I ZMIANY W STRUKTURZE GRUPY ASSECO SOUTH EASTERN EUROPE, ZE WSKAZANIEM JEDNOSTEK PODLEGAJĄCYCH KONSOLIDACJI	19
IV. INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI	22
V. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z ZYSKÓW I STRAT	25
5.1. Struktura przychodów operacyjnych	25
5.2. Struktura kosztów operacyjnych	29
5.3. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	32
5.4. Przychody i koszty finansowe	32
5.5. Podatek dochodowy	33
5.6. Zysk przypadający na jedną akcję	35
5.7. Informacja dotycząca wypłaconej dywidendy	36
VI. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO BILANSU	36
6.1. Rzeczowe aktywa trwałe	36
6.2. Wartości niematerialne	38
6.3. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	41
6.4. Wartość firmy	42
6.5. Testy z tytułu utraty wartości	48
6.6. Pozostałe aktywa finansowe	50
6.7. Czynne rozliczenia międzyokresowe	53
6.8. Należności oraz aktywa z tytułu umów z klientami	53
6.9. Zapasy	56
6.10. Środki pieniężne	56
6.11. Kapitał podstawowy (zakładowy) i nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	57
6.12. Udziały niekontrolujące	57
6.13. Zobowiązania z tytułu leasingu	58
6.14. Kredyty bankowe i pożyczki	60
6.15. Pozostałe zobowiązania finansowe	62
6.16. Zobowiązania handlowe, zobowiązania budżetowe oraz pozostałe zobowiązania	63
6.17. Zobowiązania z tytułu umów z klientami	64
6.18. Rezerwy	65
6.19. Rozliczenia międzyokresowe kosztów	67
6.20. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	67
VII. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	70
7.1. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	70
7.2. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	70

VIII. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO CELÓW I ZASAD ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM	71
8.1. Ryzyko zmian kursów walutowych	71
8.2. Ryzyko zmian stopy procentowej	73
8.3. Ryzyko kredytowe	73
8.4. Ryzyko związane z płynnością	74
8.5. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na pozycje bilansowe	74
IX. POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE	76
9.1. Zobowiązania pozabilansowe	76
9.2. Sezonowość i cykliczność	77
9.3. Zatrudnienie	77
9.4. Informacje o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	78
9.5. Wynagrodzenie Zarządu oraz Rady Nadzorczej	78
9.6. Zarządzanie kapitałem	79
9.7. Znaczące zdarzenia po dniu bilansowym	79
9.8. Znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych	79

Wybrane dane finansowe Grupa Asseco South Eastern Europe

W poniższej tabeli zaprezentowano wybrane dane finansowe Grupy Asseco South Eastern Europe:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. EUR	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. EUR
Przychody ze sprzedaży	881 336	670 377	204 876	157 110
Zysk z działalności operacyjnej	110 200	74 482	25 617	17 456
Zysk brutto	110 430	78 060	25 671	18 294
Zysk za okres sprawozdawczy	91 322	65 163	21 229	15 272
Zysk za okres sprawozdawczy przypadający Akcjonariuszom Jednostki Dominującej	89 989	64 716	20 919	15 167
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	158 813	120 804	36 918	28 312
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(103 118)	(43 288)	(23 971)	(10 145)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(24 910)	(27 651)	(5 791)	(6 480)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	199 663	164 887	46 886	38 346
Zysk za okres sprawozdawczy na jedną akcję zwykłą przypisany Akcjonariuszom Jednostki Dominującej (w PLN/EUR)	1,73	1,25	0,40	0,29
Rozwodniony zysk za okres sprawozdawczy na jedną akcję zwykłą przypisany Akcjonariuszom Jednostki Dominującej (w PLN/EUR)	1,73	1,25	0,40	0,29

Wybrane dane finansowe prezentowane w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przeliczono na walutę EUR w następujący sposób:

- pozycje dotyczące skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych przeliczono według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez NBP obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca. Kurs ten wyniósł:
 - w okresie od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku 1 EUR = 4,3018 PLN
 - w okresie od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku 1 EUR = 4,2669 PLN
- stan środków pieniężnych Grupy na koniec bieżącego okresu sprawozdawczego i analogicznego w okresie poprzednim przeliczono według średnich kursów ogłoszonych przez NBP. Kurs ten wyniósł:
 - kurs obowiązujący w dniu 31 grudnia 2019 roku 1 EUR = 4,2585 PLN
 - kurs obowiązujący w dniu 31 grudnia 2018 roku 1 EUR = 4,3000 PLN

Wszystkie kwoty w raporcie wyrażono w tysiącach złotych (PLN), chyba że stwierdzono inaczej.

Skonsolidowany rachunek z zysków i strat oraz sprawozdanie z pozostałych dochodów całkowitych

Grupa Asseco South Eastern Europe

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	Noty	12 miesięcy do	12 miesięcy do
		31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
		tys. PLN	tys. PLN
Przychody operacyjne	<u>5.1</u>	881 336	670 377
Koszt własny sprzedaży	<u>5.2</u>	(663 553)	(508 836)
Odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych	<u>5.2</u>	(3 032)	(544)
Zysk brutto ze sprzedaży		214 751	160 997
Koszty sprzedaży	<u>5.2</u>	(53 039)	(46 611)
Koszty ogólnego zarządu	<u>5.2</u>	(53 781)	(39 471)
Zysk netto ze sprzedaży		107 931	74 915
Pozostałe przychody operacyjne	<u>5.3</u>	4 253	1 513
Pozostałe koszty operacyjne	<u>5.3</u>	(1 923)	(1 644)
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć		(61)	(302)
Zysk z działalności operacyjnej		110 200	74 482
Przychody finansowe	<u>5.4</u>	6 032	6 038
Koszty finansowe	<u>5.4</u>	(5 712)	(2 460)
Odpis z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych		(90)	-
Zysk przed opodatkowaniem		110 430	78 060
Podatek dochodowy (bieżące i odroczone obciążenie podatkowe)	<u>5.5</u>	(19 108)	(12 897)
Zysk za okres sprawozdawczy		91 322	65 163
<i>Przypadający:</i>			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		89 989	64 716
Udziałowcom niekontrolującym		1 333	447
Podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję (w PLN) ze skonsolidowanego zysku za okres sprawozdawczy przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej	<u>5.6</u>	1,73	1,25
POZOSTAŁE DOCHODY CAŁKOWITE			
Zysk za okres sprawozdawczy		91 322	65 163
Elementy, które mogą podlegać przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat		(15 883)	5 485
Zysk/strata netto z tytułu wyceny aktywów finansowych		9	-
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych		(15 892)	5 485
Elementy, które nie podlegają przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat		-	-
Zyski/straty aktuarialne		-	-
Razem pozostałe dochody całkowite:		(15 883)	5 485
SUMA DOCHODÓW CAŁKOWITYCH przypadająca:		75 439	70 648
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		74 221	70 177
Udziałowcom niekontrolującym		1 218	471

Skonsolidowany bilans Grupa Asseco South Eastern Europe

AKTYWA	Noty	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
		tys. PLN	tys. PLN
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	<u>6.1</u>	147 061	128 692
Wartości niematerialne	<u>6.2</u>	14 120	10 854
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	<u>6.3</u>	65 055	-
Nieruchomości inwestycyjne		596	632
Wartość firmy	<u>6.4</u>	539 665	481 089
Inwestycje wyceniane metodą praw własności		-	111
Pozostałe należności	<u>6.8</u>	724	186
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	<u>5.5</u>	8 978	4 785
Pozostałe aktywa finansowe	<u>6.6</u>	4 670	588
Rozliczenia międzyokresowe	<u>6.7</u>	614	634
		781 483	627 571
Aktywa obrotowe			
Zapasy	<u>6.9</u>	37 215	17 006
Rozliczenia międzyokresowe	<u>6.7</u>	21 746	15 264
Należności handlowe	<u>6.8</u>	164 530	132 120
Aktywa z tytułu umów z klientami	<u>6.8</u>	28 050	19 022
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	<u>6.8</u>	1 364	2 227
Należności budżetowe	<u>6.8</u>	2 008	1 355
Pozostałe należności	<u>6.8</u>	2 889	1 765
Inne aktywa niefinansowe		10 247	4 588
Pozostałe aktywa finansowe	<u>6.6</u>	572	3 761
Środki pieniężne i depozyty	<u>6.106</u> <u>6.10</u>	199 663	164 887
		468 284	361 995
SUMA AKTYWÓW		1 249 767	989 566

Skonsolidowany bilans Grupa Asseco South Eastern Europe

PASywa	Noty	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
		tys. PLN	tys. PLN
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej)			
Kapitał podstawowy	<u>6.11</u>	518 942	518 942
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	<u>6.11</u>	38 825	38 825
Transakcje na udziałach niekontrolujących		(9 186)	(1 887)
Pozostałe kapitały		(1 319)	3 153
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych		(119 586)	(103 809)
Zyski zatrzymane		370 476	308 201
		798 152	763 425
Udziały niekontrolujące	<u>6.12</u>	2 051	1 664
Kapitał własny ogółem		800 203	765 089
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty bankowe i pożyczki	<u>6.14</u>	43 255	17 223
Zobowiązania z tytułu leasingu	<u>6.13</u>	47 489	1 055
Pozostałe zobowiązania finansowe	<u>6.15</u>	28 557	-
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	<u>5.5</u>	1 344	1 599
Rezerwy	<u>6.18</u>	2 013	1 982
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	<u>6.17</u>	804	236
Pozostałe zobowiązania	<u>6.16</u>	494	-
		123 956	22 095
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty bankowe i pożyczki	<u>6.14</u>	49 742	30 836
Zobowiązania z tytułu leasingu	<u>6.13</u>	18 923	820
Pozostałe zobowiązania finansowe	<u>6.15</u>	13 879	9
Zobowiązania handlowe	<u>6.16</u>	109 977	78 362
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	<u>6.17</u>	58 707	37 166
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	<u>6.16</u>	5 738	3 684
Zobowiązania budżetowe	<u>6.16</u>	24 231	19 333
Pozostałe zobowiązania	<u>6.16</u>	19 247	16 098
Rezerwy	<u>6.18</u>	2 847	2 713
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	<u>6.19</u>	22 317	13 361
		325 608	202 382
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		449 564	224 477
SUMA PASYWÓW		1 249 767	989 566

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Grupa Asseco South Eastern Europe

	Nota	Kapitał podstawowy tys. PLN	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej tys. PLN	Transakcje na udziałach niekontrolujących tys. PLN	Pozostałe kapitały tys. PLN	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych tys. PLN	Zyski/straty z lat ubiegłych oraz zysk okresu bieżącego tys. PLN	Kapitał własny Jednostki Dominującej tys. PLN	Udziały niekontrolujące tys. PLN	Kapitał własny ogółem tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2019 roku		518 942	38 825	(1 887)	3 153	(103 809)	308 201	763 425	1 664	765 089
Wpływ wdrożenia MSSF 16		-	-	-	-	-	(729)	(729)	-	(729)
Na dzień 1 stycznia 2019 roku (po ujęciu wpływu wdrożenia MSSF 16)		518 942	38 825	(1 887)	3 153	(103 809)	307 472	762 696	1 664	764 360
Zysk za okres sprawozdawczy		-	-	-	-	-	89 989	89 989	1 333	91 322
Pozostałe dochody całkowite za okres sprawozdawczy		-	-	-	9	(15 777)	-	(15 768)	(115)	(15 883)
Suma dochodów całkowitych za okres sprawozdawczy		-	-	-	9	(15 777)	89 989	74 221	1 218	75 439
Transakcje z pracownikami rozliczane w formie instrumentów kapitałowych		-	-	-	2 094	-	-	2 094	-	2 094
Objęcie kontroli nad spółkami zależnymi	6.4	-	-	-	(6 575)	-	-	(6 575)	8 022	1 447
Podniesienie kapitału w spółkach zależnych		-	-	-	-	-	-	-	1 119	1 119
Transakcje na udziałach niekontrolujących (w tym rozliczenie warunkowego zobowiązania finansowego wobec udziałowców niekontrolujących (opcje put))		-	-	(7 299)	-	-	-	(7 299)	(9 520)	(16 819)
Dywidenda za rok 2018	5.7	-	-	-	-	-	(26 985)	(26 985)	(452)	(27 437)
Na dzień 31 grudnia 2019 roku		518 942	38 825	(9 186)	(1 319)	(119 586)	370 476	798 152	2 051	800 203

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Grupa Asseco South Eastern Europe

Nota	Kapitał podstawowy tys. PLN	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej tys. PLN	Transakcje na udziałach niekontrolujących tys. PLN	Pozostałe kapitały tys. PLN	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych tys. PLN	Zyski/straty z lat ubiegłych oraz zysk okresu bieżącego tys. PLN	Kapitał własny Jednostki Dominującej tys. PLN	Udziały niekontrolujące tys. PLN	Kapitał własny ogółem tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2018 roku	518 942	38 825	(1 887)	660	(109 270)	270 470	717 740	1 572	719 312
Zysk za okres sprawozdawczy	-	-	-	-	-	64 716	64 716	447	65 163
Pozostałe dochody całkowite za okres sprawozdawczy	-	-	-	-	5 461	-	5 461	24	5 485
Suma dochodów całkowitych za okres sprawozdawczy	-	-	-	-	5 461	64 716	70 177	471	70 648
Transakcje z pracownikami rozliczane w formie instrumentów kapitałowych	-	-	-	2 493	-	-	2 493	-	2 493
Dywidenda za rok 2017	-	-	-	-	-	(26 985)	(26 985)	(379)	(27 364)
Na dzień 31 grudnia 2018 roku	518 942	38 825	(1 887)	3 153	(103 809)	308 201	763 425	1 664	765 089

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych Grupa Asseco South Eastern Europe

	Nota	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk przed opodatkowaniem		110 430	78 060
Korekty o pozycje:		65 381	59 178
Amortyzacja	5.2	65 687	45 632
Zmiana stanu zapasów		(7 519)	9 846
Zmiana stanu należności i pozostałych aktywów niefinansowych		(21 589)	(17 121)
Zmiana stanu zobowiązań, rozliczeń międzyokresowych i rezerw		21 064	12 424
Przychody/koszty z tytułu odsetek		3 316	1 036
Przychody/koszty z różnic kursowych		(122)	(1 057)
Przychody/koszty z tytułu aktywów finansowych (wycena, sprzedaż, itp.)		(33)	589
Pozostałe przychody/koszty finansowe		(623)	-
Zyski/straty na sprzedaży, likwidacji i utracie wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		3 035	5 050
Koszty transakcji z pracownikami rozliczanych w formie instrumentów kapitałowych		2 094	2 493
Pozostałe korekty zysku brutto		71	286
Środki pieniężne z działalności operacyjnej		175 811	137 238
Zapłacony podatek dochodowy		(16 998)	(16 434)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		158 813	120 804
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy			
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych		1 401	988
Wpływy ze sprzedaży/rozliczenia aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy		140	277
Wpływy ze sprzedaży inwestycji w pozostałe instrumenty dłużne wyceniane w zamortyzowanym koszcie (lokaty)		3 500	2 802
Pożyczki spłacone		225	8
Otrzymane odsetki		41	80
Dywidendy otrzymane		1	1
Wypływy			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych (w tym wydatki na R&D)	7.1	(55 616)	(40 496)
Wydatki z tytułu nabycia jednostek zależnych i stowarzyszonych pomniejszone o środki pieniężne i ich ekwiwalenty w nabytych jednostkach zależnych	7.1	(45 388)	-
Wydatki na nabycie/rozliczenia aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy		(46)	(158)
Nabycie inwestycji w pozostałe instrumenty dłużne wyceniane w zamortyzowanym koszcie (lokaty)		(4 549)	(6 776)
Pożyczki udzielone		(2 827)	-
Pozostałe przepływy z działalności inwestycyjnej		-	(14)
Środki pieniężne netto wykorzystane w działalności inwestycyjnej		(103 118)	(43 288)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy			
Wpływy od udziałowców niekontrolujących z tytułu emisji kapitału w jednostkach zależnych		1 119	-
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	7.2	54 477	16 024
Wypływy			
Spłata pożyczek/kredytów	7.2	(32 606)	(13 934)
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu	7.2	(17 230)	(1 367)
Zapłacone odsetki	7.2	(3 233)	(1 010)
Dywidendy wypłacone przez Jednostkę Dominującą	7.2	(26 985)	(26 985)
Dywidendy wypłacone dla udziałowców niekontrolujących	7.2	(452)	(379)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(24 910)	(27 651)
Zwiększenie/Zmniejszenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		30 785	49 865
Różnice kursowe netto		(4 963)	(588)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty netto na dzień 1 stycznia		164 839	115 562
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty netto na dzień 31 grudnia	6.10	190 661	164 839

Dodatkowe objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

I. Podstawowe informacje

Grupa Kapitałowa Asseco South Eastern Europe („Grupa ASEE”, „Grupa”, „ASEE”) to grupa kapitałowa, której Jednostką Dominującą jest Asseco South Eastern Europe S.A. („Jednostka Dominująca”, „ASEE S.A.”, „Spółka”, „Emitent”) z siedzibą w Rzeszowie przy ul. Olchowej 14.

Podstawowe informacje o Jednostce Dominującej	
Nazwa	Asseco South Eastern Europe S.A.
Siedziba	Rzeszów, ul. Olchowa 14
KRS	0000284571
Regon	180248803
NIP	813-351-36-07
Podstawowy przedmiot działalności	Działalność firm centralnych i holdingów, produkcja oprogramowania

Jednostka Dominująca Asseco South Eastern Europe S.A. z siedzibą w Rzeszowie została utworzona 10 kwietnia 2007 roku jako spółka akcyjna pod nazwą Asseco Adria S.A. W dniu 11 lipca 2007 roku dokonano wpisu spółki w XII Wydziale Gospodarczym Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie pod numerem 0000284571. Jednostce Dominującej nadano numer statystyczny REGON 180248803. W dniu 11 lutego 2008 roku została zarejestrowana zmiana nazwy Jednostki Dominującej z Asseco Adria Spółka Akcyjna na Asseco South Eastern Europe Spółka Akcyjna.

Od dnia 28 października 2009 roku akcje Spółki notowane są na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

ASEE S.A. jest Jednostką Dominującą Grupy Asseco South Eastern Europe. Jednostka Dominująca może działać na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami. Czas trwania Jednostki Dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieograniczony.

Grupa Asseco South Eastern Europe prowadzi działalność w zakresie sprzedaży oprogramowania własnego i obcego, jak również świadczenia usług wdrożeniowych, integracyjnych i outsourcingowych. Grupa dostarcza rozwiązania IT, rozwiązania z obszaru uwierzytelniania, systemy do rozliczania płatności internetowych, jak również prowadzi sprzedaż, outsourcing oraz obsługę bankomatów i terminali płatniczych oraz świadczy usługi integracyjne i wdrożeniowe systemów i sprzętu informatycznego. Grupa prowadzi działalność na terenie Polski, krajów Europy Południowo-Wschodniej, krajów Półwyspu Iberyjskiego, Turcji, a także w Kolumbii, Peru i na Dominikanie.

Zakres podstawowej działalności Grupy Asseco South Eastern Europe w podziale na odpowiednie segmenty został opisany w punkcie IV niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku oraz zawiera dane porównywalne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku.

II. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

2.1. Podstawa sporządzenia

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych w wartościach godziwych przez wynik finansowy lub pozostałe dochody całkowite, aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie, a także zobowiązań finansowych wycenianych w wartościach godziwych przez wynik finansowy.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę.

Zakres skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (tekst jednolity: Dz. U. 2019 r. poz.757) („Rozporządzenie”) i obejmuje roczny okres sprawozdawczy od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku i okres porównawczy od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku.

2.2. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”).

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE.

Niektóre jednostki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez przepisy lokalne. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty niezawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy, wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

2.3. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych. Ewentualne różnice w wysokości 1 tys. PLN przy sumowaniu wynikają z przyjętych zaokrągleń.

Walutą funkcjonalną Jednostki Dominującej i zarazem walutą prezentacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski (PLN). Walutami funkcjonalnymi jednostek zależnych objętych niniejszym sprawozdaniem finansowym są waluty podstawowych środowisk gospodarczych, w których jednostki te działają. Dla celów konsolidacji sprawozdania jednostek zagranicznych są przeliczane na PLN przy użyciu kursów wymiany kwotowanych dla tych walut przez Narodowy Bank Polski na koniec okresu sprawozdawczego dla pozycji bilansowych oraz kursu wyliczonego, jako średnia arytmetyczna kursów ogłaszanych przez NBP obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca okresu objętego sprawozdaniem (dla pozycji sprawozdania z dochodów całkowitych oraz rachunku przepływów pieniężnych), a skutki takich przeliczeń ujmowane są w kapitale własnym w pozycji „Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych”.

2.4. Profesjonalny osąd i szacunki

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania szacunków i założeń, które wpływają na wielkości wykazane w sprawozdaniu finansowym. Mimo, że przyjęte założenia i szacunki opierają się na najlepszej wiedzy kierownictwa Grupy na temat bieżących działań i zdarzeń, rzeczywiste wyniki mogą się różnić od przewidywanych.

W odpowiednich pozycjach not objaśniających przedstawiono główne obszary, w których w procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości oprócz szacunków księgowych, duże znaczenie miał także profesjonalny osąd kierownictwa, i co do których zmiana szacunków może mieć istotny wpływ na zaprezentowane w tych notach dane finansowe Grupy w przyszłości.

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku nie nastąpiły istotne zmiany w sposobie dokonywania szacunków w porównaniu z analogicznym okresem 2018 roku.

2.5. Stosowane zasady rachunkowości

W poniższej tabeli znajduje się zestawienie wybranych zasad rachunkowości wraz z przypisaniem do noty, w której zostały one przedstawione.

Wybrane zasady rachunkowości	Nota	Numer strony
Przychody ze sprzedaży	<u>5.1</u>	25
Koszty operacyjne	<u>5.2</u>	29
Pozostała działalność operacyjna	<u>5.3</u>	32
Przychody i koszty finansowe	<u>5.4</u>	32
Podatek dochodowy	<u>5.5</u>	33
Zysk przypadające na jedną akcję	<u>5.6</u>	35
Rzeczowe aktywa trwałe	<u>6.1</u>	36
Wartości niematerialne	<u>6.2</u>	38
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	<u>6.3</u>	41
Wartość firmy	<u>6.4</u>	42
Testy na utratę wartości	<u>6.5</u>	48
Pozostałe aktywa finansowe	<u>6.6</u>	50
Czynne rozliczenia międzyokresowe	<u>6.7</u>	52
Należności i aktywa z tytułu umów z klientami	<u>6.8</u>	53
Zapasy	<u>6.9</u>	56
Środki pieniężne	<u>6.10</u>	56
Kapitał podstawowy (zakładowy)	<u>6.11</u>	57
Zobowiązania z tytułu leasingu	<u>6.13</u>	57
Kredyty bankowe i pożyczki	<u>6.14</u>	60
Pozostałe zobowiązania finansowe	<u>6.15</u>	62
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	<u>6.16</u>	63
Zobowiązanie z tytułu umów z klientami	<u>6.17</u>	64
Rezerwy	<u>6.18</u>	65
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	<u>6.19</u>	67

Zasady rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie uległy zmianom w stosunku do zasad, które zastosowano przy sporządzaniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku z wyjątkiem nowego standardu rachunkowości tj. MSSF 16 Leasing („MSSF 16”). Wpływ tego standardu na niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe został opisany poniżej.

i. MSSF 16 – zastosowanie po raz pierwszy

Grupa ASEE wdrożyła MSSF 16 Leasing z dniem 1 stycznia 2019 roku zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w standardzie. Wpływ wdrożenia standardu na skonsolidowane dane Grupy został przedstawiony w dalszej części sprawozdania.

Grupa zastosowała MSSF 16 retrospektywnie z odniesieniem skumulowanego efektu pierwszego zastosowania niniejszego standardu jako korekty bilansu otwarcia zysków zatrzymanych na dzień 1 stycznia 2019 roku. Zgodnie z paragrafem C8(b) MSSF 16 Grupa w odniesieniu do poszczególnych umów leasingowych wyceniła składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania albo w wartości bilansowej, tak jakby MSSF 16 był stosowany od daty rozpoczęcia umowy albo w kwocie równej odpowiednio wyliczonemu zobowiązaniu z tytułu leasingu na dzień pierwszego zastosowania standardu, czyli na 1 stycznia 2019 roku.

W Grupie ASEE występowały na dzień 31 grudnia 2018 roku zarówno umowy, które zgodnie z MSR 17 klasyfikowane były jako leasing operacyjny, w tym umowy najmu nieruchomości biurowych (zobowiązania z tych umów ujawniane były w sprawozdaniach finansowych jako zobowiązania pozabilansowe), jak i umowy klasyfikowane jako leasing finansowy.

Największy wpływ na niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe miało przeliczenie umów, które do dnia 31 grudnia 2018 uznawane były za leasing operacyjny – były to przede wszystkim umowy najmu nieruchomości biurowych. Grupa nie przeliczyła natomiast umów najmu sprzętu IT, w których jednostkową wartość wynajmowanego sprzętu uznano za niską. Do przeliczenia umów Grupa wykorzystwała końcową stopę pożyczkową obliczoną jako suma marży kredytu inwestycyjnego odpowiednio zabezpieczonego na wynajmowanym aktywie (odpowiednio dla każdej ze spółek Grupy) oraz stopy kwotowanej dla instrumentów IRS lub kwoty oprocentowania obligacji dla waluty, w której zawarta jest umowa leasingu. Zarówno marża jak i stopa IRS/oprocentowanie obligacji dobrane zostały tak, aby odpowiadały okresom leasingu.

Wyjątki praktyczne dopuszczone przez MSSF 16 zastosowane na dzień przejścia

- Grupa nie zastosowała MSSF 16 do umów, które wcześniej nie zostały zidentyfikowane jako umowy zawierające leasing zgodnie z MSR 17 oraz KIMSF 4,
- Grupa zastosowała jednolitą stopę dyskontową do portfela leasingów o podobnym charakterze (tj. umów na podobny okres, zawartych w tej samej walucie i dla tego samego typu przedmiotu leasingu),
- Umowy leasingu operacyjnego, z pozostałym okresem leasingu krótszym niż 12 miesięcy na dzień 1 stycznia 2019 roku potraktowane zostały jako leasing krótkoterminowy i tym samym ich ujęcie w sprawozdaniu finansowym nie uległo zmianie,
- Umowy leasingu operacyjnego, w przypadku których bazowy składnik aktywów ma niską wartość (np. wyposażenie biurowe, drobny sprzęt IT) nie zostały przeliczone i ich ujęcie nie uległo zmianie,
- Grupa wykorzystwała wiedzę zdobytą po fakcie w określaniu okresu leasingu (na przykład, jeżeli umowa przewidywała opcję przedłużenia umowy lub jej wypowiedzenia),
- Grupa wykluczyła początkowe koszty bezpośrednie z wyceny składnika aktywa z tytułu prawa do użytkowania w dniu pierwszego zastosowania,
- Grupa nie wydzieliła elementów leasingowych i nieleasingowych.

Wpływ wdrożenia MSSF 16 na dzień 1 stycznia 2019 roku

W poniższej tabeli zaprezentowano wpływ na kapitał własny Grupy z wdrożenia MSSF 16 na dzień 1 stycznia 2019 roku. Wpływ zaprezentowany w tabeli różni się od oczekiwanego wpływu prezentowanego w sprawozdaniu skonsolidowanym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku ze względu na fakt, iż finalny osąd zarządów spółek Grupy ASEE uległ jeszcze zmianie, zwłaszcza w obszarze opcji przedłużenia niektórych umów.

Wpływ MSSF 16 na bilans Grupy	1 stycznia 2019 tys. PLN
Aktywa	33 292
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	33 154
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	138
Zobowiązania	34 021
Zobowiązania z tytułu leasingu	34 694
- długoterminowe	25 056
- krótkoterminowe	9 638
Rozliczenia międzyokresowe przychodów i pozostałe zobowiązania	(673)
Wpływ netto na kapitał własny, w tym:	(729)
Zyski zatrzymane	(729)
Udziały niekontrolujące	-

Jak wspomniano we wcześniejszej części, powyższy wpływ związany jest z faktem, iż Grupa wynajmuje powierzchnie biurowe, które dotychczas ujmowane były jako leasing operacyjny zgodnie z MSR 17. W związku

z faktem, iż prawie wszystkie umowy najmu zawarte są na okresy dłuższe niż 12 miesięcy, Grupa dokonała odpowiedniego przeliczenia i przeklasyfikowania zobowiązań dotychczas ujawnianych jako zobowiązania pozabilansowe na zobowiązania z tytułu leasingu przy użyciu krańcowej stopy pożyczkowej. Wpływ na zyski zatrzymane wynika z faktu przeliczenia części umów tak jakby MSSF 16 obowiązywał od momentu ich zawarcia, co jest równoznaczne z ujęciem naliczonych w latach poprzednich kosztów odsetkowych oraz wartości amortyzacji do dnia 1 stycznia 2019 roku na saldzie zysków zatrzymanych.

W tabeli poniżej Grupa zaprezentowała uzgodnienie pomiędzy zobowiązaniem z tytułu leasingu wynikającego z MSR 17 na dzień 31 grudnia 2018 roku a zobowiązaniem oszacowanym na dzień 1 stycznia 2019 roku zgodnie z MSSF 16:

Zobowiązania z tytułu leasingu	
	tys. PLN
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego na dzień 31 grudnia 2018 roku (MSR 17)	1 875
Zobowiązania (i ich zmiany) nieujęte na bilansie na dzień 31 grudnia 2018 roku, w tym:	34 694
Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego na dzień 31 grudnia 2018 roku (MSR 17)	38 260
Wartość dyskonta przy zastosowaniu krańcowej stopy pożyczkowej i zmiana osądu Grupy w stosunku do opcji przedłużenia lub wypowiedzenia umów najmu klasyfikowanych uprzednio jako leasing operacyjny	(2 085)
Leasing krótkoterminowy (wyjątek praktyczny skutkujący brakiem ujęcia zobowiązania na dzień 1 stycznia 2019 roku)	(1 377)
Leasing aktywów o niskiej wartości (wyjątek praktyczny skutkujący brakiem ujęcia zobowiązania na dzień 1 stycznia 2019 roku)	(104)
Wartość zobowiązania z tytułu leasingu na dzień 1 stycznia 2019 roku (MSSF 16)	36 569

Wpływ wdrożenia MSSF 16 na rachunek zysków i strat rok 2019

W poniższej tabeli zaprezentowano wpływ zastosowania MSSF 16 na rachunek zysków i strat Grupy ASEE za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku.

	Rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku tys. PLN
Wpływ MSSF 16 na rachunek zysków i strat Grupy	
Koszty najmu aktywów objętych leasingiem	16 792
Amortyzacja aktywa z tytułu prawa do użytkowania	(15 493)
Zysk / strata z tytułu modyfikacji umów	25
Zysk z działalności operacyjnej	1 324
EBITDA	16 817
Odsetki	(1 791)
Zysk/strata brutto	(467)

ii. Pozostałe zmiany w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej obowiązujące od dnia 1 stycznia 2019 roku

- Interpretacja KIMSF 23 Niepewność związana z ujmowaniem podatku dochodowego
- Zmiany do MSSF 9: Wcześniejsze spłaty z ujemną rekompensatą
- Zmiany do MSR 19: Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu
- Zmiany do MSR 28: Udziały długoterminowe w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2015-2017:
 - ✓ MSSF 3 Połączenia jednostek – w zakresie nabyć wieloetapowych
 - ✓ MSSF 11 Wspólne ustalenia umowne – w zakresie uzyskania wspólnej kontroli nad wspólnym działaniem
 - ✓ MSR 12 Podatek dochodowy – w zakresie skutków podatkowych dywidend
 - ✓ MSR 23 Koszty finansowania zewnętrznego.

Zmiany nie mają istotnego wpływu na niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie.

2.6. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- *Zmiany do Odniesień do Założeń Konceptyjnych zawartych w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej* (opublikowano dnia 29 marca 2018 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później;
- *Zmiany do MSR 1 i MSR 8: Definicja istotności* (opublikowano dnia 31 października 2018 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później;
- *Zmiany do MSSF 9, MSR 39, MSSF 17: Reforma wskaźników referencyjnych stóp procentowych* (opublikowano dnia 26 września 2019 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później;
- *MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano dnia 18 maja 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2021 roku lub później;
- *Zmiana do MSSF 3 Połączenia jednostek* (opublikowano dnia 22 października 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później;
- *Zmiany do MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych: Podział zobowiązań na krótkoterminowe i długoterminowe* (opublikowano dnia 23 stycznia 2020 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – data wejścia w życie nie została jeszcze określona;
- *MSSF 14 Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe* (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później;
- *Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem* (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczone przez RMSR na czas nieokreślony.

Daty wejścia w życie są datami wynikającymi z treści standardów ogłoszonych przez Radę ds. Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej. Daty stosowania standardów w Unii Europejskiej mogą różnić się od dat stosowania wynikających z treści standardów i są ogłaszane w momencie zatwierdzenia do stosowania przez Unię Europejską.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie.

Grupa jest w trakcie analizy, jaki wpływ powyższe zmiany będą miały na jej sprawozdania finansowe.

2.7. Zmiany stosowanych zasad prezentacji

W okresie sprawozdawczym zmieniono prezentację zaliczek zapłaconych na dostawy z pozostałych należności na pozostałe aktywa niefinansowe. Kwota zaliczek na koniec 2018 roku wynosiła 4 588 tys. PLN. Poza tą zmianą nie dokonano innych zmian w zakresie stosowanych zasad prezentacji.

2.8. Korekta błędów

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły zdarzenia skutkujące koniecznością dokonania korekty błędów.

2.9. Zmiany danych porównywalnych

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły zmiany danych porównywalnych.

III. Organizacja i zmiany w strukturze Grupy Asseco South Eastern Europe, ze wskazaniem jednostek podlegających konsolidacji

Wybrane zasady rachunkowości

Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy ASEE obejmuje aktywa, zobowiązania, kapitał własny, przychody, koszty oraz przepływy środków pieniężnych Jednostki Dominującej ASEE S.A. oraz jednostek przez nią kontrolowanych (zależnych).

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie Jednostki Dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane chyba, że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez Jednostkę Dominującą ma miejsce wtedy, gdy: (i) posiada władzę nad danym podmiotem, (ii) podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce, (iii) ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.

W sytuacji, gdy Grupa posiada mniej niż większość praw głosów w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu są wystarczające do jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, oznacza to, że sprawuje nad nią władzę.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę do dnia ustania tej kontroli. W przypadku utraty kontroli nad jednostką zależną, skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględni wyniki za tę część roku objętego sprawozdaniem, w którym to okresie Grupa posiadała taką kontrolę. Nabycie jednostek zależnych rozliczane jest metodą pełną.

Zmiany udziału w kapitałach/głosach, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny (transakcje na udziałach niekontrolujących) i przypisywane do właścicieli Jednostki Dominującej.

Połączenia jednostek gospodarczych znajdujących się pod wspólną kontrolą

Połączenie jednostek gospodarczych dotyczące jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą to połączenie jednostek gospodarczych, w ramach którego wszystkie łączące się jednostki znajdują się ostatecznie pod kontrolą tej samej strony lub stron zarówno przed, jak i po połączeniu oraz kontrola ta nie jest tymczasowa.

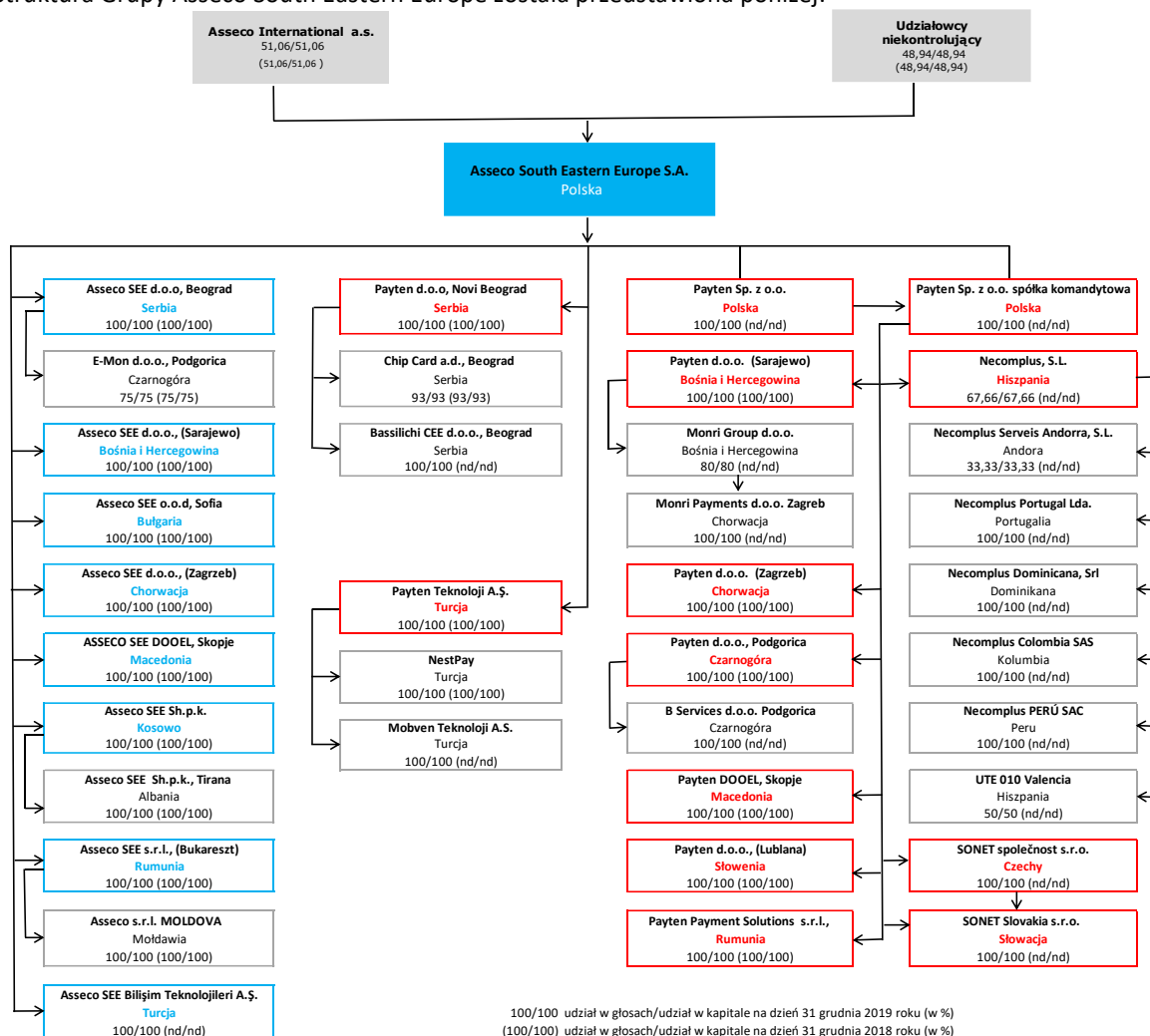
W szczególności, chodzi tu o takie transakcje, jak transfer spółek lub przedsięwzięć pomiędzy jednostkami Grupy lub połączenie Jednostki Dominującej z jej jednostką zależną.

W przypadku przekształceń polegających na wniesieniu aportem inwestycji w jedną jednostkę zależną od drugiej jednostki zależnej lub połączenia dwóch jednostek zależnych od ASEE S.A., następuje jedynie przejęcie wartości inwestycji w przejmowaną jednostkę zależną na poziomie jednostkowego sprawozdania finansowego. Tym samym przeniesienie jednej jednostki zależnej pod drugą jednostkę zależną nie ma wpływu na wynik finansowy Grupy.

Do rozliczenia skutków połączeń pomiędzy jednostkami znajdującymi się pod wspólną kontrolą Grupa stosuje metodę łączenia udziałów, która zakłada, że:

- aktywa i zobowiązania łączących się jednostek wycenione są w wartościach bilansowych pochodzących ze sprawozdań skonsolidowanych Grupy. Oznacza to, że wartość firmy rozpoznawana wcześniej w sprawozdaniu skonsolidowanym oraz wszystkie inne wartości niematerialne rozpoznane w ramach procesu rozliczenia połączenia są przenoszone do sprawozdania jednostkowego, a na poziomie skonsolidowanym nie jest dokonywana ponowna wycena aktywów netto na moment transakcji do wartości godziwej,
- koszty transakcyjne związane z połączeniem są odnoszone do rachunku zysków i strat (koszty finansowe);
- wzajemne salda należności/zobowiązań są eliminowane;
- jakakolwiek różnica pomiędzy kwotą zapłaconą lub przekazaną lub objętymi aktywami netto (w wartościach pochodzących ze sprawozdań skonsolidowanych) jest odzwierciedlona w kapitałach własnych jednostki przejmującej (kwota osadzona w kapitale nie stanowi elementu kapitału zapasowego, stąd nie podlega podziałowi);
- rachunek zysków i strat prezentuje wyniki połączonych jednostek od momentu, kiedy nastąpiło połączenie a dane za wcześniejsze okresy nie są przekształcane.

Struktura Grupy Asseco South Eastern Europe została przedstawiona poniżej:

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Grupy:

- **Zmiana nazwy spółki ASSECO SEE TEKNOLOJÍ A.Ş. na PAYTEN TEKNOLOJÍ A.Ş. i podział spółki**

W dniu 2 stycznia 2019 roku nastąpiła zmiana nazwy spółki ASSECO SEE TEKNOLOJÍ A.Ş. na PAYTEN TEKNOLOJÍ A.Ş. Następnie w związku z procesem wyodrębniania usług płatniczych do oddzielnej struktury w dniu 2 stycznia 2019 roku zarejestrowany został podział spółki PAYTEN TEKNOLOJÍ A.Ş.

W wyniku podziału powstały dwa odrębne podmioty Payten Turcja (Payten Teknoloji A.Ş.) oraz ASEE Turcja (Asseco SEE Bilişim Teknolojileri A.Ş.) prowadzące działalność w obszarze płatności oraz pozostałych operacji.

- **Założenie nowej spółki Payten Sp. z o.o.**

W dniu 29 stycznia 2019 roku nastąpiło utworzenie nowej spółki Payten Sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie. Nowo powstała spółka jest w 100% zależna od Asseco South Eastern Europe S.A.

- **Nabycie udziałów w spółce Necomplus S.L. z siedzibą w Alicante**

W dniu 29 stycznia 2019 roku Spółka zawarła umowę nabycia 67,66% udziałów w kapitale zakładowym spółki Necomplus S.L. z siedzibą w Alicante, Hiszpania („Necomplus”).

ASEE S.A. jednocześnie podpisała umowę z udziałowcami Necomplus, opierając się na dotychczasowej umowie zawartej przez sprzedającego, której elementem jest m.in. opcja put zastrzeżona dla mniejszościowych udziałowców.

Necomplus prowadzi działalność w Hiszpanii, Portugalii, Peru, Kolumbii, Andorze i Dominikanie. Głównym obszarem działalności jest instalacja i serwis terminali płatniczych (POS) oraz usługi BPO/call center. Necomplus należy do grupy

kapitałowej Asseco Poland od 2010 roku. Sprzedającym była spółka Asseco Western Europe S.A. – jednostka zależna od Asseco Poland S.A.

Celem akwizycji jest budowa biznesu usług płatniczych w ramach docelowej struktury organizacyjnej o nazwie Payten.

- **Utworzenie nowej spółki Payten Sp. z o.o. spółka komandytowa**

W dniu 20 marca 2019 roku została zarejestrowana nowa spółka Payten Sp. z o.o. sp.k z siedzibą w Warszawie. 99% udziałów w spółce jest w posiadaniu ASEE S.A., 1% posiada Payten Sp. z o.o.

- **Zakup udziałów w spółce Multicard d.o.o., Beograd**

W dniu 17 kwietnia 2019 roku została podpisana przez Payten Serbia umowa zakupu 36,30% udziałów spółki Multicard. W wyniku tej transakcji Payten Serbia objęła kontrolę nad Multicard i stała się jej jedynym właścicielem.

- **Przeniesienie udziałów spółek Grupy Payten oraz Necomplus**

W dniu 28 czerwca 2019 roku ASEE S.A. wniosła aportem do spółki Payten Sp. z o.o. sp.k. akcje/udziały następujących spółek Grupy Payten:

- Payten BiH,
- Payten Chorwacja,
- Payten Czarnogóra,
- Payten Macedonia,
- Payten Rumunia,
- Payten Słowenia,
- Necomplus.

Transakcja ta polegała na wniesieniu aportem inwestycji w kilka jednostek zależnych do innej jednostki zależnej od ASEE S.A. i nie miała wpływu na sytuację finansową i wynik Grupy.

- **Nabycie udziałów w spółce Basilichi CEE d.o.o. Beograd**

W dniu 30 lipca 2019 roku Spółka Payten d.o.o. Beograd kupiła 100% udziałów w spółce Basilichi CEE d.o.o. Beograd.

- **Nabycie udziałów w spółce B Services d.o.o. Podgorica**

W dniu 31 lipca 2019 roku spółka Payten d.o.o. Podgorica podpisała umowę nabycia 100% udziałów w spółce B Services d.o.o. Podgorica.

- **Nabycie udziałów w spółce Mobven Teknoloji A.S.**

W dniu 9 sierpnia 2019 roku Spółka Payten Teknoloji A.S. podpisała umowę nabycia 100% akcji w spółce Mobven Teknoloji A.S. z siedzibą w Istambule. Grupa ASEE objęła kontrolę nad spółką Mobven w dniu 3 września 2019 roku, po spełnieniu się warunków zawieszających.

- **Nabycie udziałów w spółce Sonet společnost s.r.o. i Sonet Slovakia s.r.o.**

W dniu 5 września 2019 roku spółka Payten Sp. z o.o. sp.k. z siedzibą w Warszawie zawarła umowę nabycia 100% udziałów w kapitale zakładowym spółki Sonet společnost s.r.o. z siedzibą w Brnie i 50% udziałów w kapitale zakładowym spółki Sonet Slovakia s.r.o. z siedzibą w Bratysławie, w której pozostałe 50% udziałów posiada Sonet společnost s.r.o. z siedzibą w Brnie.

- **Połączenie się spółek: Payten d.o.o. Beograd ze spółką Multicard d.o.o.**

W dniu 1 października 2019 roku nastąpiło połączenie spółek: Payten d.o.o. Beograd (spółka przejmująca) ze spółką Multicard d.o.o. (spółka przejmowana).

- **Podpisanie umowy nabycia spółki Monri Group d.o.o.**

W dniu 8 października 2019 roku spółka Payten d.o.o. Sarajevo zawarła warunkową umowę nabycia 80% udziałów spółki Monri Group d.o.o. W dniu 15 listopada 2019 po spełnieniu się warunków zawieszających Grupa objęła kontrolę nad spółką Monri Group d.o.o.

IV. Informacje dotyczące segmentów działalności

Zgodnie z MSSF 8, segmentem operacyjnym jest dająca się wyodrębnić część działalności Grupy, dla której są dostępne odrębne informacje finansowe podlegające regularnej ocenie przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych związanych ze sposobem alokowania zasobów oraz z oceną wyników działalności.

Grupa Asseco South Eastern Europe wyodrębnia następujące segmenty sprawozdawcze, stanowiące odzwierciedlenie struktury prowadzonej działalności:

- a) Rozwiązania w sektorze bankowym,
- b) Rozwiązania w obszarze płatności,
- c) Rozwiązania dedykowane (dawniej Integracja systemów).

Rozwiązania w sektorze bankowym

Segment Rozwiązania w sektorze bankowym obejmuje rozwiązanie omnikanalowe pod marką Digital Edge, zaprojektowane do dystrybucji produktów i usług bankowych za pomocą nowych, alternatywnych kanałów oraz w celu poprawy relacji i komunikacji z klientem, a także zintegrowane centralne systemy bankowe oparte na platformie Oracle i Microsoft. W ramach segmentu oferowane są również rozwiązania uwierzytelniające, informatyczne systemy raportujące do sprawozdawczości obligatoryjnej i informacji zarządczej, jak również systemy służące do zarządzania ryzykiem i przeciwdziałania oszustwom transakcyjnym. Ponadto Grupa oferuje swoim klientom usługi on-line 24x7 oraz doradztwo w obszarze bankowości elektronicznej i cyfrowej transformacji.

Rozwiązania w obszarze płatności

Segment ten obejmuje kompletne rozwiązania obsługujące płatności dokonywane przy użyciu lub bez użycia kart, przeznaczone zarówno dla instytucji finansowych, jak i niefinansowych. Oferta ASEE obejmuje rozwiązania dla handlu elektronicznego (NestPay®, MSU, Paratika), płatności mobilnych (mPOS, HCE), przetwarzania kart płatniczych oraz usługi związane z bankomatami i terminalami płatniczymi POS. Grupa dostarcza oprogramowanie oraz usługi, a także bankomaty i terminale płatnicze oferowane również w „modelu outsourcingowym” umożliwiającym klientom wynajęcie urządzeń oraz skorzystanie z usług serwisowych i usług zarządzania infrastrukturą. W ramach segmentu prowadzona jest również działalność niezależnych sieci bankomatów operujących pod marką MoneyGet.

Rozwiązania dedykowane

Grupa świadczy usługi na rzecz sektorów finansowego, przemysłowego i publicznego w ramach następujących linii biznesowych: rozwój infrastruktury IT, wdrożenia i usługi wsparcia, zapewnienie ciągłości procesów biznesowych, automatyzacja działalności oraz rozwój oprogramowania dostosowanego do indywidualnych potrzeb klienta. W segmencie tym prezentowana jest również grupa własnych rozwiązań ASEE. Dotyczy to między innymi rozwiązania contact center LIVE, rozwiązania służącego zarządzaniu treścią BPS oraz rozwiązania służącego do zarządzania cyklem życia aktywów Fidelity. Ponadto, w ramach segmentu Rozwiązania dedykowane, oferowane jest rozwiązanie LeaseFlex, służące do kompleksowego zarządzania cyklem życia produktów leasingowych i aktywów.

Finansowanie Grupy oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Grupy, stąd pozycje te nie są przedmiotem alokacji do segmentów. Zarząd nie analizuje także aktywów i zobowiązań oraz przepływów pieniężnych w rozbiciu na segmenty. Poniższa tabela prezentuje kluczowe wielkości przeglądane przez główny organ decyzyjny w Spółce.

Przychody od żadnego z klientów Grupy nie przekraczały 10% przychodów ze sprzedaży wypracowanych przez Grupę w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku.

Wybrane dane finansowe za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku w podziale na segmenty operacyjne:

12 miesięcy do 31 grudnia 2019	Rozwiązania w sektorze bankowym tys. PLN	Rozwiązania w obszarze płatności tys. PLN	Rozwiązania dedykowane tys. PLN	Eliminacje tys. PLN	Razem tys. PLN
Przychody ze sprzedaży:	209 417	383 126	327 709	(38 916)	881 336
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	187 909	368 041	325 386	-	881 336
Sprzedaż między lub/i wewnątrz segmentu	21 508	15 085	2 323	(38 916)	-
Zysk brutto ze sprzedaży	69 842	97 585	47 324	-	214 751
Koszty sprzedaży	(13 629)	(20 593)	(18 817)	-	(53 039)
Koszty zarządu	(17 019)	(23 084)	(13 678)	-	(53 781)
Zysk netto ze sprzedaży	39 194	53 908	14 829	-	107 931
Pozostała działalność operacyjna	4	1 486	840	-	2 330
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	-	(61)	-	-	(61)
Zysk z działalności operacyjnej	39 198	55 333	15 669	-	110 200
Wartość firmy	194 903	173 419	171 343	-	539 665

12 miesięcy do 31 grudnia 2019	Rozwiązania w sektorze bankowym tys. EUR	Rozwiązania w obszarze płatności tys. EUR	Rozwiązania dedykowane tys. EUR	Eliminacje tys. EUR	Razem tys. EUR
Przychody ze sprzedaży:	48 681	89 062	76 179	(9 046)	204 876
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	43 681	85 555	75 640	-	204 876
Sprzedaż między lub/i wewnątrz segmentu	5 000	3 507	539	(9 046)	-
Zysk brutto ze sprzedaży	16 236	22 685	11 000	-	49 921
Koszty sprzedaży	(3 168)	(4 787)	(4 374)	-	(12 329)
Koszty zarządu	(3 956)	(5 366)	(3 180)	-	(12 502)
Zysk netto ze sprzedaży	9 112	12 532	3 446	-	25 090
Pozostała działalność operacyjna	1	345	195	-	541
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	-	(14)	-	-	(14)
Zysk z działalności operacyjnej	9 113	12 863	3 641	-	25 617
Wartość firmy	45 768	40 723	40 236	-	126 727

Wybrane dane finansowe za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku w podziale na segmenty operacyjne:

12 miesięcy do 31 grudnia 2018	Rozwiązania w sektorze bankowym tys. PLN	Rozwiązania w obszarze płatności tys. PLN	Rozwiązania dedykowane tys. PLN	Eliminacje tys. PLN	Razem tys. PLN
Przychody ze sprzedaży:	179 167	265 552	266 235	(40 577)	670 377
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	163 227	244 661	262 489	-	670 377
Sprzedaż między lub/i wewnątrz segmentu	15 940	20 891	3 746	(40 577)	-
Zysk brutto ze sprzedaży	55 193	64 308	41 496	-	160 997
Koszty sprzedaży	(13 212)	(14 782)	(18 617)	-	(46 611)
Koszty zarządu	(15 254)	(14 770)	(9 447)	-	(39 471)
Zysk netto ze sprzedaży	26 727	34 756	13 432	-	74 915
Pozostała działalność operacyjna	103	(143)	(91)	-	(131)
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	-	(302)	-	-	(302)
Zysk z działalności operacyjnej	26 830	34 311	13 341	-	74 482
Wartość firmy	198 983	106 696	175 410	-	481 089

12 miesięcy do 31 grudnia 2018	Rozwiązania w sektorze bankowym tys. EUR	Rozwiązania w obszarze płatności tys. EUR	Rozwiązania dedykowane tys. EUR	Eliminacje tys. EUR	Razem tys. EUR
Przychody ze sprzedaży:	41 990	62 235	62 395	(9 510)	157 110
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	38 254	57 339	61 517	-	157 110
Sprzedaż między lub/i wewnątrz segmentu	3 736	4 896	878	(9 510)	-
Zysk brutto ze sprzedaży	12 935	15 071	9 725	-	37 731
Koszty sprzedaży	(3 096)	(3 465)	(4 363)	-	(10 924)
Koszty zarządu	(3 575)	(3 461)	(2 214)	-	(9 250)
Zysk netto ze sprzedaży	6 264	8 145	3 148	-	17 557
Pozostała działalność operacyjna	24	(33)	(21)	-	(30)
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych	-	(71)	-	-	(71)
Zysk z działalności operacyjnej	6 288	8 041	3 127	-	17 456
Wartość firmy	46 275	24 813	40 793	-	111 881

V. Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z zysków i strat

5.1. Struktura przychodów operacyjnych

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa prowadzi działalność w obszarze sprzedaży licencji i szeroko pojętych usług IT i wyróżnia następujące rodzaje przychodów:

- przychody ze sprzedaży licencji i/lub usług własnych,
- przychody ze sprzedaży licencji i/lub usług obcych, oraz
- przychody ze sprzedaży sprzętu.

a) Sprzedaż licencji i usług własnych

W ramach kategorii "Licencje i/lub usługi własne" prezentowane są przychody z tytułu umów z klientami, których przedmiotem jest dostarczanie oprogramowania własnego i/lub świadczenie usług z nim związanych.

▪ Kompleksowe projekty IT

W przypadku tych przychodów znaczącą część stanowią przychody z kompleksowych projektów IT, w których Grupa zobowiązuje się do dostarczenia klientowi funkcjonalnego systemu IT. Dla klienta wartość ma bowiem dopiero dostarczony system, czyli finalny produkt, na który zostały dostarczone licencje własne i związane z nimi istotne usługi (np. modyfikacyjne czy wdrożeniowe). Praktycznie zawsze w przypadku takich umów Grupa jest zobowiązana do dostarczenia do klienta kompleksowych dóbr lub usług, na które składają się dostawy: licencji własnych i/lub własnych usług modyfikacyjnych i/lub własnych usług wdrożeniowych. Oznacza to, że z tzw. kompleksowych kontraktów IT wynika najczęściej odrębne zobowiązanie do wykonania świadczenia polegającego na dostarczeniu klientowi funkcjonalnego systemu IT. W przypadku zobowiązania do wykonania świadczenia polegającego na dostarczeniu funkcjonalnego systemu IT szczególnej analizie poddawane jest przyrzeczenie udzielenia licencji z każdej umowy. Grupa dokonuje analizy pod kątem odrębności licencji od innych dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie. Co do zasady Grupa stwierdza, że samo zobowiązanie do sprzedaży licencji w ramach takiego zobowiązania do wykonania świadczenia nie spełnia warunków odrębności - przekazanie licencji jest jedynie częścią większego zobowiązania do wykonania świadczenia a sprzedawane wraz z licencją usługi mają na tyle istotną wartość, iż nie można stwierdzić, że sama licencja jest zobowiązaniem dominującym.

Przychody z tytułu zobowiązania do dostarczenia funkcjonalnego systemu IT są w Grupie rozpoznawane w okresie, w którym budowany jest taki system. Zgodnie bowiem z MSSF 15 przychód może być rozpoznawany w okresie przekazywania kontroli nad świadczonymi dobrami/usługami, o ile w wyniku działań jednostki nie powstają składniki o alternatywnym zastosowaniu i jednocześnie przez cały okres trwania umowy jednostce przysługuje egzekwowalne prawo do uzyskania wynagrodzenia za dostarczone świadczenia. W ocenie Zarządu w przypadku dostarczania kompleksowych projektów IT nie można mówić o alternatywnym ich zastosowaniu z punktu widzenia dostawcy, ponieważ systemy te wraz z towarzyszącymi im usługami wdrożeniowymi są „szyte na miarę”. Jednocześnie przeprowadzona dotychczas analiza wykazała, że właściwie we wszystkich przypadkach dla umów zawieranych przez Grupę spełnione jest kryterium przysługiwania egzekwowalnego prawa do zapłaty za wykonane świadczenie przez cały okres trwania umowy. Oznacza to, że przychody z kompleksowych systemów IT, w których sprzedawane są licencje własne i usługi własne rozpoznawane są zgodnie ze stopniem zaawansowania (metodą bazującą na nakładach, opartą o procent zaawansowania kosztowego) w okresie, kiedy klient nabywa kontrolę nad sprzedawanym dobrem/usługą. Szczególnym przypadkiem są stosunkowo nieduże projekty IT, które zazwyczaj zamykają się w ciągu jednego roku lub z których przychód nie stanowi istotnej wartości w ocenie Zarządu Grupy – wówczas przychód z takich projektów rozpoznawany jest w kwocie, którą Grupa ma prawo zafakturować.

▪ Sprzedaż licencji własnych bez istotnych usług towarzyszących

W przypadku gdy licencje własne sprzedawane są odrębnie, tzn. nie towarzyszą tej sprzedaży istotne usługi modyfikacyjne i/lub wdrożeniowe i tym samym sprzedaż licencji własnej jest odrębnym zobowiązaniem do wykonania świadczenia, Grupa rozważa, czy przyrzeczenie udzielenia licencji ma na celu zapewnienie klientowi:

- ✓ prawa do dostępu do własności intelektualnej jednostki w formie, w jakiej istnieje ona przez cały okres ważności licencji; czy
- ✓ prawa do korzystania z własności intelektualnej jednostki w formie, w jakiej istnieje ona w momencie udzielenia licencji.

Zdecydowana większość licencji własnych sprzedawanych w Grupie oddzielnie, i tym samym stanowiących odrębne zobowiązanie do wykonania świadczenia, ma charakter licencji z prawem do korzystania z własności intelektualnej, co oznacza, że przychód ze sprzedaży takich licencji rozpoznawany jest jednorazowo w momencie przekazania kontroli nad licencją klientowi. Jest to równoznaczne ze stwierdzeniem, że w przypadkach licencji własnych sprzedawanych bez istotnych usług towarzyszących niezależnie od okresu, na jaki sprzedawana jest licencja, momentem rozpoznania przychodu jest moment przekazania kontroli, co w konsekwencji powoduje jednorazowe rozpoznanie przychodu w tym właśnie momencie. W Grupie istnieją również jednak przypadki sprzedaży licencji, które mają naturę przyznania prawa do dostępu do własności intelektualnej. Licencje takie sprzedawane są co do zasady na czas określony. Na bazie MSSF 15 Grupa rozpoznaje przychód w oparciu o ocenę, czy licencja stanowi dla klienta prawo do dostępu, czy prawo do korzystania.

▪ Usługi utrzymania i gwarancje

W ramach kategorii licencje i usługi własne prezentowane są również przychody z własnych usług utrzymania, w tym także przychody z gwarancji. Usługi stanowią co do zasady odrębne zobowiązanie do wykonania świadczenia, w przypadku którego klient korzysta z dostarczanych dóbr/usług w miarę jak są one do niego dostarczane, co w konsekwencji powoduje rozpoznanie przychodu po stronie dostawcy w okresie świadczenia usługi.

Grupa w wielu przypadkach udziela również gwarancji na sprzedawane dobra i usługi. W działalności Grupy przeważają gwarancje spełniające definicję usługi – tj. są to gwarancje, które mają zakres szerszy niż tylko zapewnienie klienta, że dany produkt/usługa jest zgodny z ustaloną przez strony specyfikacją, tzw. gwarancje ponadstandardowe. Konkluzja o tym, że gwarancje mają charakter

ponadstandardowy, jest podejmowana zawsze, gdy Grupa na mocy umów zobowiązuje się do naprawy błędów w dostarczonym oprogramowaniu w ściśle ustalonym rygorze czasowym i/lub gdy gwarancja taka ma wymiar szerszy niż wymagane przez prawo minimum. W kontekście MSSF 15 fakt, iż Grupa zobowiązała się do gwarancji ponadstandardowej oznacza, że de facto świadczy dodatkową usługę. W rozumieniu MSSF 15 oznacza to więc dla Grupy konieczność ujęcia rozszerzonej gwarancji jako zobowiązania do wykonania świadczenia i przypisania do takiej usługi części ceny transakcyjnej z umowy. We wszystkich przypadkach, w których jednocześnie z gwarancją rozszerzoną świadczona jest usługa utrzymania, która co do zasady stanowi kategorię jeszcze obszerniejszą niż gwarancja rozszerzona, przychód rozpoznawany jest w czasie, ponieważ klient korzysta ze świadczonej usługi w miarę jej świadczenia przez dostawcę. W takich przypadkach Grupa niezmiennie dokonuje alokacji części ceny z umowy do usługi utrzymaniowej. Analogicznie w przypadkach, w których usługa gwarancyjna świadczona jest po zakończeniu projektu, któremu nie towarzyszy usługa utrzymania część ceny transakcyjnej i tym samym rozpoznanie części przychodów z umowy jest odroczone do momentu faktycznego świadczenia usługi gwarancyjnej. Dla gwarancji, w przypadku których zakres gwarancji nie przekracza wymaganego prawem minimum polityka rachunkowości pozostała niezmienna – na takie przyszłe i niepewne zobowiązania tworzone są rezerwy na naprawy gwarancyjne, których odzwierciedleniem po stronie wynikowej są koszty operacyjne.

b) Sprzedaż licencji i usług obcych

W ramach kategorii "Licencje i/lub usługi obce" prezentowane są przychody z tytułu sprzedaży licencji obcych oraz ze świadczenia usług, które ze względów technologicznych lub prawnych muszą być realizowane przez podwykonawców (dotyczy to usług utrzymania sprzętu i licencji oraz outsourcingu świadczonych przez ich producentów). Przychody ze sprzedaży licencji obcych są co do zasady rozpoznawane jak przychody ze sprzedaży towarów, co oznacza, że w momencie przekazania kontroli nad licencją przychód ujmowany jest jednorazowo. Jednocześnie przychody z tytułu usług obcych, wśród których dominuje utrzymanie obce, rozpoznawane są przez okres świadczenia usługi do klienta. Każdorazowo w przypadku sprzedaży usług i licencji obcych Grupa rozważa zagadnienie zleceniodawca- pośrednik, w większości jednak przypadków konkluzja jest taka, że to Grupa jest głównym zobowiązanym do realizacji tego obowiązku świadczenia i tym samym przychód rozpoznawany jest w wartości brutto.

c) Sprzedaż sprzętu

W kategorii przychody ze sprzedaży sprzętu prezentowane są przychody z tytułu umów z klientami na dostawę infrastruktury. Przychody w tej kategorii są zasadniczo rozpoznawane w momencie przekazania kontroli nad sprzętem. Nie dotyczy to jedynie przypadków, kiedy sprzęt nie stanowi świadczenia odrębnego od dostarczanych razem z nim usług, wówczas bowiem przychody z jego sprzedaży są elementem zobowiązania do wykonania świadczenia polegającego na dostawie kompleksowego systemu infrastrukturalnego. W Grupie takie kompleksowe projekty są jednak rzadkością - dominuje sprzedaż sprzętu na zasadzie dystrybucji.

W przypadku umów zawierających w sobie element świadczenia usługi oraz udostępniania sprzętu, spółka rozważyła czy takie umowy zawierają w sobie element leasingu (tj. czy na ich mocy spółka przekazuje prawo do kontroli zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie). Grupa nie zidentyfikowała elementów leasingu finansowego w umowach zawieranych z klientami.

Zmienne wynagrodzenie

Zgodnie z MSSF 15, jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Grupa oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta i zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego.

Grupa jest stroną wielu umów, w przypadku których przewidziano kary umowne za niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie zobowiązań umownych. Spodziewane kary umowne mogą więc powodować, że wynagrodzenie, które w umowie zakwotowano w kwocie stałej, będzie jednak podlegać zmianom właśnie ze względu na spodziewane kary. W ramach szacowania wysokości wynagrodzenia, do którego Grupa jest uprawniona na podstawie umowy szacuje się w Grupie wartość oczekiwaną zapłaty uwzględniając prawdopodobieństwo zapłacenia takich kar umownych i innych elementów, które mogłyby potencjalnie zmienić wynagrodzenie. Wpływa to więc na pomniejszenie wartości przychodów, nie zaś, jak to było do tej pory, powiększenie wartości rezerw i odpowiednich kosztów. Poza karami umownymi nie występują znaczące inne czynniki mogące wpływać na wysokość wynagrodzenia (jak na przykład rabaty czy upusty), w przypadku gdyby je jednak zidentyfikowano, również wpływałyby one na wysokość rozpoznawanych w Grupie przychodów.

Przypisanie ceny transakcyjnej do zobowiązań do wykonania świadczenia

Grupa przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Grupy – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Istotny element finansowania

Ustalając cenę transakcyjną, Grupa koryguje przyrzoną kwotę wynagrodzenia o zmianę wartości pieniądza w czasie, jeśli rozkład w czasie płatności uzgodniony przez strony umowy (w sposób wyraźny lub domyślny) daje klientowi lub spółce z Grupy istotne korzyści z tytułu finansowania przekazania dóbr lub usług klientowi. W takich okolicznościach uznaje się, że umowa zawiera istotny element finansowania. Grupa stosuje wyjątek praktyczny i nie koryguje przyrzonej kwoty wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeżeli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok.

Istotny element finansowania nie występuje w umowie z klientem m.in. wtedy, gdy różnica między przyrzoną kwotą wynagrodzeniem a ceną sprzedaży gotówkowej dobra lub usługi wynika z powodów innych niż udostępnienie finansowania klientowi oraz różnica między tymi kwotami jest proporcjonalna do jej przyczyny. Zazwyczaj ma to miejsce, gdy poprzez umowne uzgodnienie warunków płatności

ustanawia się zabezpieczenie przed brakiem właściwego wywiązania się z części lub całości zobowiązań umownych przez drugą stronę umowy.

Koszty umów z klientami

Koszty pozyskania umowy (doprowadzenia do zawarcia umowy) to dodatkowe (przyrostowe) koszty pozyskania umowy ponoszone przez Grupę w celu doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem, których Grupa nie poniosłaby, jeżeli umowa nie zostałaby zawarta. Grupa ujmuje te koszty jako składnik aktywów, jeżeli spodziewa się, że koszty te odzyska. Okres amortyzacji aktywowanych kosztów z tytułu pozyskania umowy to okres, w którym Grupa wypełnia obowiązki świadczenia wynikające z tej umowy.

Z praktycznego punktu widzenia Grupa ujmuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy jako koszty w momencie ich poniesienia, tylko, jeśli okres amortyzacji składnika aktywów, który w przeciwnym razie zostałby ujęty przez Grupę, wynosi jeden rok lub krócej.

Koszty wykonania umowy to koszty poniesione w związku z wykonywaniem umowy zawartej z klientem. Grupa ujmuje te koszty jako składnik aktywów, gdy nie są objęte zakresem innego standardu (np. MSR 2 Zapasy, MSR 16 Rzeczowe aktywa trwałe lub MSR 38 Wartości niematerialne), oraz gdy spełniają one wszystkie następujące kryteria: (i) koszty te są bezpośrednio powiązane z umową lub z przewidywaną umową z klientem, (ii) koszty te prowadzą do wytworzenia lub ulepszenia zasobów Grupy, które będą wykorzystywane do spełnienia (lub do dalszego spełniania) zobowiązań do wykonania świadczenia w przyszłości; oraz (iii) Grupa spodziewa się, że koszty te odzyska.

Inne zastosowane w Grupie wyjątki praktyczne

Grupa w uzasadnionych przypadkach stosuje również rozwiązanie praktyczne dozwolone przez MSSF 15 polegające na tym, że jeżeli Grupa ma prawo do otrzymania wynagrodzenia od klienta w kwocie, która odpowiada bezpośrednio wartości, jaką dla klienta ma świadczenie dotychczas wykonane przez Grupę (na przykład w przypadku umowy o świadczenie usług, w ramach której jednostka nalicza klientowi stałą kwotę za każdą godzinę wykonanej usługi), Grupa może ująć przychód w kwocie, którą ma prawo zafakturować.

Przychody inne niż przychody z tytułu umów z klientami (nieobjęte MSSF 15)

Przychody inne niż przychody z tytułu umów z klientami Grupa uzyskuje przede wszystkim z usług outsourcingu sprzętu IT (np. bankomatów, serwerów i terminali płatniczych). Grupa za każdym razem rozstrzyga czy na klienta zostało przeniesione całe ryzyko i korzyści wynikające z korzystania z wynajętego sprzętu. Najczęściej Grupa dochodzi do wniosku, że umowy outsourcingu mają charakter umów leasingu operacyjnego.

Szacunki

Tak jak zostało to opisane powyżej Grupa realizuje zobowiązania do wykonania świadczenia, wśród których znaczna część między innymi te polegające na dostarczeniu funkcjonalnego systemu IT podlegają wycenie zgodnie ze stopniem zaawansowania. Wycena taka wymaga oszacowania przyszłych przepływów operacyjnych w celu dokonania pomiaru stopnia zaawansowania prac na projekcie. Stopień zaawansowania prac ustala się jako stosunek poniesionych kosztów (zwiększających postęp realizacji prac) do kosztów planowanych lub stosunek przepracowanych roboczodni w stosunku do całkowitego czasu pracy. Dokonanie wyceny i co za tym idzie rozpoznanie przychodu każdorazowo wymaga zaangażowania profesjonalnego osądu oraz znaczącej dozy szacunków.

Podobnie zaangażowania szacunków i profesjonalnego osądu wymaga określenie wartości oczekiwanej przychodów z tytułu umów z klientami, w przypadkach, gdy wynagrodzenie z umowy ma charakter zmienny, zazwyczaj polegający na określeniu w umowach kar za opóźnienia w dostawach systemów IT lub usług z nimi związanych.

Szacunki w zakresie przychodów innych niż przychody z tytułu umów z klientami dotyczą oceny charakteru umów polegających na udostępnianiu składników majątku klientom (Grupa jako leasingodawca). Zważywszy na fakt, że okres leasingu jest w przeważającej ilości przypadków krótszy niż zasadnicza część okresu ekonomicznej użyteczności udostępnianych składników majątku oraz że istotne ryzyka i korzyści wynikające z prawa własności składników majątkowych będących przedmiotem niniejszych umów nie zostały przeniesione na klientów Grupy, Grupa doszła do wniosku, że umowy te mają charakter leasingu operacyjnego.

Przychody operacyjne w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Przychody operacyjne według rodzaju		
Oprogramowanie i usługi własne	593 122	420 638
Oprogramowanie i usługi obce	136 231	97 054
Sprzęt i infrastruktura	151 983	152 685
Razem	881 336	670 377

i. Struktura sprzedaży segmentów w rozbiciu na rodzaje przychodów

Przychody ze sprzedaży poszczególnych segmentów operacyjnych na rzecz klientów zewnętrznych w rozbiciu na rodzaj przychodów w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

	Rozwiązania w sektorze bankowym tys. PLN	Rozwiązania w obszarze płatności tys. PLN	Rozwiązania dedykowane tys. PLN	Razem tys. PLN
12 miesięcy do 31 grudnia 2019				
Oprogramowanie i usługi własne	180 968	274 734	137 420	593 122
Oprogramowanie i usługi obce	4 204	4 197	127 830	136 231
Sprzęt i infrastruktura	2 737	89 110	60 136	151 983
Razem przychody operacyjne	187 909	368 041	325 386	881 336

	Rozwiązania w sektorze bankowym tys. PLN	Rozwiązania w obszarze płatności tys. PLN	Rozwiązania dedykowane tys. PLN	Razem tys. PLN
12 miesięcy do 31 grudnia 2018				
Oprogramowanie i usługi własne	154 989	172 697	92 952	420 638
Oprogramowanie i usługi obce	3 614	5 261	88 179	97 054
Sprzęt i infrastruktura	4 624	66 703	81 358	152 685
Razem przychody operacyjne	163 227	244 661	262 489	670 377

ii. *Struktura przychodów operacyjnych w podziale na kraje, w których zostały wygenerowane*

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Przychody operacyjne w podziale na kraje		
Austria	16 002	17 598
Bośnia i Hercegowina	29 683	32 493
Bułgaria	9 614	5 404
Chorwacja	103 980	107 280
Czarnogóra	18 638	17 132
Hiszpania	96 585	-
Kosowo	17 429	13 514
Macedonia	49 302	53 217
Polska	9 618	8 820
Portugalia	12 640	-
Rumunia	141 823	130 610
Serbia	250 763	195 208
Słowenia	19 835	17 730
Turcja	60 480	47 067
Włochy	10 226	4 367
Pozostałe kraje	34 718	19 937
Razem przychody operacyjne	881 336	670 377

iii. Przychody z tytułu umów z klientami w przychodach operacyjnych ogółem według metody ujęcia w rachunku zysków i strat

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Przychody z umów z klientami rozpoznawane zgodnie z MSSF 15, w tym:	796 829	594 232
Z tytułu dóbr i usług przekazanych w określonym momencie	297 004	305 199
Z tytułu dóbr i usług przekazywanych w miarę upływu czasu	499 825	289 033
Pozostałe przychody operacyjne (gł. przychody z leasingu)	84 507	76 145
Razem przychody operacyjne	881 336	670 377

Przychody operacyjne, które nie są rozpoznawane zgodnie z MSSF 15 dotyczą głównie przychodów Grupy z tytułu usług outsourcingu bankomatów i terminali płatniczych. Umowy takie traktowane są jako umowy leasingu operacyjnego.

iv. Pozostałe zobowiązania do wykonania świadczenia

Poniższa tabela zawiera przychody, które Grupa spodziewa się rozpoznać w przyszłości, związane z zobowiązaniami do wykonania świadczenia, które są niezrealizowane lub częściowo niezrealizowane na datę bilansową.

Cena transakcyjna przypisana do zobowiązań do wykonania świadczenia pozostałych do realizacji w ciągu:	tys. PLN
1 roku	684 539
Powyżej 1 roku	386 963
Razem	1 071 502

W związku z tym, że Grupa w szczegółowy sposób monitoruje przychody tylko na najbliższe trzy lata, wartość wykazana w linii „Powyżej 1 roku” odpowiada przychodom zakontraktowanym na lata 2021-2022. Przychody z już podpisanych umów, które będą realizowane w kolejnych latach nie są przez Grupę ewidencjonowane i tym samym nie zostały uwzględnione w powyższej tabeli.

v. Umowy outsourcingowe – Grupa jako leasingodawca

Grupa realizuje szereg kontraktów dotyczących outsourcingu procesów w obszarze płatności. Szacunki dotyczące łącznych przyszłych minimalnych opłat należnych z tytułu tych umów zostały ustalone w następującej wysokości:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Minimalne przyszłe opłaty leasingowe		
(i) do roku	78 113	62 672
(ii) od roku do pięciu lat	93 028	49 525
(iii) powyżej pięciu lat	6 783	4 903
Razem	177 924	117 100

5.2. Struktura kosztów operacyjnych

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa ujawnia koszty w układzie rodzajowym oraz w układzie kalkulacyjnym. Koszt własny sprzedaży obejmuje koszty bezpośrednio związane z nabyciem sprzedanych towarów i wytworzeniem sprzedanych usług. Koszty sprzedaży obejmują koszty handlowe i koszty marketingowe. Koszty ogólnego zarządu obejmują koszty związane z kierowaniem spółkami z Grupy oraz koszty administracji. Wartość sprzedanych towarów, materiałów, usług (COGS) to koszty zakupu towarów lub usług podwykonawców (z wyłączeniem outsourcingu personalnego) wykorzystywanych do realizacji projektów. Koszty dotyczą zarówno przychodów prezentowanych jako przychody własne (dot. przychodów z usług, które są realizowane przez podwykonawców, jeśli wykorzystanie zasobów obcych wynika z decyzji Grupy, która traktuje zasoby obce jako substytut zasobów własnych), jak i przychodów obcych (usługi, które muszą być realizowane przez zasoby obce - najczęściej producentów oprogramowania lub sprzętu). Świadczenia na rzecz pracowników to wszystkie formy świadczeń spółek z Grupy oferowane w zamian za pracę wykonaną przez pracowników lub z tytułu rozwiązania stosunku pracy. W przypadku wykonywania przez pracownika pracy na rzecz spółek z Grupy, ujmuje się w wyniku przewidywaną niezdyktowaną wartość świadczeń pracowniczych, które zostaną wypłacone w zamian za tę pracę. Poza wynagrodzeniem koszty świadczeń na rzecz pracowników obejmują wszystkie płatne nieobecności, świadczenia wynikające z systemów

premiowych występujących w Grupie, a także świadczenia po okresie zatrudnienia i koszty transakcji z pracownikami rozliczane w formie instrumentów kapitałowych.

Szacunki

W związku z faktem, iż Grupa ujmuje koszty zgodnie z metodą memoriałową część kosztów ujętych w Rachunku zysków i strat, to koszty ujęte wskutek dokonania szacunków dotyczących na przykład spodziewanych kosztów związanych z systemem premiowym, którym objęta jest część pracowników spółek z Grupy.

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę kosztów operacyjnych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym.

Koszty działalności operacyjnej	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Wartość odsprzedanych towarów, materiałów i usług obcych (COGS)	(335 289)	(266 816)
Świadczenia na rzecz pracowników	(281 712)	(201 952)
Usługi obce nieprojektowe i outsourcing pracowników	(29 311)	(21 787)
Amortyzacja	(65 687)	(45 632)
Koszty utrzymania majątku i samochodów służbowych	(28 914)	(39 703)
Podróże służbowe	(5 855)	(4 555)
Reklama	(5 452)	(4 689)
Pozostałe koszty (podstawowe)	(21 185)	(10 328)
Razem	(773 405)	(595 462)
Koszt własny sprzedaży	(663 553)	(508 836)
Koszty sprzedaży	(53 039)	(46 611)
Koszty ogólnego zarządu	(53 781)	(39 471)
Odpis (odwrócenie odpisu) z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(3 032)	(544)
Razem	(773 405)	(595 462)

Usługi obce nieprojektowe obejmują usługi doradcze niezwiązane z konkretnymi projektami oraz usługi audytorskie, prawne, bankowe, pocztowe, kurierskie i opłaty giełdowe.

Koszty utrzymania majątku i samochodów służbowych obejmują koszty napraw sprzętu i zużytych części zamiennych w ramach prowadzonych projektów, koszty napraw i utrzymania środków trwałych (w tym w związku z utrzymaniem infrastruktury pod umowy outsourcingowe) oraz koszty utrzymania wartości niematerialnych, opłaty za wynajem i utrzymanie powierzchni biurowych oraz utrzymanie samochodów służbowych.

i. Transakcje z pracownikami rozliczane w formie instrumentów kapitałowych

W dniu 23 czerwca 2017 roku Asseco Poland S.A. podpisała z menadżerami spółek Grupy ASEE umowy objęcia akcji ASEE S.A. Łącznie przedmiotem programu jest 2 221 356 akcji ASEE S.A., stanowiących 4,28% kapitału Spółki. Członkowie Zarządu ASEE S.A. oraz podmioty powiązane przez Członków Zarządu ASEE S.A. objęły łącznie 1 572 424 akcji.

Umowy stanowią transakcję płatności na bazie akcji w rozumieniu MSSF 2, rozliczaną w instrumentach kapitałowych.

Data przyznania uprawnień był dzień 23 czerwca 2017 roku. Cena objęcia akcji została ustalona na poziomie 10,89 PLN za akcję. Cena rynkowa akcji z dnia objęcia wynosiła 12,60 PLN za akcję. Zgodnie z umowami menadżerom przysługują wszystkie prawa związane z nabytymi akcjami (prawo do dywidendy, prawa głosu, itd.) od momentu objęcia akcji, tj. od dnia 23 czerwca 2017 roku. Płatność za akcje nastąpi w ośmiu rocznych ratach do dnia 31 lipca 2024 roku. Prawo do spłacania ceny w ratach przysługuje osobom uczestniczącym w programie, jeśli pozostają w Grupie w funkcji menadżera oraz nie naruszą istotnych warunków umowy (m.in. dokonują spłat zgodnie z harmonogramem, ustanowią zastaw na akcjach, nie dokonają sprzedaży akcji w okresie „lockup-u”, itd.). Możliwość sprzedaży akcji przez menadżerów została objęta okresem tzw. „lockup-u”: 2-letnim dla 50% akcji i 3-letnim dla pozostałych 50% akcji. Menadżerom przysługuje prawo do wcześniejszej zapłaty za nabyte akcje po ustalonej w umowie cenie 10,89 PLN za akcję, jednak nie dotyczy ono akcji objętych „lockup-em”.

W związku z tym, w okresie 2 lat od daty zawarcia umowy spłaty za nabyte akcje muszą być dokonywane zgodnie z ustalonym harmonogramem. Po upływie 2 lat, a przed upływem 3 lat menadżerowie mogą dokonać wcześniejszej spłaty maksymalnie za 50% akcji. Po upływie okresu 3-letniego możliwość wcześniejszej spłaty obejmuje wszystkie akcje. Nieopłacona część ceny sprzedaży zostanie zabezpieczona poprzez ustanowienie zastawu na akcjach każdego z kupujących.

Umowy przewidują opcje put i call, które przyznają stronom umów prawo do odsprzedaży oraz odkupu nieopłaconych akcji.

Wartość godziwa programu motywacyjnego została oszacowana jako suma dyskonta między ceną rynkową akcji z dnia zawarcia transakcji a ceną realizacji oraz wyceny opcji put oszacowanej w oparciu o model Black'a-Scholes'a Mertona. Łączna wartość godziwa programu na moment przyznania uprawnień wynosi 5 642 tys. PLN. Koszt programu będzie ujmowany wraz z odpowiadającym mu wzrostem wartości kapitału własnego jako koszt świadczeń na rzecz pracowników i rozliczany w wynikach Grupy ASECO w latach 2017-2020.

Wartość godziwa przyznanych w ramach programu instrumentów kapitałowych została określona w oparciu o poniższe założenia:

Cena rynkowa 1 akcji ASECO S.A. z dnia objęcia	12,60 PLN
Cena objęcia 1 akcji	10,89 PLN
Oczekiwana zmienność cen akcji	25,61%
Stopa wolna od ryzyka	2,25%
Stopa dywidendy	3,81%
Rotacja pracowników	9,0%

Oczekiwana zmienność 25,61% została wyliczona w oparciu o historyczną zmienność notowań z dwóch lat poprzedzających dzień zawarcia transakcji sprzedaży akcji na bazie średniej ceny akcji z kursów zamknięcia.

Stopa procentowa wolna od ryzyka została przyjęta na podstawie oprocentowania trzyletnich bonów skarbowych i wyniosła 2,25%.

Stopa dywidendy została określona na podstawie wartości dywidendy na akcję w wysokości 0,48 PLN wypłaconej akcjonariuszom ASECO S.A. z wyniku za rok 2016.

Rotacja pracowników została oszacowana w oparciu o historyczne dane za okres 2015-2017 oraz jest zaktualizowana o bieżące zmiany w zatrudnieniu osób biorących udział w programie.

Czas trwania opcji został określony na 2 lata dla 50% akcji i na 3 lata dla pozostałych 50% akcji. Czas trwania opcji powiązany został z okresem „lock-up-u” na sprzedaż akcji, tj. okresem 2 i 3 letnim.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku ujęty został koszt z tytułu programu w wysokości 2 094 tys. PLN (2 493 tys. PLN w 2018 roku), w tym związany z akcjami nabytymi przez Członków Zarządu w kwocie 1 447 tys. PLN (1 765 tys. PLN w 2018 roku). Drugostronnie transakcja została ujęta w odrębnej pozycji kapitałów Grupy w tej samej kwocie, która została ujęta w kosztach wynagrodzeń.

ii. *Uzgodnienie kosztów amortyzacji*

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie odpisu amortyzacyjnego ujętego w rachunku zysków i strat z tabelami ruchu środków trwałych oraz wartości niematerialnych:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Odpis amortyzacyjny wynikający z tabeli ruchu środków trwałych	(43 789)	(40 746)
Odpis amortyzacyjny wynikający z tabeli ruchu wartości niematerialnych	(5 228)	(4 854)
Odpis amortyzacyjny wynikający z tabeli ruchu aktywów z tytułu prawa do użytkowania	(16 677)	-
Odpis amortyzacyjny dotyczący nieruchomości inwestycyjnych	(32)	(32)
Pomniejszenie kosztu amortyzacji z tytułu rozliczenia dotacji do wewnętrznie wytworzonych licencji	39	-
Razem odpis amortyzacyjny ujęty w rachunku zysków i strat oraz w rachunku przepływów pieniężnych	(65 687)	(45 632)

5.3. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Wybrane zasady rachunkowości

W pozostałej działalności Grupa ujmuje przede wszystkim przychody i koszty niezwiązane z podstawową działalnością operacyjną w obszarze IT.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

Pozostałe przychody operacyjne	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Zysk na sprzedaży aktywów trwałych	704	557
Przychody związane z wynajmem powierzchni biurowej	65	68
Rozwiązanie rezerwy na koszty spraw sądowych dotyczące pozostałej działalności	251	160
Pozostałe	3 233	728
Razem	4 253	1 513

Pozostałe koszty operacyjne	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Strata na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	(18)	(168)
Darowizny przekazane podmiotom niepowiązanym	(331)	(237)
Zawiązanie rezerw, w tym na koszty spraw sądowych dotyczące pozostałej działalności	(366)	(71)
Pozostałe	(1 208)	(1 168)
Razem	(1 923)	(1 644)

5.4. Przychody i koszty finansowe

Wybrane zasady rachunkowości

Przychody z odsetek stanowią głównie odsetki od inwestycji w instrumenty dłużne (w tym udzielone pożyczki, depozyty, lokaty o terminie zapadalności powyżej trzech miesięcy). Przychody te naliczane są w zamortyzowanym koszcie przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Pozostałe przychody odsetkowe stanowią odsetki od należności z tytułu dostaw i usług, odsetki od leasingu oraz rozliczane (odwijane) zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej dyskonto kosztów (zobowiązań).

Koszty odsetek wynikających z uzyskanego przez Grupę finansowania są naliczane według zamortyzowanego kosztu.

Struktura przychodów finansowych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowała się następująco:

Przychody finansowe	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Przychody odsetkowe z pożyczek udzielonych, depozytów bankowych i lokat	2 247	1 670
Dodatnie różnice kursowe	1 577	3 966
Zyski z realizacji i/lub wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	177	328
Zysk z przeszacowania jednostki stowarzyszonej do wartości godziwej	2 014	-
Pozostałe przychody finansowe	17	74
Przychody finansowe ogółem	6 032	6 038

Zysk z przeszacowania jednostki stowarzyszonej do wartości godziwej związany jest z zakupem 36,30% udziałów spółki Multicard d.o.o. przez Payten Serbia i objęciem kontroli nad tą jednostką. Szczegółowe rozliczenie nabycia zostało przedstawione w punkcie 6.4 not objaśniających.

Struktura kosztów finansowych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym porównawczych kształtowała się następująco:

Koszty finansowe	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Koszty odsetkowe od kredytów, pożyczek	(1 239)	(1 039)
Koszty odsetkowe od leasingu	(1 981)	(99)
Pozostałe koszty odsetkowe	(129)	(121)
Ujemne różnice kursowe	(896)	(267)
Koszty związane z objęciem kontroli nad spółkami zależnymi	(596)	-
Strata z tytułu przeszacowania płatności warunkowej w ramach transakcji objęcia kontroli	(723)	-
Straty z realizacji i/lub wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	(125)	(917)
Pozostałe koszty finansowe	(23)	(17)
Koszty finansowe ogółem	(5 712)	(2 460)

Dodatnie i ujemne różnice kursowe prezentowane są netto (jako nadwyżka dodatnich nad ujemnymi lub odwrotnie) na poziomie poszczególnych spółek zależnych.

Straty z przeszacowania warunkowej płatności za pakiet kontrolny w spółkach zależnych wynikają ze zmiany szacunków dotyczących odroczonej warunkowej zobowiązania z tytułu nabycia pakietu kontrolnego akcji/udziałów w spółkach zależnych.

5.5. Podatek dochodowy

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 Podatek dochodowy w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi. Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz odroczone. Bieżący podatek dochodowy jest to kwota ustalona na podstawie przepisów podatkowych, która jest naliczona od dochodu do opodatkowania za dany okres i ujmowana jako zobowiązanie w kwocie, w jakiej nie zostało zapłacone lub należność, jeśli kwota dotychczas zapłacona z tytułu bieżącego podatku dochodowego przekracza kwotę do zapłaty.

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, odroczonego podatku dochodowego jest wyliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań, a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym. Rezerwa na podatek odroczonego jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych za wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczonego powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania niemającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty, za wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na

wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach. Składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych. Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu lub podwyższeniu o tyle, o ile uległy zmianie szacunki dotyczące osiągnięcia dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego traktowane są w całości jako długoterminowe i nie podlegają dyskontowaniu. Podlegają one kompensacie, jeżeli istnieje możliwość wyegzekwowania tytułu prawnego do przeprowadzania kompensat ujmowanych kwot.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, a nie w rachunku zysków i strat.

Szacunki

Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy realizowalność aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Ocena ta wymaga zaangażowania profesjonalnego osądu i szacunków m.in. w zakresie przyszłych wyników podatkowych.

Główne składniki obciążenia wyniku z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (bieżącego i odroczonego):

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych wykazane w rachunku zysków i strat, w tym:	(20 992)	(14 459)
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>	(21 530)	(14 459)
<i>Korekty deklaracji CIT dotyczące ubiegłych okresów</i>	538	-
Odroczony podatek dochodowy	1 884	1 562
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(19 108)	(12 897)

Uzgodnienie podatku dochodowego do wyniku przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonemu według efektywnej stawki podatkowej Grupy, zaprezentowano w poniższej tabeli:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	110 430	78 060
Obowiązująca stawka podatku dochodowego od osób prawnych	19%	19%
Podatek dochodowy według obowiązującej ustawowej stawki podatkowej	20 982	14 831
Różnica wynikająca z innej stawki podatku dochodowego odprowadzanego poza granicami Polski	(2 765)	(3 046)
Zmiana szacunku rozpoznania podatku odroczonego związanego z tzw. "zewnętrznymi różnicami przejściowymi" dotycząca transakcji wypłat dywidendy w grupie kapitałowej	2 387	1 623
Wykorzystanie ulg podatkowych oraz pozostałych odliczeń od podatku	(553)	(1 037)
Przychody uzyskiwane w specjalnej strefie technologicznej, niepodlegające opodatkowaniu	(3 756)	(2 703)
Koszty poniesione w strefie technologicznej, niepodlegające odliczeniu	1 814	1 184
Koszty reprezentacji	271	190
Koszty amortyzacji, różnice w stawkach amortyzacji	580	646
Odpisy należności/zapasy/środki trwałe	520	95
Koszty transakcji z pracownikami rozliczanych w formie instrumentów kapitałowych	393	475
Wynagrodzenie rady nadzorczej	144	153
Zmiany w kalkulacji podatku dochodowego dotyczące lat poprzednich	(543)	72
Koszty nabycia spółek	324	-
Zysk z przeszacowania do wartości godziwej spółki stowarzyszonej w związku z objęciem kontroli	(302)	-
Wykorzystanie strat podatkowych oraz zmiana aktywa na straty podatkowe	(254)	-
Pozostałe różnice trwałe	(134)	414
Według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej: w 2019: 17,3%; w 2018: 16,5%	19 108	12 897

W poniższej tabeli zaprezentowano informację dotyczącą aktywa oraz rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

	Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego		Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego	
	31 grudnia 2019 roku tys. PLN	31 grudnia 2018 roku tys. PLN	31 grudnia 2019 roku tys. PLN	31 grudnia 2018 roku tys. PLN
Rzeczowe aktywa trwałe	1 572	1 976	2 485	1 243
Wartości niematerialne	990	-	396	667
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	1 704	-	-	-
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez wynik finansowy	13	15	75	74
Pożyczki udzielone	36	22	-	-
Zapasy	-	-	1 582	1 361
Rozliczenia międzyokresowe	7	-	30	43
Należności handlowe	2	-	628	272
Aktywa z tytułu umów z klientami	788	407	-	-
Pozostałe należności	12	-	-	-
Rezerwy	3	15	624	698
Zobowiązania handlowe	-	-	342	201
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	91	5	163	29
Zobowiązania finansowe, w tym z tyt. leasingu	-	-	2 204	-
Pozostałe zobowiązania	-	-	-	3
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	-	-	1 347	989
Straty możliwe do odliczenia od przyszłych dochodów do opodatkowania	-	-	2 976	46
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	5 218	2 440		
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego			12 852	5 626
Odpis dotyczący braku możliwości realizacji aktywa z tytułu podatku odroczonego			-	-
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego			12 852	5 626
Rezerwa/Aktywo netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 344	1 599	8 978	4 785

Grupa dokonała szacunków w zakresie planowanego do osiągnięcia w przyszłości dochodu do opodatkowania i uznała, że wartość aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego prezentowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy jest możliwa do odzyskania.

5.6. Zysk przypadający na jedną akcję

Wybrane zasady rachunkowości

Podstawowy zysk netto przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej na akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku netto z działalności kontynuowanej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

Rozwodniony zysk netto przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej na jedną akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku netto z działalności kontynuowanej za dany okres przez sumę średniej ważonej liczby akcji w danym okresie sprawozdawczym i wszystkich potencjalnych akcji nowych emisji.

W okresie sprawozdawczym jak i w okresie porównywalnym nie występowały elementy rozładniające zysk przypadający na jedną akcję, wskutek czego zysk na akcję i rozwodniony zysk na akcję były sobie równe. Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz liczby akcji, które posłużyły do wyliczenia zysku na jedną akcję.

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019	12 miesięcy do 31 grudnia 2018
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję (w sztukach)	51 894 251	51 894 251
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej (w milionach PLN) za okres sprawozdawczy	89 989	64 716
Zysk na jedną akcję (w PLN) ze skonsolidowanego zysku netto za okres sprawozdawczy	1,73	1,25

5.7. Informacja dotycząca wypłaconej dywidendy

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki Asseco South Eastern Europe S.A. z siedzibą w Rzeszowie działając w oparciu o art. 395 § 2 pkt. 2 Kodeksu Spółek Handlowych oraz na podstawie §12 ust. 4 pkt. 2 Statutu Spółki uchwałą z dnia 11 kwietnia 2019 roku postanowiło wypłacić dywidendę w wysokości 26 985 tys. PLN, przeznaczoną do podziału między wszystkich akcjonariuszy Spółki w kwocie 0,52 PLN na jedną akcję Spółki.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki określiło datę ustalenia prawa do dywidendy na dzień 28 czerwca 2019 roku. Dywidenda została wypłacona w dniu 11 lipca 2019 roku. Liczba akcji objętych dywidendą wynosiła 51 894 251.

VI. Noty objaśniające do skonsolidowanego bilansu

6.1. Rzeczowe aktywa trwałe

Wybrane zasady rachunkowości

Początkowe ujęcie

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdolnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają zysk lub stratę w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, dla których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Wycena na każdy dzień bilansowy

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów. Okresy użytkowania zostały zaprezentowane w tabeli poniżej:

Typ	Okres (w latach)
Budynki i budowle	40
Komputery i sprzęt telekomunikacyjny	1-5
Meble	2-8
Urządzenia biurowe	5-10
Środki transportu	4-6
Pozostałe środki trwałe	2-5
Inwestycje w obcych środkach trwałych	5

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze środków trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie występują, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów został przypisany. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmuje się jako element kosztów operacyjnych.

Usunięcie z bilansu

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmovane w rachunku zysków i strat okresu, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu przekazania środka trwałego do użytkowania.

Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu składnika aktywów, który wymaga znacznego czasu niezbędnego do przygotowania go do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży, Grupa

aktywuje jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Wszystkie pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są jako koszty okresu, w którym je poniesiono

Szacunki

Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy czy zaistniały obiektywne przesłanki mogące wskazywać na utratę wartości danego składnika rzeczowych aktywów trwałych.

Amortyzacja jest co do zasady naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów.

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego. W 2019 roku nie dokonano istotnych zmian w stosowanych przez Grupę stawkach amortyzacyjnych.

Spółki z Grupy minimum corocznie dokonują weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Zmiana wartości netto rzeczowych aktywów trwałych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku wynikała z następujących ruchów:

	Grunty i budynki tys. PLN	Sprzęt pod outsourcing i pozostały tys. PLN	Środki transportu tys. PLN	Pozostałe środki trwałe tys. PLN	Środki trwałe w budowie tys. PLN	Razem tys. PLN
Wartość netto środków trwałych na dzień 1 stycznia 2019 roku	4 557	111 788	6 077	2 212	4 058	128 692
Wpływ wdrożenia MSSF 16 na bilans otwarcia	-	-	(1 820)	-	-	(1 820)
Wartość netto środków trwałych na dzień 1 stycznia 2019 roku /przekształcone/	4 557	111 788	4 257	2 212	4 058	126 872
Zwiększenia stanu, z tytułu:	3 766	54 616	2 633	6 003	35 527	102 545
Zakupu i modernizacji	275	10 153	1 814	3 117	35 024	50 383
Objęcia kontroli nad spółkami zależnymi	3 491	8 371	761	1 060	-	13 683
Wykup aktywa z tytułu prawa do użytkowania	-	-	58	-	-	58
Przeniesienia na środki trwałe ze środków trwałych w budowie	-	30 746	-	1 819	-	32 565
Przeniesienia na środki trwałe z zapasów	-	5 346	-	7	503	5 856
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	(329)	(41 271)	(2 001)	(2 851)	(33 902)	(80 354)
Odpisu amortyzacyjnego	(329)	(39 273)	(1 363)	(2 824)	-	(43 789)
Sprzedaży i likwidacji	-	(474)	(594)	(22)	-	(1 090)
Utworzenie odpisów aktualizujących	-	(465)	(44)	-	(40)	(549)
Przeniesienia ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	(32 565)	(32 565)
Przeniesienia do zapasów	-	(1 059)	-	(5)	(1 297)	(2 361)
Pozostałe	-	(5 602)	-	5 604	(2)	-
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(49)	(1 488)	(99)	(268)	(98)	(2 002)
Wartość netto środków trwałych na dzień 31 grudnia 2019 roku	7 945	118 043	4 790	10 700	5 583	147 061
Na dzień 1 stycznia 2019 roku (po ujęciu wpływu wdrożenia MSSF 16)						
Wartość brutto	5 606	233 500	10 335	7 780	4 058	261 279
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(1 049)	(121 712)	(6 078)	(5 568)	-	(134 407)
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2019 roku	4 557	111 788	4 257	2 212	4 058	126 872
Na dzień 31 grudnia 2019 roku						
Wartość brutto	11 211	267 756	11 172	20 326	5 623	316 088
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(3 266)	(149 713)	(6 382)	(9 626)	(40)	(169 027)
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2019 roku	7 945	118 043	4 790	10 700	5 583	147 061

Zmiana wartości netto rzeczowych aktywów trwałych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku wynikała z następujących ruchów:

	Grunty i budynki tys. PLN	Sprzęt pod outsourcing i pozostały tys. PLN	Środki transportu tys. PLN	Pozostałe środki trwałe tys. PLN	Środki trwałe w budowie tys. PLN	Razem tys. PLN
Wartość netto środków trwałych na dzień 1 stycznia 2018 roku	4 560	108 628	6 624	1 970	10 176	131 958
Zwiększenia stanu, z tytułu:	-	39 444	2 053	1 092	15 174	57 763
Zakupu i modernizacji	-	18 651	1 417	1 073	15 174	36 315
Leasingu finansowego	-	-	632	-	-	632
Przeniesienie na środki trwałe ze środków trwałych w budowie	-	20 793	-	-	-	20 793
Przeniesienie na środki trwałe z zapasów	-	-	4	19	-	23
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	(116)	(38 897)	(2 715)	(633)	(21 576)	(63 937)
Odpisu amortyzacyjnego	(116)	(37 672)	(2 344)	(614)	-	(40 746)
Sprzedaży i likwidacji	-	(478)	(371)	(19)	-	(868)
Przeniesienia ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	(20 793)	(20 793)
Przeniesienie do zapasów	-	(697)	-	-	(665)	(1 362)
Pozostałe	-	(50)	-	-	(118)	(168)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	113	2 613	115	(217)	284	2 908
Wartość netto środków trwałych na dzień 31 grudnia 2018 roku	4 557	111 788	6 077	2 212	4 058	128 692
Na dzień 1 stycznia 2018 roku						
Wartość brutto	5 448	208 532	15 283	7 549	10 176	246 988
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(888)	(99 904)	(8 659)	(5 579)	-	(115 030)
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	4 560	108 628	6 624	1 970	10 176	131 958
Na dzień 31 grudnia 2018 roku						
Wartość brutto	5 606	233 500	14 257	7 780	4 058	265 201
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(1 049)	(121 712)	(8 180)	(5 568)	-	(136 509)
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2018 roku	4 557	111 788	6 077	2 212	4 058	128 692

Przeniesienie z zapasów do środków trwałych związane jest z wykorzystaniem sprzętu w ramach umów outsourcingowych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku rzeczowe aktywa trwałe w kwocie 8 674 tys. PLN stanowiły zabezpieczenie zaciągniętych kredytów bankowych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku rzeczowe aktywa trwałe w kwocie 1 076 tys. PLN stanowiły zabezpieczenie zaciągniętych kredytów bankowych.

6.2. Wartości niematerialne

Wybrane zasady rachunkowości

Nabyte wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w ramach oddzielnej transakcji są ujmowane według ceny nabycia. Wartości niematerialne nabyte w ramach transakcji przejęcia jednostki gospodarczej są ujmowane według wartości godziwej na dzień przejęcia.

Wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie

Grupa prezentuje w odrębnych kategoriach produkty końcowe projektów rozwojowych („oprogramowanie wytworzone we własnym zakresie”) oraz produkty, których proces wytwórczy nie został jeszcze ukończony („koszty niezakończonych projektów rozwojowych”). Składnik wartości niematerialnych wytworzony we własnym zakresie w wyniku prac rozwojowych (lub realizacji etapu prac rozwojowych przedsięwzięcia prowadzonego we własnym zakresie) jest ujmowany wtedy i tylko wtedy, gdy Grupa jest w stanie wykazać: (i) możliwość, z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika wartości niematerialnych tak, aby nadawał się on do użytkowania lub sprzedaży; (ii) zamiar ukończenia składnika wartości niematerialnych; (iii) zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości

niematerialnych; (iv) sposób, w jaki składnik wartości niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne; (v) dostępność odpowiednich środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych; (vi) możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi wartości niematerialnych.

Koszt wytworzenia składnika wartości niematerialnych we własnym zakresie jest sumą nakładów poniesionych od dnia, w którym po raz pierwszy dany składnik wartości niematerialnych spełni wyżej wymienione kryteria ujmowania pozycji. Nie podlegają aktywowaniu wartości nakładów ujętych uprzednio w kosztach. Koszt wytworzenia składnika wartości niematerialnych we własnym zakresie obejmuje nakłady, które mogą być bezpośrednio przyporządkowane czynnościom tworzenia, produkcji i przystosowania składnika aktywów do użytkowania w sposób zamierzony przez kierownictwo.

Okres użytkowania wartości niematerialnych zostaje oceniony i uznany za ograniczony lub nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania amortyzuje się metodą liniową w oparciu o ich szacowany okres użytkowania, a koszty amortyzacji są ujmowane w rachunku zysków i strat zgodnie z miejscem ich powstania.

Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujemnie się w zysku lub stracie w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

W odniesieniu do wartości niematerialnych podlegających odpisom umorzeniowym, stosowana jest liniowa metoda amortyzacji. Przyjęte dla wartości niematerialnych okresy ekonomicznej użyteczności wynoszą:

Typ	Okres (w latach)
Nabyte licencje i oprogramowanie	2-5
Koszty prac rozwojowych	2-5
Patenty i licencje	2-5
Inne	3-10

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są przynajmniej raz w roku oraz zawsze, gdy istnieją ku temu przesłanki poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości. Jeżeli wartość bilansowa przekracza szacowaną wartość możliwą do odzyskania (wyższa z następujących dwóch wartości – ceny sprzedaży netto lub wartości użytkowej), wartość tych aktywów obniżana jest do poziomu wartości odzyskiwalnej.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie jego wyksięgowania.

Szacunki

Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy czy zaistniały obiektywne przesłanki mogące wskazywać na utratę wartości danego składnika wartości niematerialnych. Okres użytkowania wartości niematerialnych zostaje oceniony i uznany za ograniczony lub nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania amortyzuje się metodą liniową w oparciu o szacowany okres ich użytkowania, a koszty amortyzacji są ujmowane w rachunku zysków i strat zgodnie z miejscem ich powstania.

Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Koszty wytworzenia składnika wartości niematerialnych we własnym zakresie są określane i kapitalizowane zgodnie z polityką rachunkowości Grupy. Określenie momentu rozpoczęcia kapitalizacji kosztów jest przedmiotem profesjonalnego osądu kierownictwa co do możliwości (technologicznej oraz ekonomicznej) ukończenia realizowanego projektu. Moment ten jest wyznaczany przez osiągnięcie etapu (kamienia milowego) projektu, w którym Grupa ma uzasadnioną pewność, że jest w stanie ukończyć dany składnik wartości niematerialnych tak, aby nadawał się on do użytkowania lub sprzedaży oraz że przyszłe korzyści ekonomiczne osiągnięte w wyniku użytkowania lub sprzedaży przekroczą koszt wytworzenia danego składnika wartości niematerialnych. Określając wartość kosztów, które mogą podlegać kapitalizacji, Zarząd dokonuje oszacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych wygenerowanych przez dany składnik wartości niematerialnych.

Zmiana wartości netto wartości niematerialnych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku wynikała z następujących ruchów:

	Oprogramowanie i licencje wytworzone we własnym zakresie tys. PLN	Koszty niezakończonych prac rozwojowych tys. PLN	Zakupione oprogramowanie komputerowe, patenty, licencje i inne wartości niematerialne tys. PLN	Razem tys. PLN
Wartość netto wartości niematerialnych na dzień 1 stycznia 2019 roku	1 348	2 222	7 284	10 854
Zwiększenia stanu, z tytułu:	7 306	353	6 413	14 072
Zakupu i modernizacji	-	-	5 069	5 069
Objęcia kontroli nad spółkami zależnymi	4 830	178	1 344	6 352
Kapitalizacji kosztów projektów rozwojowych	-	175	-	175
Przeniesienia z kosztów niezakończonych prac rozwojowych	2 476	-	-	2 476
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	(4 868)	(2 476)	(3 305)	(10 649)
Odpisu amortyzacyjnego za okres sprawozdawczy	(1 923)	-	(3 305)	(5 228)
Sprzedaży i likwidacji	(1 323)	-	-	(1 323)
Przeniesienia do oprogramowania wytworzonego we własnym zakresie	-	(2 476)	-	(2 476)

Odpis aktualizujący	(1 622)	-	-	(1 622)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(234)	(8)	85	(157)
Wartość netto wartości niematerialnych na dzień 31 grudnia 2019 roku	3 552	91	10 477	14 120
Na dzień 1 stycznia 2019 roku				
Wartość brutto	7 599	2 222	29 962	39 783
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(6 251)	-	(22 678)	(28 929)
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2019 roku	1 348	2 222	7 284	10 854
Na dzień 31 grudnia 2019 roku				
Wartość brutto	23 303	91	37 028	60 422
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(19 751)	-	(26 551)	(46 302)
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2019 roku	3 552	91	10 477	14 120

Zmiana wartości netto wartości niematerialnych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku wynikała z następujących ruchów:

	Oprogramowanie i licencje wytworzone we własnym zakresie tys. PLN	Koszty niezakończonych prac rozwojowych tys. PLN	Zakupione oprogramowanie komputerowe, patenty, licencje i inne wartości niematerialne tys. PLN	Razem tys. PLN
Wartość netto wartości niematerialnych na dzień 1 stycznia 2018 roku	8 147	2 211	7 588	17 946
Zwiększenia stanu, z tytułu:	868	1 393	2 524	4 785
Zakupu i modernizacji	-	-	2 524	2 524
Kapitalizacji kosztów projektów rozwojowych	-	1 393	-	1 393
Przeniesienia z kosztów niezakończonych prac rozwojowych	868	-	-	868
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	(6 854)	(1 181)	(2 786)	(10 821)
Odpisu amortyzacyjnego za okres sprawozdawczy	(2 068)	-	(2 786)	(4 854)
Sprzedży i likwidacji	(4 786)	(313)	-	(5 099)
Przeniesienia do oprogramowania wytworzonego we własnym zakresie	-	(868)	-	(868)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(813)	(201)	(42)	(1 056)
Wartość netto wartości niematerialnych na dzień 31 grudnia 2018 roku	1 348	2 222	7 284	10 854
Na dzień 1 stycznia 2018 roku				
Wartość brutto	33 987	2 211	27 881	64 079
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(25 840)	-	(20 293)	(46 133)
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	8 147	2 211	7 588	17 946
Na dzień 31 grudnia 2018 roku				
Wartość brutto	7 599	2 222	29 962	39 783
Umorzenie i odpisy z tyt. utraty wartości	(6 251)	-	(22 678)	(28 929)
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2018 roku	1 348	2 222	7 284	10 854

Na dzień 31 grudnia 2019 oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wartości niematerialne nie stanowiły zabezpieczenia zaciągniętych kredytów bankowych.

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku Grupa ujęła koszty z tytułu likwidacji oraz odpisów aktualizujących wartość oprogramowania i licencji własnych w kwocie 2 945 tys. PLN.

Na potrzeby testu z tytułu utraty wartości aktywów, wartości niematerialne są alokowane do poszczególnych ośrodków lub grup ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne. Szczegóły dotyczące corocznego testu z tytułu utraty wartości zostały opisane w punkcie 6.5 not objaśniających do niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Koszty niezakończonych prac rozwojowych zostały przeanalizowane na dzień bilansowy pod kątem ich wartości odzyskiwalnej poprzez analizę przyszłych przepływów pieniężnych związanych

z każdym z prowadzonych projektów. W wyniku przeprowadzonej analizy uznano, że na dzień bilansowy nie wystąpiła utrata wartości kosztów niezakończonych prac rozwojowych.

Projekty rozwojowe

W 2019 roku oraz w okresie porównywalnym Grupa prowadziła projekty rozwojowe, których przedmiotem była budowa nowego oprogramowania lub istotna modyfikacja/rozbudowa znajdujących się w ofercie Grupy aplikacji.

W roku zakończonym 31 grudnia 2019 roku łączna kwota kosztów, dla których spełnione zostały kryteria aktywowania wyniosły 175 tys. PLN (w okresie porównywalnym 1 393 tys. PLN) i były poniesione w następujących segmentach sprawozdawczych:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Rozwiązania w sektorze bankowym	-	396
Rozwiązania w obszarze płatności	175	408
Rozwiązania dedykowane	-	589
Razem	175	1 393

Wartość ukończonych prac rozwojowych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku wyniosła 2 476 tys. PLN (868 tys. PLN w 2018 roku).

Suma nakładów na prace badawcze i rozwojowe ujętych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku jako koszt wyniosła 12 287 tys. PLN (12 825 tys. PLN w okresie porównywalnym).

W 2019 roku Grupa podjęła decyzję o odpisie z tytułu utraty wartości oraz likwidacji skapitalizowanych kosztów prac rozwojowych (łącznie zakończonych i niezakończonych) o wartości 2 945 tys. PLN. Likwidacją objęto skapitalizowane koszty prac rozwojowych w Serbii i w Turcji, w segmentach Rozwiązania w sektorze bankowym (2 430 tys. PLN) i Rozwiązania w obszarze płatności (515 tys. PLN). Odpisy wynikały z dokonanej przez Zarząd oceny wielkości możliwych do zrealizowania przychodów z poszczególnych modułów oprogramowania wytworzonego we własnym zakresie.

6.3. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa ocenia w momencie zawarcia umowy czy umowa jest leasingiem lub zawiera leasing. Umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeśli przekazuje prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

Grupa stosuje jednolite podejście do ujmowania i wyceny wszystkich leasingów, z wyjątkiem leasingów krótkoterminowych oraz leasingów aktywów o niskiej wartości. W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązanie z tytułu leasingu.

Leasing krótkoterminowy i leasing aktywów o niskiej wartości

Grupa stosuje zwolnienie z ujmowania leasingu krótkoterminowego do umów leasingu, których okres leasingu wynosi 12 miesięcy lub krócej od daty rozpoczęcia i nie zawiera opcji kupna. Grupa stosuje również zwolnienie w zakresie ujmowania leasingu aktywów o niskiej wartości. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu krótkoterminowego i leasingu aktywów o niskiej wartości ujmowane są jako koszty metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Początkowe ujęcie i wycena aktywa z tytułu prawa do użytkowania

Od dnia 1 stycznia 2019 roku dla umów zidentyfikowanych jako leasing Grupa ujmuje w swoim bilansie aktywa z tytułu prawa do użytkowania na dzień rozpoczęcia leasingu (tj. na datę, kiedy aktywo objęte umową leasingu jest dostępne dla Grupy do użytkowania).

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania są ujmowane początkowo po koszcie. Koszt składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania obejmuje: kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu, wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia leasingu lub przed tą datą pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe, początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę oraz szacunek kosztów, które mają zostać poniesione przez leasingobiorcę w związku z demontażem i usunięciem bazowego składnika aktywów.

Późniejsza wycena aktywa z tytułu prawa do użytkowania

Grupa wycenia składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania stosując model kosztu, tj. w pomniejszeniu o odpisy amortyzacyjne oraz ewentualne straty z tytułu utraty wartości, ale także po odpowiednim skorygowaniu o dokonywane przeliczenia zobowiązania z tytułu leasingu (tj. modyfikacje nieskutkujące koniecznością ujęcia odrębnego leasingu).

Amortyzacja prawa do użytkowania w Grupie dokonywana jest co do zasady metodą liniową. Jeżeli w ramach umowy leasingu przeniesione zostanie prawo własności do bazowego składnika aktywów na rzecz Grupy pod koniec okresu leasingu lub jeżeli koszt składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania uwzględnia to, że Grupa skorzysta z opcji kupna, Grupa dokonuje amortyzacji składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania, począwszy od daty rozpoczęcia aż do końca okresu użytkowania bazowego składnika aktywów. W przeciwnym razie Grupa dokonuje amortyzacji składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania od daty rozpoczęcia leasingu aż do końca okresu użytkowania tego składnika lub do końca okresu leasingu, w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza.

Do szacowania ewentualnej **utrąty wartości** składników aktywów z tytułu prawa do użytkowania Grupa stosuje przepisy MSR 36 Utrata wartości aktywów.

Szacunki

W momencie zawarcia umowy Grupa ocenia, czy umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, szacuje końcową stopę procentową oraz okres leasingu.

Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy czy zaistniały obiektywne przesłanki mogące wskazywać na utratę wartości danego składnika aktywa z tytułu prawa do użytkowania.

Amortyzacja jest co do zasady naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów.

Jak to zostało opisane w nocie 2.5 do niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego z dniem 1 stycznia 2019 roku Grupa wdrożyła nowy standard MSSF 16. W związku z tym wdrożeniem na bilansie Grupy z dniem 1 stycznia pojawiła się nowa pozycja „Aktywa z tytułu prawa do użytkowania”, która odzwierciedla wartość praw do użytkowania bazowego składnika aktywów wynikających z umów leasingu, najmu, dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze spełniających definicję leasingu zgodnie z MSSF 16. W konsekwencji zastosowania zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego Grupa nie przekształcała danych porównywalnych, dlatego też dane za okres porównywalny nie są prezentowane:

	Grunty i budynki tys. PLN	Środki transportu tys. PLN	Pozostałe tys. PLN	Razem tys. PLN
Wartość netto środków trwałych na dzień 1 stycznia 2019 roku	-	-	-	-
Wpływ wdrożenia MSSF 16 na bilans otwarcia	27 777	7 197	-	34 974
Wartość netto środków trwałych na dzień 1 stycznia 2019 roku /przekształcone/	27 777	7 197	-	34 974
Zwiększenia stanu, z tytułu:	35 975	6 121	9 071	51 167
Zawarcia nowej umowy leasingu	25 902	5 228	662	31 792
Modyfikacji bieżących umów (przedłużenia umowy, zmiana stopy procentowej)	634	-	-	634
Objęcia kontroli nad spółkami zależnymi	9 439	893	8 409	18 741
Zmniejszenia stanu, z tytułu:	(16 022)	(3 364)	(610)	(19 996)
Odpisu amortyzacyjnego za okres sprawozdawczy	(12 844)	(3 223)	(610)	(16 677)
Wykup aktywa z tytułu prawa do użytkowania	-	(58)	-	(58)
Przedterminowego zakończenie umowy	(2 814)	(83)	-	(2 897)
Modyfikacji bieżących umów (skrócenia umowy, zmiana stopy procentowej)	(364)	-	-	(364)
Pozostałe	647	(647)	-	-
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(802)	(212)	(76)	(1 090)
Wartość netto środków trwałych na dzień 31 grudnia 2019 roku	47 575	9 095	8 385	65 055

Przed wdrożeniem MSSF 16 aktywa użytkowane na mocy umów leasingu finansowego w rozumieniu MSR 17 były ujmowane w ramach rzeczowych aktywów trwałych. Wartość bilansowa dla każdej grupy takich aktywów na dzień 31 grudnia 2018 roku została ujawniona w nocie 6.1.

6.4. Wartość firmy

Wybrane zasady rachunkowości

Wartość firmy

Wartość firmy to składnik aktywów reprezentujący przyszłe korzyści ekonomiczne powstające z aktywów nabytych w ramach przejęcia przedsięwzięć, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć.

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej kwotę nadwyżki sumy: (i) przekazanej zapłaty, (ii) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz (iii) w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej, nad kwotą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii powstałych na połączeniu.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się na dzień 31 grudnia lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy jest usuwana z bilansu w przypadku, gdy nastąpi utrata kontroli nad ośrodkiem, do którego była alokowana.

W Grupie często zdarzają się przypadki transakcji, które zawierane są pod wspólną kontrolą, tj. w ramach których wszystkie podmioty znajdują się ostatecznie pod kontrolą tej samej strony lub stron zarówno przed, jak i po połączeniu oraz kontrola ta nie jest tymczasowa. W wyniku takich transakcji nie następuje ponowna wycena aktywów (w tym wartości niematerialnych) spółki będącej przedmiotem transakcji do wartości godziwej. W wyniku takich transakcji nie ulega również zmianie rozpoznana uprzednio w sprawozdaniu skonsolidowanym wartość firmy.

Szacunki

Corocznie oraz na każdy dzień bilansowy, na który występuje odpowiednia przesłanka, wartość firmy poddawana jest testowi na utratę wartości. Dokonanie takiego testu wymaga oszacowania wartości odzyskiwalnej ośrodka generującego przepływy pieniężne i dokonywane jest najczęściej poprzez metodę zdyskontowanych przepływów pieniężnych co wiąże się z potrzebą dokonania szacunków w zakresie przyszłych przepływów pieniężnych, zmian stanu kapitału obrotowego oraz średnioważonego kosztu kapitału.

Szczegóły testów zostały przedstawione w punkcie 6.5 not objaśniających.

Wartość firmy powstała na objęciu kontroli nad jednostkami zależnymi jest na potrzeby testu z tytułu utraty wartości alokowana przez Grupę do grupy ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne w postaci segmentu.

W poniższej tabeli zaprezentowano wartość firmy na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku w podziale na segmenty operacyjne:

Wartość firmy	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
	tys. PLN	tys. PLN
Wartość firmy na początek okresu	481 089	475 360
Rozwiązania w sektorze bankowym	198 983	194 330
Rozwiązania w obszarze płatności	106 696	106 449
Rozwiązania dedykowane	175 410	174 581
Zmiany wartości firmy z konsolidacji w wyniku nabycia udziałów (+/-)	70 292	-
Rozwiązania w sektorze bankowym	-	-
Rozwiązania w obszarze płatności	70 292	-
Rozwiązania dedykowane	-	-
Różnice kursowe (+/-):	(11 716)	5 729
Rozwiązania w sektorze bankowym	(4 080)	4 653
Rozwiązania w obszarze płatności	(3 569)	247
Rozwiązania dedykowane	(4 067)	829
Razem wartość firmy	539 665	481 089
Rozwiązania w sektorze bankowym	194 903	198 983
Rozwiązania w obszarze płatności	173 419	106 696
Rozwiązania dedykowane	171 343	175 410
Razem na dzień 31 grudnia	539 665	481 089

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku wpływ na saldo wartości firmy z konsolidacji miały następujące transakcje:

i. Nabycie udziałów w spółce Necomplus S.L. z siedzibą w Alicante

W dniu 29 stycznia 2019 roku Spółka zawarła umowę nabycia 67,66% udziałów w kapitale zakładowym spółki Necomplus, za łączną kwotę 32 888,5 tys. PLN. Płatność za udziały wg umowy nabycia podzielona jest na trzy raty:

- I rata w wysokości 23 020,7 tys. PLN zapłacona w momencie zawarcia transakcji,
- II rata w wysokości 4 936,1 tys. PLN została zapłacona po roku od dnia zawarcia transakcji,
- III rata w wysokości 4 931,8 tys. PLN ma być zapłacona do drugiej rocznicy zawarcia transakcji.

Nabycie udziałów jest finansowane ze środków własnych z opcją częściowego refinansowania kredytem bankowym w przyszłości.

ASEE jednocześnie podpisała umowę z udziałowcami Necomplus, opierając się na dotychczasowej umowie zawartej przez sprzedającego, której elementem jest m.in. opcja put zastrzeżona dla mniejszościowych udziałowców. Wartość zobowiązania z tytułu opcji put została ujawniona w punkcie 6.15 not objaśniających.

W związku z tym, iż nabycie udziałów w spółce Necomplus ma charakter transakcji pod wspólną kontrolą, zostało ono rozliczone w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w oparciu o wartość aktywów i zobowiązań ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy Asseco Poland na dzień nabycia. Wartość aktywów i zobowiązań Grupy Necomplus na dzień nabycia przedstawiała się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/EUR na dzień nabycia):

	Wartości godziwe na dzień nabycia tys. PLN
Nabywane aktywa	
Rzeczowe aktywa trwałe	6 132
Wartości niematerialne	4 491
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	8 737
Wartość firmy	7 568
Należności handlowe	15 376
Należności budżetowe	4 826
Zapasy	14 800
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	14 878
Pozostałe aktywa	5 251
Razem aktywa	82 059
Nabywane zobowiązania	
Kredyty i pożyczki	9 566
Zobowiązania z tytułu leasingu	9 600
Zobowiązania handlowe	26 614
Zobowiązania budżetowe	3 073
Rozliczenia międzyokresowe	5 518
Inne zobowiązania	1 779
Razem zobowiązania	56 150
Wartość aktywów netto	25 909
Nabywany procent kapitału zakładowego	67,66%
Wartość udziałów niekontrolujących	8 466
Cena nabycia	32 889
Wartość firmy przejęta z Asseco Poland	8 870
Rozliczenie nabycia ujęte w kapitałach	6 576

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem Grupy Necomplus zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania w obszarze płatności.

Koszty nabycia w kwocie 334 tys. PLN zostały ujęte w kosztach finansowych.

ii. Zakup udziałów w spółce Multicard d.o.o.

W dniu 17 kwietnia 2019 roku została podpisana przez Payten Serbia umowa zakupu 36,30% udziałów spółki Multicard d.o.o. W wyniku tej transakcji udział spółki Payten Serbia w spółce Multicard wzrósł z 63,7% do 100% i Grupa uzyskała kontrolę nad tą spółką. W związku z powyższym spółka Multicard jest traktowana jako jednostka zależna i konsolidowana metodą pełną. Do dnia objęcia kontroli spółka była ujmowana metodą praw własności.

Cena transakcyjna wynosiła 269,4 tys. EUR (1 154 tys. PLN). Ponadto w związku z objęciem kontroli nad Multicard przeszacowano posiadaną na dzień transakcji wartość inwestycji w tę spółkę i zysk z przeszacowania rozpoznano w przychodach finansowych w kwocie 2 mln PLN.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku proces alokacji ceny nabycia został przez Grupę zakończony. Wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań spółki Multicard na dzień objęcia kontroli przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/RSD na dzień nabycia):

	Wartości godziwe na dzień nabycia tys. PLN
Nabywane aktywa	
Rzeczowe aktywa trwałe	4
Należności handlowe	304
Należności budżetowe	160

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	82
Razem aktywa	550
Nabywane zobowiązania	
Zobowiązania handlowe	442
Zobowiązania budżetowe	28
Inne zobowiązania	21
Razem zobowiązania	491
Wartość aktywów netto	59
Nabywany procent kapitału zakładowego	36,3%
Cena nabycia	1 154
Wartość godziwa posiadanych udziałów	2 032
Wartość firmy na dzień nabycia	3 127

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem spółki Multicard zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania w obszarze płatności.

iii. Nabycie udziałów w spółce Basilichi CEE d.o.o. Beograd

W dniu 30 lipca 2019 roku Spółka Payten d.o.o. Beograd objęło kontrolę nad 100% udziałów w spółce Basilichi CEE d.o.o. Beograd.

Cena transakcyjna wynosiła 1 EUR.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku proces alokacji ceny nabycia nie został przez Grupę zakończony. Tym samym wartość firmy rozpoznana na nabyciu spółki Basilichi zaprezentowana poniżej może ulec zmianie.

Wartość tymczasowa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań spółki Basilichi na dzień objęcia kontroli przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/RSD na dzień nabycia):

	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. PLN
Nabywane aktywa	
Rzeczowe aktywa trwałe	4 094
Aktywa z tytułu prawa użytkowania	8 397
Należności handlowe	3 502
Należności budżetowe	33
Zapasy	1 496
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	66
Pozostałe aktywa	752
Razem aktywa	18 340
Nabywane zobowiązania	
Kredyty i pożyczki	4 900
Zobowiązania z tytułu leasingu	8 029
Zobowiązania handlowe	8 671
Zobowiązania budżetowe	672
Inne zobowiązania	180
Razem zobowiązania	22 452
Wartość aktywów netto	(4 112)
Nabywany procent kapitału zakładowego	100,00%
Cena nabycia	-
Wartość firmy na dzień nabycia	4 112

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem spółki Basilichi zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania w obszarze płatności.

Koszty nabycia w kwocie 179 tys. PLN zostały ujęte w kosztach finansowych.

iv. Nabycie udziałów w spółce B Services d.o.o. Podgorica

W dniu 31 lipca 2019 roku spółka Payten d.o.o. Podgorica podpisała umowę nabycia 100% udziałów w spółce B Services d.o.o. Podgorica.

Cena transakcyjna wynosiła 414,9 tys. EUR (1 781 tys. PLN).

Na dzień 31 grudnia 2019 roku proces alokacji ceny nabycia nie został przez Grupę zakończony. Tym samym wartość firmy rozpoznana na nabyciu spółki B Services zaprezentowana poniżej może ulec zmianie.

Wartość tymczasowa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań spółki B Services na dzień objęcia kontroli przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/EUR na dzień nabycia):

	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. PLN
Nabywane aktywa	
Rzeczowe aktywa trwałe	717
Wartości niematerialne	13
Aktywa z tytułu prawa użytkowania	253
Należności handlowe	69
Zapasy	30
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	618
Pozostałe aktywa	124
Razem aktywa	1 824
Nabywane zobowiązania	
Kredyty i pożyczki	837
Zobowiązania z tytułu leasingu	262
Zobowiązania handlowe	172
Zobowiązania budżetowe	60
Rezerwy	124
Inne zobowiązania	34
Razem zobowiązania	1 489
Wartość aktywów netto	335
Nabywany procent kapitału zakładowego	100,00%
Cena nabycia	1 781
Wartość firmy na dzień nabycia	1 446

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem spółki B Services zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania w obszarze płatności.

v. **Nabycie udziałów w spółce Mobven Teknoloji A.S.**

W dniu 9 sierpnia 2019 roku Spółka Payten Teknoloji A.S. podpisała umowę nabycia 100% akcji w spółce Mobven Teknoloji A.S z siedzibą w Istambule. Grupa ASEE objęła kontrolę nad spółką Mobven w dniu 3 września 2019 roku, po spełnieniu się warunków zawieszających.

Cena nabycia wyniosła 7 mln USD (28 mln PLN), z czego 1,9 mln USD (7,6 mln PLN) zostało zapłacone w dniu transakcji, a pozostała część stanowiła odroczonej warunkową płatność uzależnioną od wyników spółki.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku proces alokacji ceny nabycia nie został przez Grupę zakończony. Tym samym wartość firmy rozpoznana na nabyciu spółki Mobven zaprezentowana poniżej może ulec zmianie.

Wartość tymczasowa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań spółki Mobven na dzień objęcia kontroli przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/TRY na dzień nabycia):

	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. PLN
Nabywane aktywa	
Rzeczowe aktywa trwałe	858
Wartości niematerialne	901
Aktywa z tytułu prawa użytkowania	463
Należności handlowe	1 538
Należności budżetowe	39
Rozliczenia międzyokresowe	55
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 041
Pozostałe aktywa	120
Razem aktywa	5 015
Nabywane zobowiązania	
Kredyty i pożyczki	32
Zobowiązania z tytułu leasingu	463
Zobowiązania handlowe	8
Zobowiązania budżetowe	277
Rozliczenie międzyokresowe	281
Inne zobowiązania	402
Razem zobowiązania	1 463

Wartość aktywów netto	3 552
Nabywany procent kapitału zakładowego	100,00%
Cena nabycia	27 965
Wartość firmy na dzień nabycia	24 413

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem spółki Mobven zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania w obszarze płatności.

Koszty nabycia w kwocie 76 tys. PLN zostały ujęte w kosztach finansowych.

vi. Nabycie udziałów w spółce Sonet společnost s.r.o. i Sonet Slovakia s.r.o.

W dniu 5 września 2019 roku spółka Payten Sp. z o.o. sp.k. z siedzibą w Warszawie zawarła umowę nabycia 100% udziałów w kapitale zakładowym spółki Sonet společnost s.r.o. z siedzibą w Brnie i 50% udziałów w kapitale zakładowym spółki Sonet Slovakia s.r.o. z siedzibą w Bratysławie, w której pozostałe 50% udziałów posiada Sonet společnost s.r.o. z siedzibą w Brnie, za łączną kwotę 4 mln EUR powiększoną o uzgodnioną umownie nadwyżkę gotówkową netto na dzień zamknięcia transakcji w kwocie 1,4 mln EUR oraz o ewentualne płatności warunkowane osiągnięciem celów finansowych Sonet w kwocie 0,2 mn EUR.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku proces alokacji ceny nabycia nie został przez Grupę zakończony. Tym samym wartość firmy rozpoznana na nabyciu grupy Sonet zaprezentowana poniżej może ulec zmianie.

Wartość tymczasowa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań grupy Sonet na dzień objęcia kontroli przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/CZK na dzień nabycia):

	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. PLN
Nabywane aktywa	
Rzeczowe aktywa trwałe	1 806
Wartości niematerialne	958
Aktywa z tytułu prawa użytkowania	873
Należności handlowe	4 355
Należności budżetowe	118
Zapasy	248
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	8 879
Pozostałe aktywa	321
Razem aktywa	17 558
Nabywane zobowiązania	
Kredyty i pożyczki	244
Zobowiązania z tytułu leasingu	873
Zobowiązania handlowe	919
Zobowiązania budżetowe	484
Inne zobowiązania	538
Razem zobowiązania	3 058
Wartość aktywów netto	14 500
Nabywany procent kapitału zakładowego	100,00%
Cena nabycia	24 382
Wartość firmy na dzień nabycia	9 882

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem grupy Sonet zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania w obszarze płatności.

vii. Nabycie udziałów w spółce Monri Group d.o.o.

W dniu 8 października 2019 roku spółka Payten d.o.o. Sarajevo zawarła warunkową umowę nabycia 80% udziałów spółki Monri Group d.o.o. za łączną kwotę równą 1,96 mln EUR. W dniu 15 listopada 2019 po spełnieniu się warunków zawieszających Grupa objęła kontrolę nad spółką Monri Group d.o.o. Monri Group posiada 100% udziałów spółki Monri Payments d.o.o. Zagreb.

Payten d.o.o. Sarajevo zawarło także umowę z udziałowcami niekontrolującymi Monri dotyczącą opcji put. Wartość zobowiązania z tytułu opcji put została ujawniona w punkcie 6.15 not objaśniających.

Na dzień 31 grudnia 2019 proces alokacji ceny nabycia nie został jeszcze przez Grupę zakończony. W związku z tym wartość firmy rozpoznana na nabyciu może ulec zmianie w okresie 12 miesięcy od dnia objęcia kontroli

nad spółką. Wartości tymczasowe możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań grupy Monri na dzień nabycia przedstawia się następująco (wartości przeliczone kursem PLN/BAM na dzień nabycia):

	Wartości tymczasowe na dzień nabycia tys. PLN
Nabywane aktywa	
Rzeczowe aktywa trwałe	76
Wartość firmy	691
Należności handlowe	637
Należności budżetowe	94
Zapasy	2
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	495
Pozostałe aktywa	229
Razem aktywa	2 224
Nabywane zobowiązania	
Kredyty i pożyczki	2 565
Zobowiązania handlowe	848
Zobowiązania budżetowe	79
Rozliczenia międzyokresowe	427
Inne zobowiązania	530
Razem zobowiązania	4 449
Wartość aktywów netto	(2 225)
Nabywany procent kapitału zakładowego	80%
Wartość udziałów niekontrolujących	(445)
Cena nabycia	8 359
Wartość firmy na dzień nabycia	10 139

Wartość firmy ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy ASEE w związku z nabyciem grupy Monri zwiększyła wartość firmy w segmencie Rozwiązania w obszarze płatności.

6.5. Testy z tytułu utraty wartości

Wybrane zasady rachunkowości

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie występują, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów został przypisany.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży tego składnika aktywów lub ośrodka, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba, że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie przepływów pieniężnych, a są one w większości niezależnie generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa od jego wartości odzyskiwalnej, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do wysokości oszacowanej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej bieżące rynkowe oszacowania wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmuje się jako element kosztów operacyjnych.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od momentu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po uwzględnieniu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako pomniejszenie kosztów operacyjnych. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

Wartość firmy – test na utratę wartości

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji. Na dzień przejścia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy odpowiada najniższemu poziomowi w Grupie, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne. Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego

została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. Odwrócenie dokonanego uprzednio odpisu z tytułu utraty wartości firmy nie jest możliwe.

W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Szacunki

Każdorazowo, przeprowadzenie testu na utratę wartości wymaga oszacowania wartości użytkowych ośrodków lub grupy ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne, do których przypisana jest wartość firmy lub/i wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania. Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek lub ośrodki i ustaleniu stopy dyskontowej, która jest następnie wykorzystywana do obliczenia wartości bieżącej tych przepływów.

Wartość firmy w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym prezentowana jest w podziale odpowiadającym segmentom operacyjnym Grupy, tj. w podziale na Rozwiązania w sektorze bankowym, Rozwiązania w obszarze płatności oraz Rozwiązania dedykowane.

Wartość firmy podlega corocznemu testowi na utratę wartości i została zbadana w tym zakresie na dzień 31 grudnia 2019 roku.

Punktem wyjścia do ustalenia wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których została alokowana wartość firmy była wartość odzyskiwalna inwestycji w spółki zależne w podziale na jednostki biznesowe przypisane odpowiednio do ośrodków na poziomie Grupy (tj. segmentów operacyjnych). Następnie wartość odzyskiwalna dla poszczególnych jednostek biznesowych z różnych spółek zależnych podlegała sumowaniu według segmentu operacyjnego do którego została przypisana, tworząc łącznie wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana wartość firmy.

Odzyskiwalna wartość inwestycji w spółki zależne na dzień 31 grudnia 2019 roku ustalona została na podstawie wartości użytkowej przy wykorzystaniu prognoz wolnych przepływów środków pieniężnych (tzw. FCFF) opartych na zatwierdzonych przez kadrę kierowniczą prognozach finansowych. Wartość rezydualna w modelu została oszacowana przy założeniu braku realnego wzrostu wypracowywanej marży po okresie prognozy.

W wyliczeniach zostały przyjęte jednolite założenia:

- analizowano tzw. jednostki biznesowe, które w sumie składają się na budżet i prognozy poszczególnych jednostek zależnych,
- szczegółową prognozą objęto okres minimum 5 lat. Dane dla pierwszego roku przyjęto w oparciu o budżety natomiast w kolejnych latach przyjęte zostały prognozy zmiany przepływów. Dla reszty okresu funkcjonowania jednostek obliczono wartość rezydualną przy założonym braku realnych zmian przepływów,
- zakładane zmiany przepływów zależą od strategii dla całej Grupy, planów poszczególnych jednostek oraz biorą pod uwagę uwarunkowania poszczególnych rynków geograficznych jak i sektorowych, jednocześnie odzwierciedlają obecny oraz potencjalny portfel zamówień. Potencjalny portfel zamówień zakłada utrzymanie bieżących oraz pozyskanie nowych klientów. Założone zmiany nie odbiegają znacząco od średniego wzrostu na danym rynku,
- prognozy jednostek zagranicznych zakładają wzrosty w ich walutach funkcjonalnych, po przeliczeniu przychodów prognozowanych w lokalnej walucie dla każdego rynku, na którym działa dany segment, na PLN kursem z dnia 31 grudnia 2019 roku, dynamika wzrostu przychodów obliczona jako skumulowany roczny wskaźnik wzrostu (Compound Annual Growth Rate CAGR) w okresie szczegółowej prognozy wyniosła: dla rozwiązań w obszarze bankowym 4,91%, dla rozwiązań w obszarze płatności 8,99%, dla rozwiązań dedykowanych 2,92%.
- zastosowana stopa dyskonta jest zgodna ze średnioważonym kosztem kapitału ustalonym dla poszczególnych spółek zależnych (jednolita stopa dyskonta dla różnych segmentów biznesowych w ramach tej samej spółki zależnej). Poszczególne składniki przyjętych stóp dyskonta zostały oszacowane na podstawie danych rynkowych o stopach wolnych od ryzyka, wartości współczynnika beta, która została zalewarowana w oparciu o rynkową strukturę dług/kapitał oraz wartości oczekiwanej stopy zwrotu z rynku i w zależności od rynku działania danej części segmentu waha się od 9,2% do 22,8%.

W oparciu o przeprowadzone testy nie dokonano w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku ani w okresie porównywalnym odpisów aktualizujących wartości firmy.

Dodatkowo Jednostka Dominująca przeprowadziła analizę wrażliwości w odniesieniu do przeprowadzonych testów na utratę wartości firmy powstałych na nabyciu udziałów w spółkach zależnych. Analiza wrażliwości prezentuje o ile zmieni się wartość odzyskiwalna, jeśli stopy dyskonta wzrosną o 1pp przy innych założeniach niezmiennych oraz o ile zmieni się wartość odzyskiwalna, jeśli dynamika przychodów zmniejszy się o 1pp przy innych założeniach niezmiennych.

Wyniki przeprowadzonej analizy na dzień 31 grudnia 2019 roku zostały opisane w poniższej tabeli:

	Stopa dyskontowa Zmiana o 1 pp.	Dynamika zmiany przychodów Zmiana o 1 pp.
Rozwiązania w sektorze bankowym	(44 973)	(25 490)
Rozwiązania w obszarze płatności	(52 704)	(43 517)
Rozwiązania dedykowane	(31 114)	(40 574)

Żadna racjonalna zmiana kluczowych założeń modelu wyceny wartości firmy przypisanej do segmentów, nie powinna spowodować konieczności utworzenia odpisu z tytułu utraty wartości firmy.

6.6. Pozostałe aktywa finansowe

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa kwalifikuje aktywa finansowe do następujących kategorii wyceny określonych w MSSF 9:

- wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Grupa dokonuje klasyfikacji składników aktywów finansowych na podstawie modelu biznesowego Grupy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych dla danego składnika aktywów finansowych. Grupa dokonuje reklasyfikacji inwestycji w instrumenty dłużne wtedy i tylko wtedy, gdy zmianie ulega model zarządzania tymi aktywami.

Na moment początkowego ujęcia Grupa klasyfikuje inwestycje w instrumenty kapitałowe (inne niż dotyczące inwestycji w spółki zależne i stowarzyszone), które nie są przeznaczone do obrotu oraz nie są notowane na aktywnym rynku, jako wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite.

Grupa wycenia natomiast w wartości godziwej przez wynik finansowy instrumenty pochodne oraz inwestycje w instrumenty kapitałowe jednostek notowanych na aktywnym rynku.

Wycena na moment początkowego ujęcia

Z wyjątkiem niektórych należności z tytułu dostaw i usług, w momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia składnik aktywów finansowych w jego wartości godziwej. W przypadku składników aktywów finansowych, które nie są zaklasyfikowane do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy spółka może na moment początkowego ujęcia powiększyć ich wartość godziwą o koszty transakcyjne dające się bezpośrednio przypisać do ich nabycia.

Wycena po początkowym ujęciu

Wycena aktywów finansowych w zamortyzowanym koszcie

Składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeśli spełnione są oba poniższe warunki: (i) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych; oraz (ii) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do kategorii aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem Grupa klasyfikuje: środki pieniężne i ekwiwalenty, pożyczki udzielone (spełniające test klasyfikacyjny SPPI), aktywa z tytułu umów z klientami, należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności podlegające pod zakres MSSF 9.

Należności z tytułu dostaw i usług z terminem zapadalności poniżej 12 miesięcy są wyceniane w kwocie wymaganej zapłaty, pomniejszone o ewentualny odpis z tytułu oczekiwanej straty. Należności długoterminowe podlegające pod zakres MSSF 9 są dyskontowane na dzień bilansowy.

Grupa wycenia aktywa finansowe w zamortyzowanym koszcie z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek z inwestycji w instrumenty dłużne ujmowane są przez Grupę w wyniku finansowym. Na moment zbycia inwestycji w instrumenty dłużne Grupa ujmuje skumulowane zyski/straty z wyceny w wyniku finansowym.

Wycena aktywów finansowych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite

Składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeśli spełnione są oba poniższe warunki: (i) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych; oraz (ii) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite Grupa klasyfikuje: obligacje skarbowe i korporacyjne oraz inwestycje w instrumenty kapitałowe spółek nienotowanych na aktywnym rynku.

Przychody z tytułu odsetek z inwestycji w instrumenty dłużne ujmowane są przez Grupę w wyniku finansowym. Dywidendy z instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, Grupa ujmuje jako przychód w wyniku finansowym.

Na moment zbycia inwestycji w instrumenty dłużne Grupa ujmuje skumulowane zyski/straty z wyceny w wyniku finansowym. Grupa na moment zaprzestania ujmowania inwestycji w instrumenty kapitałowe wycenianie w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite nie przenosi do wyniku finansowego skumulowanych zysków lub strat ujętych w pozostałych dochodach całkowitych związanych z wyceną tej inwestycji do wartości godziwej. Zyski i straty z wyceny mogą natomiast zostać przeniesione do innej pozycji w obrębie kapitału własnego, np. do zysków zatrzymanych.

Wycena aktywów finansowych w wartości godziwej przez wynik finansowy

Grupa ujmuje w wyniku finansowym zmiany wartości godziwych aktywów finansowych zaklasyfikowanych do tej kategorii aktywów finansowych. W wyniku finansowym ujmowane są również przychody z tytułu odsetek oraz dywidend otrzymanych z instrumentów kapitałowych notowanych na aktywnym rynku.

Zaprzestanie ujmowania

Grupa wyłącza aktywa finansowe z ksiąg rachunkowych, w sytuacji, gdy: (i) prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych wygasły, lub (ii) prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych zostały przeniesione a Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Utrata wartości aktywów finansowych

MSSF 9 wprowadza nową koncepcję szacowania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych. Model strat poniesionych wynikający z MSR 39 zostaje zastąpiony modelem bazującym na stratach oczekiwanych.

Model strat oczekiwanych ma zastosowanie do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, z wyjątkiem inwestycji w instrumenty kapitałowe.

Grupa do szacowania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych stosuje następujące podejścia:

- podejście ogólne,
- podejście uproszczone.

Grupa stosuje podejście ogólne do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite oraz do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie, z wyjątkiem należności i aktywów z tytułu umów z klientami.

W podejściu ogólnym Grupa szacuje odpis z tytułu utraty wartości aktywów finansowych na bazie 3-stopniowego modelu bazującego na zmianie ryzyka kredytowego aktywów finansowych od momentu ich początkowego ujęcia.

Jeżeli ryzyko kredytowe danych aktywów finansowych nie wzrosło znacznie od momentu początkowego ujęcia (stopień 1), Grupa szacuje odpis z tytułu utraty wartości w horyzoncie 12 miesięcy. W przypadku zidentyfikowania przez Grupę znacznego wzrostu ryzyka kredytowego aktywów finansowych (stopień 2 i 3), odpis z tytułu utraty wartości szacowany jest w horyzoncie życia aktywów finansowych.

Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa analizuje, czy wystąpiły przesłanki wskazujące na znaczny wzrost ryzyka kredytowego posiadanych aktywów finansowych.

W przypadku należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywów z tytułu umów z klientami, Grupa stosuje uproszczone podejście i w związku z tym nie monitoruje zmian ryzyka kredytowego w trakcie życia, a odpis z tytułu utraty wartości wycenia w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w horyzoncie życia należności. Szczegóły dotyczące szacowania wartości odpisu zostały opisane w punkcie 6.8. niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku poza należnościami i środkami pieniężnymi opisanymi w innych notach Grupa posiadała również zaprezentowane w tabeli poniżej pozostałe aktywa finansowe.

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez wynik finansowy, w tym:				
Kontrakty forward na waluty	109	-	-	152
Pozostałe aktywa	-	4	-	-
	109	4	-	152
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez pozostałe dochody całkowite, w tym:				
Akcje spółek notowanych na aktywnym rynku	53	25	45	26
Akcje spółek nienotowanych na aktywnym rynku	20	-	21	-
	73	25	66	26
Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie, w tym:				
<i>Pożyczki, w tym</i>				
udzielone pracownikom	-	13	-	-
udzielone pozostałym podmiotom	-	3	-	91
Lokaty terminowe	4 488	527	522	3 492
	4 488	543	522	3 583
Razem	4 670	572	588	3 761

W aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy na dzień 31 grudnia 2019 oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku ujęte zostały walutowe kontrakty typu forward posiadane przez ASEE S.A. i ASEE Rumunia. Wartość godziwa kontraktów „forward” jest na każdy dzień bilansowy określana przy użyciu modelu, dla którego dane wsadowe są obserwowalne bezpośrednio na rynkach aktywnych.

W pozycji „Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie – lokaty” zostały ujęte lokaty terminowe o pierwotnym terminie zapadalności dłuższym niż 3 miesiące będące w posiadaniu ASEE Macedonia. Lokaty te w dużej mierze są zabezpieczeniem gwarancji bankowej wykorzystywanej w ramach projektu IT świadczonego na rzecz podmiotu administracji publicznej.

Zmiany sposobu ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej oraz zmiany w klasyfikacji instrumentów finansowych

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku w Grupie nie dokonano zmian w sposobie ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej oraz nie wystąpiły przesunięcia instrumentów pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość godziwa aktywów finansowych nie odbiegała istotnie od ich wartości księgowej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku	Wartość bilansowa tys. PLN	Poziom 1 ⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 2 ⁱⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 3 ⁱⁱⁱ⁾ tys. PLN
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez wynik finansowy				
Kontrakty forward na waluty	109	-	109	-
Pozostałe aktywa	4	-	-	4
Razem	113	-	109	4
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez pozostałe dochody całkowite				
Akcje spółek notowanych na aktywnym rynku	78	78	-	-
Akcje i udziały w spółkach nienotowanych na rynkach regulowanych	20	-	-	20
Razem	98	78	-	20

- i. wartość godziwa określana na podstawie cen giełdowych oferowanych za identyczne aktywa na rynkach aktywnych;
- ii. wartość godziwa określana przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych;
- iii. wartość godziwa określana przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe nie są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku	Wartość bilansowa tys. PLN	Poziom 1 ⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 2 ⁱⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 3 ⁱⁱⁱ⁾ tys. PLN
Aktywa finansowe wyceniane w wartościach godziwych przez wynik finansowy				
Zawarte kontrakty typu "forward"	152	-	152	-
Razem	152	-	152	-
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży				
Akcje i udziały w spółkach nienotowanych na rynkach regulowanych	71	71	-	-
Akcje spółek notowanych na aktywnym rynku	21	-	-	21
Razem	92	71	-	21

Opisy poziomów wartości godziwej są identyczne jak ujawnione pod tabelą powyżej.

6.7. Czynne rozliczenia międzyokresowe

Wybrane zasady rachunkowości

W rozliczeniach międzyokresowych kosztów wykazywane są wydatki poniesione do dnia bilansowego, które dotyczą przyszłych okresów (czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów) lub są związane z przyszłymi przychodami. W szczególności do rozliczeń międzyokresowych zaliczane są: (i) z góry opłacone usługi obce (w tym usługi utrzymania), które będą świadczone w następnych okresach, (ii) z góry zapłacone ubezpieczenia, prenumeraty, czynsze itp. oraz (ii) pozostałe wydatki poniesione w okresie a dotyczące przyszłych okresów.

Ponadto, Grupa ujmuje jako składnik aktywów koszty doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem oraz koszty wykonania umowy z klientem, jeżeli Grupa spodziewa się, że te koszty odzyska.

Koszty umów z klientami

Koszty pozyskania umowy (doprowadzenia do zawarcia umowy) to dodatkowe (przyrostowe) koszty pozyskania umowy ponoszone przez Grupę w celu doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem, których Grupa nie poniosłaby, jeżeli umowa nie zostałaby zawarta. Grupa ujmuje te koszty jako składnik aktywów, jeżeli spodziewa się, że koszty te odzyska. Okres amortyzacji aktywowanych kosztów z tytułu pozyskania umowy to okres, w którym Grupa wypełnia obowiązki świadczenia wynikające z tej umowy.

Z praktycznego punktu widzenia Grupa ujmuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy jako koszty w momencie ich poniesienia, tylko jeśli okres amortyzacji składnika aktywów, który w przeciwnym razie zostałby ujęty przez Grupę, wynosi jeden rok lub krócej.

Koszty wykonania umowy to koszty poniesione w związku z wykonywaniem umowy zawartej z klientem. Grupa ujmuje te koszty jako składnik aktywów, gdy nie są objęte zakresem innego standardu (np. MSR 2 Zapasy, MSR 16 Rzeczowe aktywa trwałe lub MSR 38 Wartości niematerialne), oraz gdy spełniają one wszystkie następujące kryteria:

- koszty te są bezpośrednio powiązane z umową lub z przewidywaną umową z klientem,
- koszty te prowadzą do wytworzenia lub ulepszenia zasobów Spółki, które będą wykorzystywane do spełnienia (lub do dalszego spełniania) zobowiązań do wykonania świadczenia w przyszłości; oraz
- Grupa spodziewa się, że koszty te odzyska.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku na saldo czynnych rozliczeń międzyokresowych składały się następujące pozycje:

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN
Przedpłacone usługi, w tym:	613	20 162	27	14 069
usługi serwisowe i opłaty licencyjne	560	17 543	27	11 585
ubezpieczenia	-	783	-	528
czynsze oraz uśrednienie rat z tytułu leasingu operacyjnego	-	340	-	229
przedpłacone usługi doradcze	-	116	-	38
inne usługi	53	1 380	-	1 689
Wydatki związane z realizacją usług, dla których nie ujęto jeszcze przychodów	-	153	-	92
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	1	1 431	607	1 103
Razem	614	21 746	634	15 264

6.8. Należności oraz aktywa z tytułu umów z klientami

Wybrane zasady rachunkowości

Aktywa z tytułu umów z klientami to prawo do wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi, które jednostka przekazała klientowi.

Aktywa z tytułu umów z klientami to należności z tytułu wyceny kontraktów IT oraz należności z tytułu dostaw niezafakturowanych. Należności z tytułu wyceny kontraktów IT wynikają z przewagi stopnia zaawansowania realizacji kontraktów wdrożeniowych w stosunku do wystawionych faktur. W przypadku tych aktywów Grupa spełniła swoje zobowiązanie do wykonania świadczenia, ale prawo do wynagrodzenia zależy od spełnienia warunków innych niż tylko upływ czasu, co odróżnia aktywa z tytułu umów od należności z tytułu dostaw i usług. Należności z tytułu dostaw niezafakturowanych to należności z tytułu usług, które zostały wykonane w okresie sprawozdawczym (Grupa spełniła swoje zobowiązanie do wykonania świadczenia), ale za które do dnia bilansowego nie została wystawiona faktura sprzedaży.

Należności handlowe to należności z tytułu dostaw i usług oraz należności z tytułu leasingu operacyjnego. Należności handlowe, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 14 do 30 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu aktualizującego. Należności o odległych terminach płatności są ujmowane według wartości bieżącej oczekiwanej zapłaty w pomniejszeniu o ewentualne odpisy z tytułu oczekiwanej straty kredytowej.

Odpis z tytułu utraty wartości należności z tytułu dostaw i usług

Do szacowania odpisu z tytułu utraty wartości należności z tytułu dostaw i usług, Grupa stosuje podejście uproszczone wyceniając odpis z tytułu utraty wartości w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w horyzoncie życia należności. Grupa do oszacowania wartości tego odpisu stosuje macierz rezerw opracowaną na podstawie danych historycznych dotyczących spłat należności przez kontrahentów, skorygowanych w stosownych przypadkach o wpływ informacji dotyczących przyszłości. W tym celu Grupa dzieli swoich klientów na homogeniczne zbiory i dokonuje statystycznej analizy wiekowej oraz analizy ścisłości należności w oparciu o dane z min. 2 lat wstecz.

Odpis z tytułu utraty wartości jest aktualizowany na każdy dzień sprawozdawczy.

Dla należności z tytułu dostaw i usług przeterminowanych powyżej 180 dni Grupa poza metodą statystyczną szacowania wartości odpisu z tytułu utraty wartości opartą o macierz rezerw stosuje także indywidualne podejście. Dla każdej należności z tytułu dostaw i usług, która jest przeterminowana o ponad 180 dni, a kwota tej należności jest istotna, kierownictwo stosuje profesjonalny osąd na podstawie analizy sytuacji finansowej kontrahenta oraz ogólnych warunków rynkowych.

Odpisy z tytułu utraty wartości należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywów z tytułu umów z klientami zalicza się do działalności operacyjnej.

W przypadku pozostałych należności i innych aktywów finansowych Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym. Jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia.

Odpisy wartości pozostałych należności zalicza się do pozostałej działalności operacyjnej lub do działalności finansowej, jeśli należność powstała wskutek transakcji sprzedaży inwestycji lub innej działalności, której koszty i przychody co do zasady obciążają działalność finansową. Odpisy salda należności wynikającego z naliczonych odsetek zalicza się do kosztów finansowych.

W przypadku ustania przyczyny, dla której dokonano odpisu aktualizującego, całość lub odpowiednia część uprzednio dokonanego odpisu zwiększa wartość danego składnika aktywów.

Szacunki

Każdorazowo Grupa dokonuje profesjonalnego osądu polegającego na oszacowaniu stopnia zaawansowania realizacji kontraktów wdrożeniowych w stosunku do wystawionych faktur. Podobnie pewna doza szacunków i profesjonalnego osądu potrzebna jest przy dokonywaniu alokacji ceny transakcji do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia, co z kolei ma konsekwencję w rozpoznaniu należności/aktywów z tytułu umów z klientami.

Grupa szacuje wielkość odpisów aktualizujących wartości należności i aktywów z tytułu umów z klientami zgodnie z nowymi wymogami MSSF 9 Instrumenty finansowe. W podejściu uproszczonym wymaga to analizy statystycznej, która z zasady wiąże się z dokonywaniem pewnych założeń i stosowaniem profesjonalnego osądu.

W tabeli poniżej zostały przedstawione salda należności na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku.

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN
Należności handlowe, w tym:	-	164 530	52	132 120
Należności z tytułu dostaw i usług:	-	161 957	52	127 617
od jednostek powiązanych	-	1 374	-	632
od jednostek pozostałych	-	160 583	52	126 985
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	-	7 690	-	7 602
Odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych	-	(5 117)	-	(3 099)
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	-	1 364	-	2 227
Należności budżetowe	-	2 008	-	1 355
Podatek VAT	-	649	-	179
Pozostałe	-	1 359	-	1 176
Pozostałe należności	724	2 889	134	1 765
Należności z tytułu kaucji	724	986	134	389
Inne należności	-	1 903	-	1 376
Odpis aktualizujący inne należności nieściągalne	-	-	-	-
Razem należności	724	170 791	186	137 467

Poniższa tabela prezentuje należności z tytułu umów z klientami na dzień 31 grudnia 2019 oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Aktywa z tytułu umów z klientami	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN
Należności niezafakturowane	-	8 667	-	8 589
od jednostek powiązanych	-	-	-	-
od jednostek pozostałych	-	8 667	-	8 589
Należności z wyceny bilansowej kontraktów IT	-	19 383	-	10 433
od jednostek powiązanych	-	-	-	-
od jednostek pozostałych	-	19 383	-	10 433
Razem aktywa z tytułu umów z klientami	-	28 050	-	19 022

Zmiana wartości aktywa z tytułu umów z klientami w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Wartość aktywa z tytułu umów na dzień 1 stycznia	19 022	21 467
Przeklasyfikowanie składnika aktywów z tytułu umów z klientami w związku z nabyciem bezwarunkowego prawa do zapłaty	(39 398)	(29 838)
Realizacja nowych obowiązków świadczeń bez wystawienia faktury; zmiana wartości szacunkowej ceny transakcyjnej, inne zmiany założeń	48 568	27 220
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	(142)	173
Wartość aktywa z tytułu umów z klientami na dzień 31 grudnia 2019 roku	28 050	19 022

Transakcje z podmiotami powiązаныmi zostały przedstawione w punkcie 6.20 not objaśniających do niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Saldo innych należności obejmuje m.in. należności z tytułu gwarancji dobrego wykonania umowy (tj. zabezpieczenie pieniężne przekazane klientom, w celu pokrycia ewentualnych strat w przypadku niewywiązania się ze zobowiązań do realizacji kontraktów), należności z tytułu sprzedaży środków trwałych, należności z tytułu przekazanych kaucji oraz pozostałe.

Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem Zarządu, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe ponad poziom określony odpisem aktualizującym należności.

W poniższej tabeli zaprezentowano strukturę wiekową należności brutto (tj. bez odpisów i dyskonta) na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 rok.

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	tys. PLN	%	tys. PLN	%
Należności niewymagalne	121 911	72%	115 304	85%
Należności przeterminowane	47 736	28%	19 967	15%
Należności przeterminowane do 3 miesięcy	28 733	17%	13 554	10%
Należności przeterminowane od 3 do 6 miesięcy	11 788	7%	2 511	2%
Należności przeterminowane od 6 do 12 miesięcy	4 052	2%	1 852	1%
Należności przeterminowane pow. 12 miesięcy	3 163	2%	2 050	2%
Razem należności handlowych brutto (przed odpisem)	169 647	100%	135 271	100%
Odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych	(5 117)		(3 099)	
Wartość bilansowa należności handlowych	164 530		132 172	

Grupa doszła do wniosku, że posiadane aktywa z tytułu umów z klientami nie są narażone na ryzyko kredytowe, w związku z tym nie ma konieczności tworzenia odpisów na oczekiwane straty kredytowe związane z tymi aktywami.

Zmiany wartości odpisu aktualizującego należności handlowe w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym zostały przedstawione w tabeli poniżej:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Odpis aktualizujący należności handlowe		
Odpis na dzień 1 stycznia	(3 099)	(3 393)
Utworzenie w trakcie okresu sprawozdawczego	(5 524)	(2 324)
Wykorzystanie w trakcie okresu sprawozdawczego	1 323	845
Rozwiązanie w trakcie okresu sprawozdawczego	2 496	1 780
Nabycie jednostek zależnych	(473)	-
Różnice kursowe	160	(7)
Odpis na dzień 31 grudnia	(5 117)	(3 099)

6.9. Zapasy

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa dzieli zapasy na dwie kategorie: towary i części serwisowe (części zamienne oraz sprzęt komputerowy, który został nabyty w celu realizacji kontraktów na usługi utrzymania).

Zapasy są wyceniane przez Grupę według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Wartość początkowa części serwisowych jest odnoszona w koszty liniowo na przestrzeni trwania kontraktu na usługi utrzymania, pod które części te zostały nabyte. Rozchód zapasów ujmowany jest za pomocą metody szczegółowej identyfikacji.

Na każdy dzień bilansowy Grupa analizuje czy wartość bilansowa zapasów jest wyższa lub równa cenie sprzedaży możliwej do uzyskania. Odpisy z tytułu aktualizacji wartości zapasów ujmowane są w kosztach operacyjnych.

W poniższej tabeli przedstawiono stan zapasów na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym:

Zapasy	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
	tys. PLN	tys. PLN
Sprzęt komputerowy, licencje obce oraz pozostałe towary do odsprzedaży	39 146	18 823
Sprzęt komputerowy, części zamienne oraz inne materiały utrzymywane w celu realizacji usług serwisowych/utrzymawianych	12 060	11 320
Odpis aktualizujący wartość zapasów	(13 991)	(13 137)
Razem	37 215	17 006

Zmiany wartości odpisu aktualizującego zapasy w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym zostały przedstawione w tabeli poniżej:

Odpis aktualizujący wartość zapasów	12 miesięcy do 31 grudnia 2019	12 miesięcy do 31 grudnia 2018
	tys. PLN	tys. PLN
Odpis na dzień 1 stycznia	(13 137)	(11 514)
Utworzenie w trakcie okresu sprawozdawczego	(4 428)	(3 484)
Wykorzystanie w trakcie okresu sprawozdawczego	76	198
Rozwiązanie w trakcie okresu sprawozdawczego	5 243	1 930
Objęcie kontroli nad jednostkami zależnymi	(1 904)	-
Różnice kursowe	159	(267)
Odpis na dzień 31 grudnia	(13 991)	(13 137)

6.10. Środki pieniężne

Wybrane zasady rachunkowości

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie, lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy oraz inne instrumenty o wysokim stopniu płynności.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów. Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych Grupa przyjęła zasadę pomniejszania salda środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o wartość kredytów w rachunkach bieżących stanowiących element finansowania bieżącej działalności oraz zastrzeżonych środków pieniężnych.

W tabeli poniżej zostały przedstawione salda środków pieniężnych na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym:

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
	tys. PLN	tys. PLN
Środki pieniężne na rachunkach bankowych bieżących i w kasie	139 854	79 956
Środki zgromadzone na rachunkach dotyczących split payment	341	14
Lokaty krótkoterminowe (do 3 miesięcy)	59 190	84 478
Środki pieniężne w drodze i pozostałe ekwiwalenty środków pieniężnych	278	439
Razem saldo środków pieniężnych wykazanych w bilansie	199 663	164 887
Odstęki naliczone od środków pieniężnych	(46)	(8)

Kredyty w rachunku bieżącym wykorzystywane do bieżącego zarządzania płynnością	(8 956)	(40)
Razem saldo środków pieniężnych wykazane w rachunku przepływów pieniężnych	190 661	164 839

6.11. Kapitał podstawowy (zakładowy) i nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał podstawowy (zakładowy)

Kapitał zakładowy Jednostki Dominującej na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym wynosił 518 942 510,00 PLN i był w całości opłacony. Na kapitał zakładowy składa się 51 894 251 sztuk akcji zwykłych o wartości nominalnej 10 PLN każda. Jednostka Dominująca nie wyemitowała akcji uprzywilejowanych. Kapitał docelowy Jednostki Dominującej jest równy kapitałowi zakładowemu.

Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

W kapitałach ujęta została nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną z emisji akcji serii L, M i N w wysokości 30 395 tys. PLN, pomniejszona o poniesione koszty emisji kapitału wynoszące 3 605 tys. PLN (ujęte w 2009 roku) oraz nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną z emisji akcji serii P, R i S w wysokości 11 759 tys. PLN, pomniejszona o poniesione koszty emisji kapitału wynoszące 84 tys. PLN (ujęte w 2010 roku). Nadwyżka wartości emisyjnej nad ceną nominalną została dodatkowo powiększona o kwotę 396 tys. PLN rozwiązanej rezerwy na koszty emisji, ujętej uprzednio w nadwyżce ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz pomniejszona o inne koszty w kwocie 36 tys. PLN.

6.12. Udziały niekontrolujące

Wybrane zasady rachunkowości

Dla każdego nabycia jednostki zależnej Grupa wycenia wartość udziałów niekontrolujących na dzień nabycia stosując metodę proporcjonalnego udziału w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto jednostki przejmowanej lub metodę wartości godziwej.

W poniższej tabeli przedstawione zostały ruchy na udziałach niekontrolujących:

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
	tys. PLN	tys. PLN
Na początek okresu	1 664	1 572
Udział w wyniku jednostek zależnych	1 333	447
Nabycie udziałów niekontrolujących	8 022	-
Transakcje na udziałach niekontrolujących (w tym rozliczenie warunkowego zobowiązania finansowego wobec udziałowców niekontrolujących (opcje put))	(9 520)	-
Podniesienie kapitału w spółkach zależnych	1 119	-
Dywidenda wypłacona udziałowcom niekontrolującym	(452)	(379)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(115)	24
Na koniec okresu	2 051	1 664

Pozycja „Nabycie udziałów niekontrolujących” dotyczyło nabycia spółek Necomplus i Monri, w których Grupa posiada odpowiednio 67,66% oraz 80% udziałów w kapitałach tych spółek.

Pozycja „Transakcje na udziałach niekontrolujących (w tym rozliczenie warunkowego zobowiązania finansowego wobec udziałowców niekontrolujących (opcje put))” to reklasyfikacja na zobowiązanie finansowe udziału niekontrolującego, do którego w trakcie roku alokowana jest część wyniku finansowego oraz inne zmiany w kapitałach jednostek zależnych przypadające na udziały niekontrolujące, tak jakby nabycie instrumentu kapitałowego objętego opcją put miało miejsce na ten dzień. Pozycja ta dotyczy opcji put przyznanych udziałowcom niekontrolującym spółki zależnej Necomplus oraz spółki zależnej Monri.

6.13. Zobowiązania z tytułu leasingu

Wybrane zasady rachunkowości

Zobowiązania z tytułu leasingu – początkowe ujęcie

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu w wysokości wartości bieżących opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie. Opłaty leasingowe Grupa dyskontuje z zastosowaniem krańcowej stopy procentowej. Opłaty leasingowe obejmują stałe płatności (w tym zasadniczo stałe opłaty leasingowe) pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe, zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, kwoty gwarantowanej wartości końcowej, ceny wykonania opcji kupna (jeżeli można z wystarczającą pewnością stwierdzić, że Grupa z tej opcji skorzysta) oraz kary pieniężne za wypowiedzenie umowy (jeżeli jest wystarczająca pewność, że Grupa skorzysta z tej opcji).

Zmienne opłaty leasingowe, które nie zależą od indeksu lub stawki, są ujmowane od razu jako koszt okresu, w którym zaistniało zdarzenie lub warunek powodujący konieczność uiszczenia opłaty.

Zobowiązania z tytułu leasingu – późniejsza wycena

W kolejnych okresach zobowiązanie z tytułu leasingu pomniejszane jest o dokonane spłaty i powiększane o naliczane odsetki. Do naliczania odsetek Grupa stosuje krańcową stopę leasingobiorcy, która jest sumą wartości stopy wolnej od ryzyka (dla jej określenia spółki z Grupy stosują kwotowania odpowiednich instrumentów pochodnych - IRS lub stawek oprocentowania obligacji rządowych dla odpowiednich walut) oraz premii za ryzyko kredytowe spółek z Grupy, które kwantyfikowane jest na bazie dostępnej dla spółek z Grupy oferty marż dla kredytów inwestycyjnych odpowiednio zabezpieczonych na aktywach spółek.

W przypadku, gdy w umowie leasingowej dokonywana jest modyfikacja, zmianie ulega okres lub wysokość zasadniczo stałych opłat leasingowych lub następuje zmiana w zakresie osądu co do realizacji opcji kupna wynajmowanego aktywa, wówczas zobowiązanie z tytułu leasingu jest przeliczane, aby odzwierciedlić opisane zmiany. Aktualizacja wartości zobowiązania powoduje również konieczność odpowiedniej aktualizacji wartości aktywa z tytułu prawa do użytkowania.

Szacunki

Opłaty leasingowe Grupa dyskontuje z zastosowaniem krańcowej stopy procentowej, która wymaga oszacowania na bazie wartości stopy wolnej od ryzyka oraz premii za ryzyko kredytowe spółek z Grupy, które kwantyfikowane jest na bazie dostępnej dla spółek z Grupy oferty marż dla kredytów inwestycyjnych odpowiednio zabezpieczonych na aktywach spółek.

Niektóre umowy leasingowe zawierają opcje przedłużenia lub wypowiedzenia leasingu. Grupa zawiera także umowy na czas nieoznaczony. Zarząd dokonuje osądu, aby ustalić okres, co do którego można z wystarczającą pewnością założyć, że takie umowy będą trwać.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa posiadała umowy leasingu, w których Grupa jest leasingobiorcą. Przedmiotem tych umów są:

- powierzchnie biurowe i magazynowe,
- lokalizacje na bankomaty,
- samochody,
- sprzęt IT,
- pozostałe aktywa.

W poniższej tabeli zaprezentowano saldo zobowiązań z tytułu leasingu na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku. Dane na dzień 31 grudnia 2018 ujęte zostały zgodnie z zapisami MSR 17 (jak to zostało opisane w punkcie 2.5 do niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego) i reprezentują zobowiązania z tytułu leasingu finansowego. Na dzień 31 grudnia 2019 roku natomiast zobowiązanie leasingowe obejmuje już zarówno zobowiązanie z umów rozpoznawanych dotychczas jako leasing finansowy, jak i zobowiązanie z umów leasingu uznawanego zgodnie z MSR 17 za operacyjny, które również spełnia definicję leasingu zgodnie z MSSF 16.

Zobowiązania finansowe	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Leasing nieruchomości	37 650	12 402	-	-
Leasing środków transportu	5 677	3 533	1 055	820
Leasing sprzętu IT	4 162	2 988	-	-
	47 489	18 923	1 055	820

Leasing nieruchomości

Wartość netto budynków będących przedmiotem umów leasingu na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 47 575 tys. PLN.

Przyszłe minimalne przepływy pieniężne oraz zobowiązanie wynikające z umowy leasingu nieruchomości przedstawiają się następująco:

	31 grudnia 2019 roku MSSF 16 tys. PLN	31 grudnia 2018 roku MSR 17 tys. PLN
Minimalne opłaty leasingowe		
w okresie krótszym niż 1 rok	14 134	-
w okresie 1-5 lat	35 698	-
w okresie dłuższym niż 5 lat	4 052	-
Przyszłe minimalne płatności leasingowe	53 884	-
Przyszłe koszty odsetkowe	(3 832)	-
Wartość bieżąca zobowiązania leasingowego	50 052	-
w okresie krótszym niż 1 rok	12 402	-
w okresie 1-5 lat	33 756	-
w okresie dłuższym niż 5 lat	3 894	-
Zobowiązanie z tytułu leasingu	50 052	-

W Grupie średnia efektywna stopa procentowa z tytułu powyższego leasingu finansowego na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 3,6%.

Leasing samochodów, sprzętu IT i pozostałych aktywów

Wartość netto sprzętu IT, samochodów oraz innych aktywów będących przedmiotem umów leasingu na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 17 480 tys. PLN a na dzień 31 grudnia 2018 roku 1 820 tys. PLN.

Łączne przyszłe przepływy pieniężne oraz zobowiązania wynikające z umów leasingu samochodów, sprzętu IT i innych aktywów przedstawiają się następująco:

	31 grudnia 2019 roku MSSF 16 tys. PLN	31 grudnia 2018 roku MSR 17 tys. PLN
Minimalne opłaty leasingowe		
w okresie krótszym niż 1 rok	6 845	885
w okresie 1-5 lat	10 413	1 094
w okresie dłuższym niż 5 lat	-	-
Przyszłe minimalne płatności leasingowe	17 258	1 979
Przyszłe koszty odsetkowe	(898)	(104)
Wartość bieżąca zobowiązania leasingowego	16 360	1 875
w okresie krótszym niż 1 rok	6 521	820
w okresie 1-5 lat	9 839	1 055
w okresie dłuższym niż 5 lat	-	-
Zobowiązanie z tytułu leasingu	16 360	1 875

W Grupie średnia efektywna stopa procentowa z tytułu powyższego leasingu finansowego na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 3,9%.

Poniżej przedstawiono kwoty przychodów, kosztów, zysków i strat wynikających z leasingu ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat/sprawozdaniu z całkowitych dochodów:

	31 grudnia 2019 roku tys. PLN
Koszt amortyzacji aktywów z tytułu prawa do użytkowania	(16 677)
Koszty odsetek od zobowiązań z tytułu leasingu	(1 981)
Koszty leasingów krótkoterminowych	(5 134)
Koszty leasingu aktywów o niskiej wartości	(269)
Łączna kwota ujęta w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(24 061)

W roku zakończonym 31 grudnia 2018 roku warunkowe opłaty leasingowe ujęte jako koszt danego okresu obrotowego wyniosły 19 281 tys. PLN.

6.14. Kredyty bankowe i pożyczki

Wybrane zasady rachunkowości

Grupa kwalifikuje zobowiązania finansowe do jednej z kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Według zamortyzowanego kosztu Grupa wycenia kredyty bankowe, pożyczki oraz papiery dłużne. Pozostałe zobowiązania finansowe Grupa wycenia w wartości godziwej przez wynik finansowy, poza wyceną zobowiązań z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych w spółkach zależnych (opcje put), które rozliczone są zgodnie z MSSF 3.

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe i pożyczki są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonej o koszty transakcyjne, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji zobowiązań finansowych.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty i pożyczki są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.

Grupa usuwa zobowiązania finansowe z bilansu wtedy, gdy zobowiązanie to przestało istnieć, tzn., gdy obowiązek wynikający z umowy został wypłacony, umorzony lub wygasł. Różnice pomiędzy wartością bilansową zobowiązania finansowego, które wygasło, a kwotą zapłaty z uwzględnieniem wszystkich przeniesionych aktywów niebędących środkami pieniężnymi ujmuje się w wyniku finansowym.

Zadłużenie Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku zostało przedstawione w tabeli poniżej.

	Waluta	Termin spłaty	31 grudnia 2019		31 grudnia 2018	
			Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN
Kredyty w rachunku bieżącym			-	8 956	-	40
stała stopa procentowa	MKD	10.01.2020	-	60	-	40
stała stopa procentowa	TRY	02.01.2020	-	55	-	-
stała stopa procentowa	EUR	07.01.2020	-	125	-	-
stała stopa procentowa	COP	31.03.2020	-	58	-	-
stała stopa procentowa	EUR	31.01.2020	-	8 658	-	-
Pozostałe kredyty			40 061	37 573	17 223	30 796
-	TRY	01.01.2019	-	-	-	9
Euribor 1M + marża	EUR	15.06.2020	-	4 516	-	9 982
Euribor 1M + marża	EUR	31.07.2023	14 746	10 023	7 811	5 207
Euribor 3M + marża	EUR	30.04.2019	-	-	-	1 204
Euribor 3M + marża	EUR	30.06.2024	10 857	3 102	1 505	753
Euribor 3M + marża	EUR	30.11.2022	2 590	1 682	2 839	946
Euribor 3M + marża	EUR	21.09.2020	-	656	662	858
Euribor 3M + marża	EUR	15.06.2019	-	-	-	6 609
Euribor 3M + marża	EUR	28.06.2021	851	1 703	2 574	1 716
Euribor 3M + marża	EUR	28.08.2021	227	341	572	286
Euribor 3M + marża	EUR	21.09.2020	521	298	-	-
Euribor 3M + marża	EUR	05.06.2023	1 895	757	-	-
Euribor 6M + marża	EUR	30.04.2019	-	-	-	151
Euribor 6M + marża	EUR	13.03.2020	-	110	112	443
Euribor 6M + marża	EUR	31.12.2020	-	426	-	-
Euribor 1Y + marża	EUR	30.06.2022	31	22	-	-
stała stopa procentowa	COP	30.06.2020	-	81	-	-
stała stopa procentowa	EUR	31.03.2021	227	908	1 148	916
stała stopa procentowa	EUR	02.04.2020	-	236	-	-
stała stopa procentowa	EUR	13.11.2019	-	-	-	1 716
stała stopa procentowa	EUR	04.06.2021	1 419	2 838	-	-
stała stopa procentowa	EUR	03.06.2022	3 831	2 554	-	-
stała stopa procentowa	EUR	02.07.2021	1 655	2 601	-	-
stała stopa procentowa	EUR	30.06.2024	1 211	3 784	-	-
stała stopa procentowa	EUR	27.09.2020	-	131	-	-
stała stopa procentowa	EUR	01.02.2020	-	56	-	-
stała stopa procentowa	EUR	31.12.2019	-	628	-	-
stała stopa procentowa	EUR	15.11.2020	-	120	-	-
Pożyczki			3 194	3 213	-	-
Euribor 3M + marża	EUR	30.06.2021	3 194	3 213	-	-
Razem			43 255	49 742	17 223	30 836

Łącznie zadłużenie Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiło 92 997 tys. PLN (48 059 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2018 roku). Wzrost zadłużenia wynika z kredytów zaciągniętych na finansowanie projektów outsourcingu procesów płatniczych oraz nowych akwizycji.

Łączne wpływy oraz spłaty kredytów ujęte w rachunku przepływów pieniężnych w 2019 roku wyniosły odpowiednio 54 477 tys. PLN (wpływy) oraz 32 606 tys. PLN (spłaty).

Na dzień 31 grudnia 2019 roku środki trwałe o wartości 8 674 tys. PLN oraz należności handlowe o wartości 4 844 tys. PLN stanowiły zabezpieczenie zaciągniętych kredytów bankowych. Kwota zobowiązania zabezpieczonego tymi aktywami wynosiła na dzień 31 grudnia 2019 roku 8 526 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku środki trwałe o wartości 1 076 tys. PLN stanowiły zabezpieczenie zaciągniętych kredytów bankowych. Kwota zobowiązania zabezpieczonego tymi aktywami wynosiła na dzień 31 grudnia 2018 roku 9 982 tys. PLN.

W okresie sprawozdawczym marża realizowana przez kredytodawców spółek Grupy ASEE kształtowała się w przedziale od 1,2 pkt proc. do 6,0 pkt proc. w skali roku. W okresie porównywalnym marże kształtowały się w przedziale od 1,3 pkt proc. do 3,5 pkt proc. w skali roku.

Do części kredytów w przypisano tzw. kowenanty, czyli obowiązek utrzymywania zdefiniowanych wskaźników finansowych na wymaganym przez bank poziomie. Wskaźniki dotyczą poziomu zadłużenia, np. stosunku zadłużenia do zysku EBITDA. Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku żadna ze spółek Grupy ASEE nie naruszyła wymogów zdefiniowanych w umowach kredytowych.

Wartość godziwa zobowiązań finansowych

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku w Grupie nie wystąpiły przesunięcia w pozycjach zadłużenia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość godziwa kredytów nie odbiegała istotnie od ich wartości księgowej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku	Wartość bilansowa tys. PLN	Poziom 1 ⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 2 ⁱⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 3 ⁱⁱⁱ⁾ tys. PLN
Oprocentowane kredyty bankowe				
Kredyty bankowe	86 590	-	-	86 590
- w rachunku bieżącym	8 956	-	-	8 956
- nieodnawialne	77 634	-	-	77 634
Pożyczki	6 407	-	-	6 407
Razem	92 997	-	-	92 997

- wartość godziwa określana na podstawie cen giełdowych oferowanych za identyczne aktywa na rynkach aktywnych;
- wartość godziwa określana przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych;
- wartość godziwa określana przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe nie są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku	Wartość bilansowa tys. PLN	Poziom 1 ⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 2 ⁱⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 3 ⁱⁱⁱ⁾ tys. PLN
Oprocentowane kredyty bankowe i emisje papierów wartościowych				
Kredyty bankowe	48 059	-	-	48 059
- w rachunku bieżącym	40	-	-	40
- nieodnawialne	48 019	-	-	48 019
Razem	48 059	-	-	48 059

Opisy poziomów wartości godziwej są identyczne jak ujawnione pod tabelą powyżej.

6.15. Pozostałe zobowiązania finansowe

Wybrane zasady rachunkowości

Zobowiązania z tytułu opcji put to zobowiązania z tytułu umów zawartych z akcjonariuszami lub udziałowcami niekontrolującymi w spółkach zależnych. Na bazie takich umów powstaje obowiązek nabycia przez Grupę instrumentów kapitałowych ujmowany w wysokości szacunkowej wartości przyszłego zobowiązania nawet wtedy, gdy obowiązek ten jest uwarunkowany wykonaniem przez drugą stronę prawa przedstawienia do wykupienia (np. w sytuacji, w której udziałowcy niekontrolujący mają prawo przedłożyć jednostce dominującej do zakupu akcje jednostki zależnej). Jeśli warunki kontraktu nie przewidują przeniesienia na spółkę dominującą korzyści wynikających z prawa własności instrumentu kapitałowego objętego opcją put, na każdy dzień bilansowy następuje w Grupie reklasyfikacja udziału niekontrolującego, do którego nadal alokowana jest część wyniku finansowego przypadająca na udziały niekontrolujące na zobowiązanie finansowe, tak jakby nabycie instrumentu kapitałowego objętego opcją put miało miejsce na ten dzień. Zmiana reklasyfikowanej kwoty jest ujmowana bezpośrednio w kapitałach Grupy w pozycji „Transakcje na udziałach niekontrolujących”.

Jeśli warunki kontraktu przewidują przeniesienie na spółkę dominującą korzyści wynikających z prawa własności instrumentu kapitałowego objętego opcją put (z ang. present ownership), na dzień objęcia kontroli oraz na każdy kolejny dzień bilansowy nie jest rozpoznawany udział niekontrolujący wynikający z instrumentów kapitałowych będących przedmiotem opcji. Tym samym połączenie jest rozliczane tak, jakby na dzień objęcia kontroli jednostka dominująca nabyła udział w kapitale jednostki zależnej powiększony o udział będący przedmiotem opcji put. Zobowiązanie wynikające z opcji put jest na każdy dzień bilansowy wyceniane do wartości godziwej, a zmiany w szacunkach są odnoszone do rachunku zysków i strat (w działalności finansowej). Udział w wyniku przypadający na udział w kapitale będący przedmiotem opcji jest alokowany do jednostki dominującej, a wszelkie wypłaty dywidendy na rzecz podmiotów niekontrolujących ujmowane są w kosztach finansowych.

Odroczone płatności za nabycie udziałów

Zobowiązania z tytułu odroczonej płatności za nabycie udziałów ujmowane są w wartości bieżącej ustalonej zapłaty i powiększają wartość ceny nabycia pakietu kontrolnego.

Warunkowe płatności za nabycie udziałów

Zobowiązania z tytułu warunkowej płatności za nabycie udziałów ujmowane są w wartości oczekiwanej przewidywanej zapłaty i powiększają wartość ceny nabycia pakietu kontrolnego. W przeciwieństwie do płatności odroczonej ich wartość zmienia się na każdy dzień bilansowy ze względu na zmiany prawdopodobieństwa realizacji warunków ustalonych w umowie ze stroną sprzedającą. Zmiana wartości zobowiązań z tytułu warunkowych płatności za pakiet kontrolny ujmowana jest odpowiednio w przychodach lub kosztach finansowych.

Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych są bezpośrednio odnoszone do zysku lub straty netto roku obrotowego w części dotyczącej działalności finansowej.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (forward) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności.

Szacunki

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa ASEE ujęła zobowiązania z tytułu przyszłych płatności warunkowych na rzecz strony sprzedającej pakiet kontrolny w spółkach zależnych oraz zobowiązania z tytułu opcji put przyznanych dla udziałowców niekontrolujących. Ustalenie wartości tych zobowiązań wymagało oszacowania wartości przyszłych wyników finansowych spółek.

Zobowiązania finansowe	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Zobowiązania z tytułu odroczonej i/lub warunkowej płatności za pakiet kontrolny	11 692	13 876	-	-
Zobowiązania z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych w spółkach zależnych (opcje put)	16 819	-	-	-
Walutowe kontrakty forward	46	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	3	-	9
	28 557	13 879	-	9

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa ASEE ujęła zobowiązanie z tytułu opcji put w wysokości 16 131 tys. PLN przyznanej udziałowcom niekontrolującym spółki Necomplus oraz zobowiązanie z tytułu opcji put w wysokości 688 tys. PLN przyznanej udziałowcom niekontrolującym spółki Monri. Wartość zobowiązania została oszacowana z wykorzystaniem formuły liczenia ceny zdefiniowanej w umowie, tj. iloczynu zysku za wskazany w umowie okres i określonego w umowie współczynnika, a w przypadku Necomplus dodatkowo skorygowanego o środki pieniężne netto grupy Necomplus.

Zobowiązania długoterminowe i krótkoterminowe z tytułu odroczonej płatności za pakiet kontrolny akcji dotyczą nabycia spółki Necomplus S.L. (9 868 tys. PLN), spółek z grupy Sonet (2 129 tys. PLN) oraz spółki Monri Chorwacja (426 tys. PLN).

Zobowiązanie długoterminowe i krótkoterminowe z tytułu warunkowej płatności za pakiet kontrolny akcji w wysokości 12 293 tys. PLN dotyczy nabycia spółki Mobven, a kwota 852 tys. PLN dotyczy spółki Sonet. Wartość zobowiązania została oszacowana z wykorzystaniem formuły liczenia ceny zdefiniowanej w umowie, tj. iloczynu zysku spółki za wskazany w umowie okres i określonego w umowie współczynnika.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość godziwa zobowiązań finansowych nie odbiegała istotnie od ich wartości księgowej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku	Wartość bilansowa tys. PLN	Poziom 1 ⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 2 ⁱⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 3 ⁱⁱⁱ⁾ tys. PLN
Zobowiązania finansowe				
zobowiązanie z tytułu nabycia udziałów/akcji - płatności odroczone i warunkowe za pakiet kontrolny	25 568	-	-	25 568
zobowiązanie z tytułu nabycia udziałów mniejszościowych w spółkach zależnych (opcje put)	16 819	-	-	16 819
Walutowe kontrakty forward	46	-	46	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	3	-	-	3
Razem	42 436	-	46	42 390

- wartość godziwa określana na podstawie cen giełdowych oferowanych za identyczne aktywa na rynkach aktywnych;
- wartość godziwa określana przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych;
- wartość godziwa określana przy użyciu modeli, dla których dane wsadowe nie są obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio na rynkach aktywnych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku	Wartość bilansowa tys. PLN	Poziom 1 ⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 2 ⁱⁱ⁾ tys. PLN	Poziom 3 ⁱⁱⁱ⁾ tys. PLN
Zobowiązania finansowe				
pozostałe zobowiązania finansowe	9	-	-	9
Razem	9	-	-	9

Opisy poziomów wartości godziwej są identyczne jak ujawnione pod tabelą powyżej.

6.16. Zobowiązania handlowe, zobowiązania budżetowe oraz pozostałe zobowiązania

Wybrane zasady rachunkowości

Zobowiązania handlowe to zafakturowane zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz zobowiązania niezafakturowane. Zobowiązania handlowe dotyczące działalności operacyjnej są ujmowane i wykazywane według kwot wymaganej zapłaty. Zobowiązania te wynikają z dostaw i usług, na które spółki z Grupy otrzymały faktury oraz takich, które nie zostały zafakturowane, ale które w ocenie zarządów spółek są wysoce prawdopodobne i dla których możliwe było precyzyjne określenie ich wysokości.

Zobowiązania budżetowe to zobowiązania z tytułu podatków i danin publicznych oraz ubezpieczeń społecznych i ceł. Zobowiązania te ustala się w kwocie wymaganej zapłaty zgodnie z przepisami obowiązującymi w krajach, w których działalność prowadzą spółki z Grupy.

Pozostałe zobowiązania to zobowiązania wobec pracowników z tytułu niewypłaconych na dzień bilansowych wynagrodzeń, zobowiązania z tytułu zakupów środków trwałych i wartości niematerialnych oraz inne zobowiązania.

Struktura zobowiązań Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 została przedstawiona w tabeli poniżej:

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN
Zobowiązania handlowe, w tym:	-	109 977	-	78 362
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	-	100 839	-	72 009
od jednostek powiązanych	-	142	-	95
od jednostek pozostałych	-	100 697	-	71 914
Zobowiązania niezafakturowane	-	9 138	-	6 353
od jednostek powiązanych	-	13	-	-
od jednostek pozostałych	-	9 125	-	6 353

Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	-	5 738	-	3 684
Zobowiązania budżetowe	-	24 231	-	19 333
Podatek od wartości dodanej (VAT)	-	15 850	-	13 775
Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)	-	2 623	-	2 033
Ubezpieczenia społeczne	-	5 053	-	3 170
Podatek u źródła	-	155	-	32
Pozostałe	-	550	-	323
Pozostałe zobowiązania	494	19 247	-	16 098
Zobowiązania wobec pracowników (w tym z tytułu wynagrodzeń)	-	14 846	-	13 428
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych oraz wartości niematerialnych	445	756	-	1 190
Inne zobowiązania	49	3 645	-	1 480
Razem	494	159 193	-	117 477

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są nieoprocentowane. Transakcje z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w punkcie 6.20 not objaśniających do niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

6.17. Zobowiązania z tytułu umów z klientami

Wybrane zasady rachunkowości:

Zobowiązania z tytułu umów z klientami to obowiązki jednostki do przekazania na rzecz klienta dóbr i usług, w zamian za które Grupa otrzymała wynagrodzenie (lub kwota wynagrodzenia jest należna) od klienta.

Od momentu wdrożenia w Grupie MSSF 15 tj. od dnia 1 stycznia 2019 roku w ramach zobowiązań z tytułu umów z klientami prezentowane są zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów IT oraz rozliczenia międzyokresowe przychodów z tytułu nierozliczonych na dzień bilansowy licencji z prawem do dostępu, przyszłe przychody z tytułu usług takich jak opieka informatyczna (utrzymanie), które są rozliczane w czasie oraz zaliczki na dostawy sprzętu.

Ze względu na dużą różnorodność zobowiązań do wykonania świadczenia trudno jest określić jeden moment, w którym Grupa co do zasady spełnia swoje zobowiązania do wykonania świadczenia. Najczęściej w przypadku kontraktów na wdrożenie kompleksowego systemu IT oraz kontraktów utrzymaniowych Grupa spełnia swoje zobowiązania podczas świadczenia usług dla klientów. W przypadku świadczenia polegającego na dostarczeniu do klienta licencji na oprogramowanie (z prawem do korzystania) Grupa uznaje zobowiązanie do wykonania świadczenia za spełnione w momencie udzielenia licencji, ale nie wcześniej niż z początkiem okresu, w którym klient może zacząć korzystać z tego oprogramowania (najczęściej w momencie przekazania klucza licencyjnego), co w ocenie Grupy jest jednoznaczne z przekazaniem klientowi kontroli nad licencją.

Szacunki:

Każdorazowo Grupa dokonuje profesjonalnego osądu i szacunku wartości stopnia zaawansowania realizacji kontraktów wdrożeniowych w stosunku do wystawionych faktur i alokacji ceny transakcyjnej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku zobowiązania z tytułu umów z klientami Grupy wynikały z tytułów wyszczególnionych w tabeli poniżej.

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN	Długoterminowe tys. PLN	Krótkoterminowe tys. PLN
Zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów IT, w tym:	-	13 259	-	5 900
Od jednostek powiązanych	-	-	-	-
Od jednostek pozostałych	-	13 259	-	5 900
Rozliczenia międzyokresowe przychodów dot. projektów IT, w tym:	804	45 448	236	31 266
Usługi serwisowe	804	25 288	236	20 843
Opłaty licencyjne	-	1 570	-	670
Przedpłacone wdrożenia	-	1 865	-	1 779
Zobowiązania do dostawy sprzętu	-	16 725	-	7 974
Razem zobowiązania z tytułu umów z klientami	804	58 707	236	37 166

W tabeli poniżej wyjaśniono zmianę wartości zobowiązań z tytułu umów z klientami w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku:

	12 miesięcy do 31 grudnia 2019 tys. PLN	12 miesięcy do 31 grudnia 2018 tys. PLN
Wartość zobowiązań z tytułu wyceny długoterminowych kontraktów IT oraz wartość rozliczeń międzyokresowych przychodów wynikająca z projektów IT na dzień 1 stycznia	37 402	38 074
Wystawienie faktur ponad zrealizowany obowiązek świadczenia	88 197	58 663
Realizacja nowych obowiązków świadczeń bez wystawienia faktury; zmiana wartości szacunkowej ceny transakcyjnej, inne zmiany założeń	(69 794)	(58 528)
Objęcie kontroli nad podmiotami zależnymi	4 931	-
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	(1 225)	(807)
Wartość zobowiązań z tytułu umów z klientami na dzień 31 grudnia	59 511	37 402

6.18. Rezerwy

Wybrane zasady rachunkowości

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków usabiających korzyści ekonomiczne, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

Kontrakty uciążliwe i rezerwy na straty

Grupa rozpoznaje rezerwy na umowy rodzące obciążenia, jeżeli nieuniknione koszty wypełnienia obowiązków przewyższają możliwe do uzyskania korzyści.

Kontraktem uciążliwym jest umowa z klientem, w której łączna kwota przychodów jest niższa niż łączna wartość kosztów obcych (COGS) oraz kosztów wytworzenia.

W przypadku rozpoznania kontraktu uciążliwego (rozpoznanie to może nastąpić w dowolnym momencie trwania kontraktu), cała przewidywana do poniesienia strata na kontakcie powinna być od razu ujęta jako koszt bieżącego okresu (poprzez utworzenie rezerwy na oczekiwaną stratę).

Weryfikacja stanu rezerwy na kontrakty uciążliwe dokonywana jest na każdy dzień bilansowy (na dany dzień bilansowy wartość rezerwy powinna być równa różnicy pomiędzy całą planowaną stratą na kontrakcie a stratą zrealizowaną do dnia bilansowego), w efekcie czego może nastąpić zwiększenie lub zmniejszenie rezerwy.

Rezerwa na naprawy gwarancyjne

Rezerwa na naprawy gwarancyjne tworzona jest na pokrycie przyszłych przewidywanych kosztów realizacji zobowiązań gwarancyjnych lub serwisowych wynikających z realizowanych kontraktów IT, o ile zobowiązania do świadczenia gwarancji spełniają, w rozumieniu MSSF 15, definicję gwarancji standardowej.

Jeżeli gwarancja spełnia definicję usługi (jest gwarancją ponadstandardową w rozumieniu MSSF 15) tj. gwarancja ma zakres szerszy niż tylko zapewnienie klienta, że dany produkt/usługa jest zgodny z ustaloną przez strony specyfikacją, nie są na nią tworzone rezerwy. Świadczenie gwarancji ponadstandardowej jest bowiem zobowiązaniem do wykonania usługi i jako takie powinno być ujęte w przychodach ze sprzedaży, nie zaś w kategorii rezerw.

Rezerwa na naprawy gwarancyjne (dotycząca gwarancji standardowej) jest zawiązywana w następujących przypadkach:

- (i) z klientem nie została podpisana umowa na usługi utrzymaniowe, lub
- (ii) zakres umowy utrzymaniowej nie pokrywa całości oczekiwanych kosztów związanych z realizacją zobowiązań gwarancyjnych, lub
- (iii) zakres gwarancji producenta dla odsprzedawanego sprzętu jest węższy od gwarancji, do jakiej spółka z Grupy zobowiązała się w umowie z klientem.

Wartość rezerwy rozpoznawana na dzień bilansowy jest współmierna ze stanem realizacji kontraktu IT.

Koszty związane ze świadczeniem usług wynikających ze zobowiązania gwarancyjnego pomniejszają w momencie ich ponoszenia wartość zawiązywanej rezerwy. Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje weryfikacji wysokości zawiązywanej rezerwy na naprawy gwarancyjne. Jeśli faktyczna realizacja zobowiązania lub przewidywane przyszłe koszty są niższe/wyższe niż zakładano w momencie początkowego ujęcia rezerwy, rezerwa jest odpowiednio obniżana/zwiększana tak, aby odzwierciedlić bieżące oczekiwania Grupy, co do kosztów realizacji zobowiązania gwarancyjnego w przyszłych okresach.

Świadczenia po okresie zatrudnienia

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do odpraw emerytalnych. Wysokość odpraw emerytalnych zależy od przepisów prawa pracy, które obowiązują w poszczególnych krajach, w których działają spółki z Grupy. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Ponowna wycena zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczących programów określonych świadczeń obejmująca zyski i straty aktuarialne ujmowana jest w innych całkowitych dochodach i nie podlega późniejszej reklasyfikacji do zysku lub straty.

Rezerwa na kary umowne

Rezerwy na kary umowne tworzone są na toczące się postępowania sądowe na bazie dostępnych informacji, w tym opinii niezależnych ekspertów.

Zmiany stanu rezerw w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym zostały przedstawione w tabeli poniżej:

Rezerwy	Naprawy gwarancyjne oraz zwroty	Rezerwy na kary umowne	Rezerwa na straty na kontraktach	Koszty związane z toczącymi się sprawami sądowym	Świadczenia po okresie zatrudnienia	Pozostałe rezerwy	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2019 roku	682	977	609	371	2 012	44	4 695
Objęcia kontroli nad podmiotami zależnymi	2	-	-	79	152	-	233
Utworzone w trakcie okresu sprawozdawczego	1 368	-	543	213	490	25	2 639
Wykorzystane/rozwiązane	(944)	-	(870)	(320)	(396)	-	(2 530)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(8)	(3)	(13)	(19)	(134)	-	(177)
Na dzień 31 grudnia 2019 roku, w tym:	1 100	974	269	324	2 124	69	4 860
Krótkoterminowe	1 100	974	269	167	330	7	2 847
Długoterminowe	-	-	-	157	1 794	62	2 013
Na dzień 1 stycznia 2019 roku, w tym:	682	977	609	371	2 012	44	4 695
Krótkoterminowe	556	977	609	169	397	5	2 713
Długoterminowe	126	-	-	202	1 615	39	1 982

Zmiany rezerw w okresie porównywalnym wyglądały następująco:

Rezerwy	Naprawy gwarancyjne oraz zwroty	Rezerwy na kary umowne	Rezerwa na straty na kontraktach	Koszty związane z toczącymi się sprawami sądowym	Świadczenia po okresie zatrudnienia	Pozostałe rezerwy	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2018 roku - opublikowane	497	953	692	580	1 660	70	4 452
Wpływ MSSF 15 na bilans otwarcia	-	-	-	-	-	-	-
Na dzień 1 stycznia po uwzględnieniu wpływu MSSF 15	497	953	692	580	1 660	70	4 452
Utworzone w trakcie okresu sprawozdawczego	1 078	-	1 479	15	939	5	3 516
Wykorzystane/rozwiązane	(907)	-	(1 581)	(161)	(307)	(32)	(2 988)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	14	24	19	(63)	(280)	1	(285)
Na dzień 31 grudnia 2018 roku, w tym:	682	977	609	371	2 012	44	4 695
Krótkoterminowe	556	977	609	169	397	5	2 713
Długoterminowe	126	-	-	202	1 615	39	1 982
Na dzień 1 stycznia 2018 roku, w tym:	497	953	692	580	1 660	70	4 452
Krótkoterminowe	497	953	692	264	153	70	2 629
Długoterminowe	-	-	-	316	1 507	-	1 823

Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych dotyczy wynikających z postanowień umownych zobowiązań do wykonania objętych gwarancjami prac w zakresie napraw oprogramowania lub sprzętu dostarczonych do odbiorców. Kwota rozwiązanych rezerw dotyczy projektów, na które rezerwa została utworzona w okresach uprzednich w oparciu o dane historyczne i nie została wykorzystana w ramach tych projektów.

Utworzona rezerwa na kary umowne dotyczy kontraktu realizowanego w Serbii, w ramach którego zostały dostarczone licencje natomiast nie zostały zrealizowane dalsze etapy umowy obejmujące wdrożenie rozwiązania. Prowadzone są rozmowy w celu zakończenia kontraktu za porozumieniem stron. Spółka utworzyła rezerwy na ewentualne roszczenia klienta związane z zakończeniem kontraktu.

Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia dotyczy świadczeń emerytalnych, które zostaną wypłacone pracownikom Grupy w momencie przechodzenia na emeryturę lub w momencie odejścia ze spółki jeśli nabyli takie uprawnienia wymagane przepisami obowiązującymi w danym kraju.

6.19. Rozliczenia międzyokresowe kosztów

Wybrane zasady rachunkowości

Rezerwa na niewykorzystane urlopy

Grupa tworzy „rezerwę” (ujmowaną jako element rozliczeń międzyokresowych biernych) na niewykorzystane urlopy, które dotyczą okresów poprzedzających datę bilansową, a będą wykorzystane w przyszłości, dla wszystkich pracowników z Grupy z krajów, w których niewykorzystane urlopy stanowią kumulowane płatne nieobecności (nieobecności, do których uprawnienia przechodzą na przyszłe okresy i można je wykorzystać, o ile nie zrobiono tego w bieżącym okresie). Wielkość rezerwy zależy od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia oraz liczby niewykorzystanych, a przysługujących pracownikowi dni urlopu na datę bilansową. Grupa uznaje koszty z tytułu niewykorzystanych urlopów na bazie memoriałowej w oparciu o szacowane wartości i ujmuje je w rachunku zysków i strat w pozycji wynagrodzeń (zgodnie z miejscem ich powstawania).

Rezerwa na premie

Zobowiązanie dotyczące systemów premiovych wynika z pracy pracowników, a nie z transakcji przeprowadzonej z właścicielami Grupy. W związku z tym koszty takich programów (nawet, jeśli zakładają one wypłaty premii z zysku) stanowią zawsze koszty działalności Grupy, nie są zaś nigdy ujmowane jako podział zysku.

Grupa ujmuje przewidywane koszty wypłat z zysku i premii wtedy i tylko wtedy, gdy:

- ciąży na niej obecny prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek dokonania takich wypłat w wyniku zdarzeń przeszłych oraz
- można dokonać wiarygodnej wyceny takiego zobowiązania.

Bieżące zobowiązanie występuje wtedy i tylko wtedy, gdy Grupa nie ma realnej możliwości wycofania się z dokonania płatności.

Szacunki

Grupa szacuje wysokość zobowiązań w oparciu o przyjęte założenia i metodologię oceniając prawdopodobieństwo wydatkowania środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne i za zobowiązania uznaje te kwoty, których prawdopodobieństwo i czas wydatkowania na dzień bilansowy jest wysokie. Rezerwa na premie uzależniona jest w znaczącej części przypadków od szacowań co do zrealizowanego przez Grupę lub spółki z Grupy wyniku na różnych poziomach.

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Rozliczenia międzyokresowe kosztów, w tym				
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	-	3 938	-	2 798
Rezerwa na premie dla pracowników i zarządu	-	18 379	-	10 563
	-	22 317	-	13 361

Na saldo biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów składają się: rezerwy na niewykorzystane urlopy oraz rezerwy na wynagrodzenia danego okresu, a przeznaczone do wypłaty w okresach następnych wynikające z zasad systemów premiovych obowiązujących w Grupie.

6.20. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

	Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych tys. PLN	Zakupy od podmiotów powiązanych tys. PLN	Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe tys. PLN	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe tys. PLN	Zobowiązania z tytułu leasingu tys. PLN
Transakcje z Asseco Poland					
2019	129	925	60	33	-
2018	64	223	58	19	-
Transakcje z jednostkami z grupy Asseco Poland					
2019	386	226	116	139	-
2018	7 281	191	131	-	-
Transakcje z jednostkami stowarzyszonymi					
2019	261	-	-	-	-
2018	212	-	360	-	-

Transakcje z podmiotami lub osobami powiązanymi osobowo przez Kadrę Zarządzającą Grupy					
2019	1 860	1 929	1 245	73	14 062
2018	323	6 722	130	75	-
Transakcje z Członkami Zarządu, Członkami Rady Nadzorczej ASEE S.A. i spółek z Grupy ASEE					
2019	-	-	256	-	153
2018	57	51	-	-	-

W powyższej tabeli, oprócz należności handlowych ujęte zostały należności z tytułu wpłaconych kaucji w związku z najmem powierzchni w kwocie 47 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 47 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Zakupy i sprzedaż do podmiotów powiązanych zaprezentowane w powyższej tabeli dotyczą zakupu i sprzedaży sprzętu i usług dokonanych poprzez spółki z Grupy ASEE z podmiotami powiązanymi z Grupy Asseco Poland oraz z podmiotami powiązanymi poprzez Główną Kadrę Zarządzającą lub bezpośrednio z Główną Kadrą Zarządzającą. Kwoty zakupów z podmiotami powiązanymi poprzez Główną Kadrę Zarządzającą Grupy oraz bezpośrednio z Główną Kadrą Zarządzającą w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku są niższe niż w analogicznym okresie poprzedniego roku, gdyż najmy powierzchni od MHM d.o.o., Beograd¹, Miljana Mališ oraz Mini Invest d.o.o., Beograd² spełniają definicję leasingu zgodnie z MSSF 16. W związku z powyższym Grupa nie rozpoznawała kosztów z tytułu najmu powierzchni, natomiast w bilansie zaprezentowała aktywo z tytułu prawa do użytkowania, które jest amortyzowane oraz zobowiązanie finansowe z tytułu leasingu. Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu związane z najmem od jednostek powiązanych przez Kadrę Zarządzającą oraz bezpośrednio od Kadry Zarządzającej Grupą wynoszą 14 215 tys. PLN.

Wzrost sprzedaży i należności od jednostek powiązanych wynika z transakcji nowo nabytej spółki Bassilichi ze spółkami: Bassilichi CEE d.o.o. Podgorica oraz Bassilichi CEE d.o.o. Banja Luka. Spółki te są powiązane poprzez wspólnego członka zarządu.

Dodatkowo na dzień 31 grudnia 2019 roku w pozycji „Kredyty bankowe i pożyczki” ujęta została pożyczka zaciągnięta przez spółkę Necomplus S.L. od Asseco Western Europe S.A w kwocie 6 407 tys. PLN.

Spółka ASEE S.A. posiada również zobowiązanie wobec Asseco Western Europe S.A z tytułu odroczonej płatności za pakiet kontrolny akcji dotyczący nabycia spółki Necomplus S.L. w kwocie 9 868 tys. PLN.

Dodatkowo Asseco International a.s., jednostka dominująca, otrzymała dywidendy z zysku Spółki o wartości brutto 13 777 tys. PLN.

Transakcje z podmiotami powiązanymi są zawierane na warunkach rynkowych.

W dniu 23 czerwca 2017 roku Asseco Poland S.A. podpisała z menadżerami spółek Grupy ASEE umowy objęcia akcji ASEE S.A., co zostało opisane szczegółowo w nocie 5.2 tego sprawozdania. Członkowie Zarządu ASEE S.A. bezpośrednio lub przez podmioty powiązane objęli w ramach tych umów następującą liczbę akcji:

Członkowie Zarządu	Liczba objętych akcji
Piotr Jeleński	966 942
Miljan Mališ	300 000
Miodrag Mirčetić	275 482
Marcin Rulnicki	30 000
Kostadin Slavkoski	30 000
Razem	

¹ Prezes Zarządu ASEE S.A. jest pośrednio właścicielem 15% udziałów w MHM d.o.o. poprzez 100% udział w spółce Kompania Petyhorska d.o.o. Ponadto 20% udziałów w MHM d.o.o. należy do spółki I4 Invention d.o.o. akcjonariusza ASEE S.A. 100% udziału w I4 Invention d.o.o. posiada Miodrag Mirčetić pełniący obowiązki Członka Zarządu ASEE S.A. do dnia 30 września 2019 roku.

² Miljan Mališ, członek Zarządu ASEE S.A. jest udziałowcem spółki Mini Invest d.o.o., akcjonariusza ASEE S.A. Na dzień 31 grudnia 2019 roku Mini Invest d.o.o. posiadała 322 715 szt. akcji ASEE S.A.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 koszt z tytułu programu związany z akcjami nabytymi przez Członków Zarządu wyniósł 1 447 tys. PLN (1 765 tys. PLN w okresie porównywalnym).

Członkowie Zarządu oraz podmioty powiązane poprzez Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej ASEE S.A. otrzymały dywidendy z zysku Asseco South Eastern Europe S.A. o łącznej wartości brutto 824 tys. PLN (818 tys. PLN w 2018 roku). Wskazane kwoty nie obejmują wartości dywidendy należnej Asseco International a.s. Dywidenda została wypłacona w dniu 11 lipca 2019 roku.

Do dnia zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego ASEE S.A. nie otrzymała informacji o zaistnieniu w okresie sprawozdawczym transakcji z podmiotami powiązanymi, które zostałyby zawarte na innych warunkach niż rynkowe.

VII. Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych

7.1. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku na saldo przepływów z działalności inwestycyjnej największy wpływ miały:

- wydatki na nabycie środków trwałych (50 529 tys. PLN), wartości niematerialnych (4 912 tys. PLN) oraz na prace rozwojowe (175 tys. PLN)
- wydatki na nabycie jednostek zależnych pomniejszone o środki pieniężne i ich ekwiwalenty w nabytych jednostkach zależnych, co zostało zaprezentowane w tabeli poniżej:

	Wydatki z tytułu nabycia jednostek zależnych tys. PLN	Środki pieniężne w nabytych jednostkach zależnych tys. PLN
Grupa Necomplis	(23 354)	14 812
Multicard	(1 162)	82
B Services	(1 788)	618
Bassilichi	(179)	66
Mobven	(15 141)	1 009
Grupa Sonet	(21 288)	8 879
Grupa Monri	(8 438)	496
Razem	(71 350)	25 962

7.2. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

W poniższej tabeli wyjaśniono zmiany stanu zobowiązań finansowych wynikające z działalności finansowej w podziale na zmiany wynikające z przepływów pieniężnych, jak i zmiany bezgotówkowe:

Zmiana stanu zobowiązań finansowych	Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki tys. PLN	Zobowiązania z tytułu leasingu tys. PLN	Zobowiązania z tytułu dywidend tys. PLN	Razem tys. PLN
Na dzień 1 stycznia 2019 roku	48 019	1 875	-	49 894
Przekształcenie danych porównywalnych wynikające z wdrożenia MSSF 16	-	34 694	-	34 694
Na dzień 1 stycznia 2019 roku, po przekształceniu	48 019	36 569	-	84 588
Zmiany wynikające z przepływów pieniężnych	20 619	(19 211)	(27 437)	(26 029)
Wpływy	54 477	-	-	54 477
Splata kapitału	(32 606)	(17 230)	(27 437)	(77 273)
Splata odsetek	(1 252)	(1 981)	-	(3 233)
Zmiany bezgotówkowe	16 418	50 220	27 437	94 075
Naliczone odsetki	1 239	1 981	-	3 220
Bezgotówkowy wzrost zobowiązań	-	32 062	27 437	59 499
Bezgotówkowe zmniejszenie zobowiązań	-	(3 285)	-	(3 285)
Objęcia kontroli nad podmiotami zależnymi	15 562	19 227	-	34 789
Różnice kursowe ujęte w przychodach / kosztach finansowych	(383)	235	-	(148)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(1 015)	(1 166)	-	(2 181)
Na dzień 31 grudnia 2019 roku	84 041	66 412	-	150 453

VIII. Noty objaśniające do celów i zasad zarządzania ryzykiem finansowym

Grupa ASEE narażona jest na szereg ryzyk mających źródła zarówno w sytuacji makroekonomicznej w krajach, w których działają spółki Grupy, jak i mikroekonomicznej w poszczególnych przedsiębiorstwach. Głównymi czynnikami rynkowymi mogącymi wywierać negatywny wpływ na wyniki Grupy są: (i) wahania kursów walut obcych względem walut funkcjonalnych spółek z Grupy oraz (ii) zmiany rynkowych stóp procentowych. W ramach prowadzonej działalności Grupa narażona jest również na ryzyko kredytowe oraz ryzyko związane z płynnością.

8.1. Ryzyko zmian kursów walutowych

Wybrane zasady rachunkowości

Walutą pomiaru Jednostki Dominującej oraz walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski (PLN). Walutą funkcjonalną zagranicznych jednostek zależnych są między innymi: EUR (euro), RON (nowy lej rumuński), HRK (kuna chorwacka), RSD (dinar serbski), MKD (denar macedoński) TRY (lira turecka), BGN (lewa bułgarska), BAM (wymienialna marka Bośnia i Hercegowina) czy CZK (korona czeska).

Transakcje wyrażone w walutach obcych (tj. walutach innych niż waluta funkcjonalna) są przeliczane na moment początkowego ujęcia na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursu obowiązującego na dzień zawarcia transakcji. Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach obcych są przeliczane po kursie waluty funkcjonalnej obowiązującym na dzień bilansowy. Pozycje niepieniężne wyceniane według kosztów historycznych w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia początkowej transakcji. Pozycje niepieniężne wyceniane według wartości godziwej w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia ustalenia takiej wartości godziwej.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż złoty polski (dla jednostek, których walutą funkcjonalną jest PLN) są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych oraz w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów.

Pozycje sprawozdań finansowych jednostek zagranicznych są przeliczane na walutę sprawozdawczą Grupy w następujący sposób:

- aktywa i zobowiązania są przeliczane po kursie średnim Narodowego Banku Polski z dnia bilansowego,
- przychody i koszty są przeliczane według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez NBP obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca,
- wynikające z tego przeliczenia różnice kursowe są ujmowane w pozostałych dochodach całkowitych.

Walutą, w której Grupa prezentuje wyniki jest polski złoty, jednak wiele spółek zależnych z Grupy posiada inną walutę funkcjonalną, w której prowadzi swoją działalność operacyjną. Grupa identyfikuje ryzyko walutowe w związku z transakcjami zawieranyymi przez spółki z Grupy w walutach innych niż waluta funkcjonalna danej spółki. Z tego powodu Grupa narażona jest na straty wynikające ze zmian kursu waluty transakcji w stosunku do waluty funkcjonalnej danej spółki z Grupy w okresie od daty zawarcia denominowanej transakcji do daty wystawienia faktury, daty płatności lub rozliczenia transakcji na instrumencie finansowym.

W ramach monitorowania ryzyka walutowego w Grupie, wszystkie transakcje denominowane w walutach innych niż waluta funkcjonalna danej spółki podlegają szczególnej ewidencji. Ponadto, obowiązujące procedury prowadzenia projektów informatycznych nakazują systematyczne aktualizowanie harmonogramów projektów oraz przepływów pieniężnych o zmiany wynikające z wahań kursów walutowych.

W tabelach poniżej została przedstawiona struktura walutowa oraz ekspozycja Grupy na ryzyko transakcyjne zmiany kursów walutowych do polskiego złotego, dla walut, w których zawieranych jest najwięcej transakcji. Tabele przedstawiają strukturę walutową dla danych klas instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Grupy/kategorie instrumentów finansowych	Wartość bilansowa na dzień 31.12.2019	Ekspozycja walutowa na dzień 31.12.2019			Pozostałe waluty
	tys. PLN	tys. PLN	EUR	USD	
			tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Aktywa finansowe					
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	199 663	191 804	82 888	8 972	99 944
Pożyczki i lokaty	5 031	5 031	8	-	5 023
Pozostałe aktywa finansowe	211	211	113	-	98
Należności handlowe oraz aktywa z tytułu umów z klientami	192 580	192 036	42 570	5 974	143 492
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	25 617	15 749	852	12 340	2 557
Kredyty bankowe i pożyczki	92 997	92 997	83 960	-	9 037
Zobowiązania handlowe oraz zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów IT	123 236	122 029	47 037	9 790	65 202

Grupy / kategorie instrumentów finansowych	Wartość bilansowa na dzień 31.12.2018	Ekspozycja walutowa na dzień 31.12.2018	EUR	USD	Pozostałe waluty
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Aktywa finansowe					
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	164 887	131 474	46 993	10 921	73 560
Pożyczki i lokaty	4 105	4 105	100	-	4 005
Pozostałe aktywa finansowe	244	244	152	-	92
Należności handlowe oraz aktywa z tytułu umów z klientami	151 194	149 752	17 218	2 287	130 247
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	9	9	9	-	-
Kredyty bankowe i pożyczki	48 059	48 059	41 391	-	6 668
Zobowiązania handlowe oraz zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów IT	84 262	83 295	60 214	1 949	21 132

W tabelach poniżej przedstawiono analizę wrażliwości wyniku finansowego na zmiany kursów walutowych na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie porównywalnym:

Grupy / kategorie instrumentów finansowych	Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2019 roku			
	EUR		USD	
	+10%	-10%	+10%	-10%
	Wpływ na wynik finansowy tys. PLN		Wpływ na wynik finansowy tys. PLN	
Aktywa finansowe				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	8 289	(8 289)	897	(897)
Pożyczki i lokaty	1	(1)	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	11	(11)	-	-
Należności handlowe oraz aktywa z tytułu umów z klientami	4 257	(4 257)	597	(597)
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	(85)	85	(1 234)	1 234
Kredyty bankowe i pożyczki	(8 396)	8 396	-	-
Zobowiązania handlowe oraz zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów IT	(4 704)	4 704	(979)	979

Grupy / kategorie instrumentów finansowych	Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2018 roku			
	EUR		USD	
	+10%	-10%	+10%	-10%
	Wpływ na wynik finansowy tys. PLN		Wpływ na wynik finansowy tys. PLN	
Aktywa finansowe				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	4 699	(4 699)	1 092	(1 092)
Pożyczki i lokaty	10	(10)	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	15	(15)	-	-
Należności handlowe oraz aktywa z tytułu umów z klientami	1 722	(1 722)	229	(229)
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	(1)	1	-	-
Kredyty bankowe i pożyczki	(4 139)	4 139	-	-
Zobowiązania handlowe oraz zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów IT	(6 021)	6 021	(195)	195

8.2. Ryzyko zmian stopy procentowej

Grupa na bieżąco identyfikuje i dokonuje pomiarów ryzyka stopy procentowej, a także podejmuje działania mające na celu minimalizację jego wpływu na sytuację finansową. Pozycje oprocentowane według stopy zmiennej narażają Grupę na ryzyko zmiany przepływów pieniężnych z danej pozycji w wyniku zmiany stóp procentowych wpływając na wysokość przychodów lub kosztów odsetkowych ujmowanych w wyniku finansowym. Zmiany rynkowych stóp procentowych mogą niekorzystnie oddziaływać na wynik finansowy Grupy. Grupa jest narażona na ryzyko zmiany tego czynnika rynkowego głównie poprzez zmiany wartości odsetek naliczonych od kredytów udzielonych przez zewnętrzne instytucje finansowe spółkom Grupy opartych na zmiennej stopie procentowej.

Grupa identyfikuje ryzyko zmiany stopy procentowej w momencie zawarcia transakcji lub instrumentu finansowego narażonego na ryzyko. Wszystkie transakcje narażone na zmiany rynkowych stóp procentowych podlegają szczególnej ewidencji oraz kontroli ze strony odpowiedniego działu w każdej spółce z Grupy.

Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej jest sumą kwot wynikających ze wszystkich instrumentów finansowych narażonych na ryzyko związane ze zmianą stopy procentowej.

Spółki Grupy ograniczają ryzyko na dwa sposoby: (i) starają się unikać zaciągania kredytów opartych na zmiennej stopie procentowej, (ii) jeśli pierwsze rozwiązanie nie jest możliwe, jednostki Grupy mają możliwość zawarcia kontraktów terminowych na stopę procentową, jeżeli koszty tego rozwiązania są zasadne w stosunku do oczekiwanych korzyści.

Szczegółowe informacje dotyczące zaciągniętych kredytów i pożyczek, w tym rodzaj oprocentowania, waluta oraz terminy zapadalności zostały zaprezentowane w nocie 6.14 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Analiza struktury instrumentów finansowych narażonych na ryzyko zmiany stóp procentowych w Grupie wskazała, że jedynie kredyty i pożyczki są narażone na zmiany stopy procentowej, gdyż ich oprocentowanie jest oparte o EURIBOR. Wartość narażona na ryzyko oraz analiza wrażliwości została przedstawiona w tabeli poniżej:

	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko zmiany EURIBOR	Założone odchylenia (w punktach procentowych)		Wpływ na wynik finansowy	
	tys. PLN	tys. PLN			tys. PLN	tys. PLN
Kredyty bankowe i pożyczki na dzień 31 grudnia 2019 roku, w tym:						
Kredyty odnawialne	8 956	-	+ 1.0 p.p.	- 1.0 p.p.	-	-
Kredyty	77 634	55 354	+ 1.0 p.p.	- 1.0 p.p.	(554)	554
Pożyczki od podmiotów pozostałych i powiązanych	6 407	6 407	+ 1.0 p.p.	- 1.0 p.p.	(64)	64
Kredyty bankowe i pożyczki na dzień 31 grudnia 2018 roku, w tym:						
Kredyty odnawialne	40	-	+ 1.0 p.p.	- 1.0 p.p.	-	-
Kredyty	48 019	44 239	+ 1.0 p.p.	- 1.0 p.p.	(442)	442
Pożyczki od podmiotów pozostałych i powiązanych	-	-	+ 1.0 p.p.	- 1.0 p.p.	-	-

Analiza wrażliwości została przeprowadzona na bazie stanu instrumentów posiadanych przez Grupę ASECO na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku. Wpływ zmian stóp procentowych zaprezentowano w skali rocznej. Wrażliwość instrumentów finansowych na ryzyko stóp procentowych została ustalona jako iloczyn salda pozycji narażonych na ryzyko oraz adekwatnego odchylenia stóp procentowych przyjętego do kalkulacji.

8.3. Ryzyko kredytowe

Grupa identyfikuje ryzyko kredytowe związane z tym, że druga strona transakcji nie wywiąże się ze swoich zobowiązań względem spółki z Grupy i w ten sposób narazi Grupę na poniesienie strat finansowych. Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie została przedstawiona w nocie 6.8 dotyczącej należności długo- i krótkoterminowych.

Całkowita ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe wynika z faktu posiadania należności (nota 6.8) oraz pozostałych aktywów finansowych (nota 6.6).

8.4. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z różnych źródeł finansowania.

Tabele poniżej przedstawiają wymagalność zobowiązań finansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku według daty zapadalności:

Wymagalność zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2019	Zobowiązania wymagalne do 3 miesięcy	Zobowiązania wymagalne od 3 do 12 miesięcy	Zobowiązania wymagalne od 1 roku do 5 lat	Zobowiązania wymagalne powyżej 5 lat	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Zobowiązania handlowe oraz zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów IT	115 167	8 069	-	-	123 236
Kredyty bankowe i pożyczki	7 442	42 300	43 255	-	92 997
Zobowiązanie z tytułu leasingu *	5 394	15 585	46 111	4 052	71 142
Wiekowanie zobowiązań z tytułu nieopłaconych akcji/udziałów	5 362	2 129	4 932	-	12 423
Wiekowanie zapłaty warunkowej rozpoznanej w związku z nabyciem jednostek gospodarczych	-	6 385	6 760	-	13 145
Wiekowanie zobowiązań wynikających z opcji put przyznanej udziałowcom niekontrolującym	-	-	16 819	-	16 819
Wiekowanie kontraktów typu forward/futures	-	-	46	-	46
Razem	133 365	74 468	117 923	4 052	329 808

*Wiekowana wartość uwzględnia tylko umowne przepływy niezdyktowane, w przeciwieństwie do wartości prezentowanej w bilansie

Wymagalność zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2018	Zobowiązania wymagalne do 3 miesięcy	Zobowiązania wymagalne od 3 do 12 miesięcy	Zobowiązania wymagalne od 1 roku do 5 lat	Zobowiązania wymagalne powyżej 5 lat	Razem
	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Zobowiązania handlowe oraz zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów IT	84 047	82	133	-	84 262
Kredyty bankowe i pożyczki	6 092	14 761	27 206	-	48 059
Zobowiązanie z tytułu leasingu finansowego*	234	651	1 094	-	1 979
Pozostałe	-	9	-	-	9
Razem	90 373	15 503	28 433	-	134 309

*Wiekowana wartość uwzględnia tylko umowne przepływy niezdyktowane, w przeciwieństwie do wartości prezentowanej w bilansie

8.5. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na pozycje bilansowe

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa posiadała następujące pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na odpowiadające im pozycje bilansowe:

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat	Kategoria zgodnie z MSSF 9	Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski /(straty) z tytułu realizacji i wyceny	Razem
Za 12 miesięcy do 31 grudnia 2019		tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN	tys. PLN
Aktywa finansowe		2 247	1 553	(3 122)	177	855
Walutowe kontrakty typu forward	WGpWF	-	-	-	177	177
Pożyczki udzielone	WwgZK	17	-	(90)	-	(73)
Lokaty	WwgZK	41	-	-	-	41
Należności z tytułu dostaw i usług	WwgZK	-	322	(3 032)	-	(2 710)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WGpWF	2 189	1 231	-	-	3 420

Zobowiązania finansowe		(3 256)	(872)	-	(848)	(4 976)
Kontrakty typu forward/futures	WGpWF	-	(79)	-	(125)	(204)
Zobowiązania z tytułu odroczonej i/lub warunkowej płatności za pakiet kontrolny	WGpWF	-	(113)	-	(723)	(836)
Kredyty i pożyczki	WwgZK	(1 239)	80	-	-	(1 159)
Zobowiązania z tytułu leasingu	WwgZK	(1 981)	(235)	-	-	(2 216)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	WwgZK	(36)	(525)	-	-	(561)
Razem		(1 009)	681	(3 122)	(671)	(4 121)

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa posiadała następujące pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na odpowiadające im pozycje bilansowe:

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat	Kategoria zgodnie z MSSF 9	Przychody /(koszty) z tytułu odsetek tys. PLN	Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych tys. PLN	Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktualizujących tys. PLN	Zyski /(straty) z tytułu realizacji i wyceny tys. PLN	Razem tys. PLN
Za 12 miesięcy do 31 grudnia 2018						
Aktywa finansowe		1 670	6 632	(544)	(589)	7 169
Walutowe kontrakty typu forward	WGpWF	-	303	-	(589)	(286)
Pożyczki udzielone	WwgZK	329	-	-	-	329
Należności z tytułu dostaw i usług	WwgZK	55	2 915	(544)	-	2 426
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WGpWF	1 286	3 414	-	-	4 700
Zobowiązania finansowe		(1 169)	(2 933)	-	-	(4 102)
Zobowiązania z tytułu odroczonej i/lub warunkowej płatności za pakiet kontrolny	WGpWF	-	(1 127)	-	-	(1 127)
Kredyty i pożyczki	WwgZK	(1 039)	(209)	-	-	(1 248)
Zobowiązania z tytułu leasingu	WwgZK	(99)	-	-	-	(99)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	WwgZK	(31)	(1 597)	-	-	(1 628)
Razem		501	3 699	(544)	(589)	3 067

IX. Pozostałe noty objaśniające

9.1. Zobowiązania pozabilansowe

Wybrane zasady rachunkowości

Zobowiązania pozabilansowe to przede wszystkim zobowiązania warunkowe, przez które Grupa rozumie: możliwy obowiązek, który powstanie na skutek przeszłych zdarzeń, którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub braku wystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Grupy, lub obecny obowiązek, który powstaje na skutek przeszłych zdarzeń, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu ponieważ: (i) nie jest prawdopodobne, aby wypełnienie obowiązku spowodowało konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne, bądź (ii) kwoty obowiązku (zobowiązania) nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie.

Zobowiązania warunkowe nie są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jednakże ujawnia się informację o zobowiązaniu warunkowym, chyba, że prawdopodobieństwo wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest znikome.

Leasing operacyjny - Grupa stosuje wyjątek praktyczny dotyczący umów najmu oraz umów o podobnym charakterze zawartych na okres krótszy niż 12 miesięcy od daty rozpoczęcia leasingu oraz wyjątek dotyczący wynajmu aktywów o niskiej wartości. Płatności leasingowe w przypadku obu wymienionych wyjątków rozpoznawane są w kosztach okresu, którego dotyczą, co do zasady metodą liniową. Ani aktywo z tytułu prawa do użytkowania ani odpowiadające mu zobowiązanie finansowe nie są w tym przypadku rozpoznawane. Zobowiązania z tytułu takiego leasingu operacyjnego ujmowane są jako zobowiązania pozabilansowe.

W ramach działalności handlowej Grupa ASEE wykorzystuje dostępność gwarancji bankowych, jak również ubezpieczeniowych gwarancji kontraktowych, jako formy zabezpieczenia transakcji gospodarczych z różnymi organizacjami, firmami i podmiotami administracji.

Potencjalne zobowiązania z tego tytułu na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiły 50 220 tys. PLN a na dzień na 31 grudnia 2018 roku 24 638 tys. PLN.

Aktywa zabezpieczające bankowe linie gwarancyjne:

Kategoria aktywów	Wartość netto aktywów		Kwota wystawionej gwarancji zabezpieczonej aktywami	
	31 grudnia 2019 tys. PLN	31 grudnia 2018 tys. PLN	31 grudnia 2019 tys. PLN	31 grudnia 2018 tys. PLN
Aktywa finansowe	4 502	-	11 478	-
Należności handlowe	1 364	1 698	1 681	1 887
Pozostałe aktywa niefinansowe	274	-	-	-
Razem	6 140	1 698	13 159	1 887

Żadne z opisanych wyżej zobowiązań gwarancyjnych nie spełniają definicji gwarancji finansowej zgodnie z MSSF 9, wskutek czego nie są one ujęte w zobowiązaniach bilansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku.

Grupa jest stroną umów najmu dotyczących:

- powierzchni biurowych i magazynowych,
- lokalizacji na bankomaty,
- środków transportu,
- sprzętu biurowego,
- pozostałych aktywów,

z których wynikały na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku następujące zobowiązania pozabilansowe do dokonania przyszłych płatności

	31 grudnia 2019 roku tys. PLN	31 grudnia 2018 roku tys. PLN
Zobowiązania z tytułu najmu powierzchni		
W okresie do 1 roku	1 692	9 797
W okresie od 1 roku do 5 lat	139	23 259
Powyżej 5 lat	-	-
	1 831	33 056
Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego sprzętu		
W okresie do 1 roku	126	1 820
W okresie od 1 roku do 5 lat	-	3 384
Powyżej 5 lat	-	-
	126	5 204

Powyższe umowy spełniają definicję leasingu według MSSF 16. Zobowiązania pozabilansowe zaprezentowane na dzień 31 grudnia 2019 roku dotyczą umów leasingu, które podlegały zwolnieniom przewidzianym przez MSSF 16 (najmy krótkoterminowe i aktywa niskocenne).

Spory sądowe nierozstrzygnięte na datę bilansową

Trwające od 2016 roku postępowanie sądowe wytoczone przez Romsys S.R.L. przeciwko ASEE Rumunia o zapłatę odszkodowania w wysokości 1 226 tys. EUR w celu zrekompensowania strat poniesionych do tej pory z tytułu rzekomo nieuczciwej konkurencji zostało zakończone pomyślnie dla ASEE Rumunia. Romsys S.R.L. nie zaskarżyła orzeczenia Sądu II instancji do sądu kasacyjnego, co oznacza, że decyzja Sądu pierwszej instancji z dnia 28 lutego 2018 roku oddalająca powództwo Romsys S.R.L. stała się ostateczna.

Poza opisanymi powyżej, w prezentowanym okresie sprawozdawczym przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej nie toczyły się istotne postępowania dotyczące zobowiązań albo wiarygodności spółek z Grupy ASEE.

9.2. Sezonowość i cykliczność

Rozkład przychodów ze sprzedaży Grupy w poszczególnych kwartałach roku podlega niewielkiej sezonowości. Przychody w czwartym kwartale są zwykle wyższe niż w pozostałych kwartałach, ponieważ duża ich część generowana jest przez sprzedaż usług IT dla dużych przedsiębiorstw i instytucji państwowych. Podmioty te w ostatnich miesiącach roku dokonują często większych zakupów inwestycyjnych sprzętu i licencji.

9.3. Zatrudnienie

Liczba osób zatrudnionych w spółkach Grupy na dzień	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Zarząd Jednostki Dominującej	4	4
Zarządy jednostek z Grupy	43	41
Działy produkcyjne	2 206	1 302
Działy handlowe	175	133
Działy administracyjne	247	175
Razem	2 675	1 655

Liczba osób zatrudnionych w spółkach Grupy na dzień:	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
ASEE S.A.	29	30
Grupa ASEE Rumunia	138	141
Grupa ASEE Serbia	437	420
ASEE Chorwacja	176	162
Grupa ASEE Kosowo	71	61
Grupa Payten Turcja	178	186
ASEE Bułgaria	19	20
ASEE BiH	69	63
ASEE Macedonia	190	177
Payten Słowenia	32	30
Grupa Payten Czarnogóra	17	11
Payten Chorwacja	107	108
Payten B&H	55	34
Payten Macedonia	31	28
Grupa Payten Serbia	170	132
Payten Rumunia	49	52
ASEE Turcja	92	-
Grupa Necomplus	729	-
Grupa Sonet	86	-
Razem	2 675	1 655

9.4. Informacje o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Spółki i Grupy wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku i dnia 31 grudnia 2018 roku w podziale na rodzaje usług:

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego	12 miesięcy do 31 grudnia 2019	12 miesięcy do 31 grudnia 2018
Badanie rocznego sprawozdania finansowego	182	160
Przegląd półrocznego sprawozdania finansowego	83	56
Inne usługi poświadczające	-	-
Usługi doradztwa transakcyjnego	-	-
Razem	265	216

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2019 oraz w roku 2018 podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych była spółka Deloitte Audyt spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa. Została ona wybrana uchwałą Rady Nadzorczej ASEE S.A. z dnia 27 marca 2018 roku.

Ponadto inne firmy z sieci Deloitte wykonują również badania rocznych i przeglądy śródrocznych sprawozdań finansowych oraz inne usługi poświadczające na rzecz spółek z Grupy ASEE w innych niż Polska krajach. Suma wynagrodzenia za te usługi wynosiła w 2019 roku 548 tys. PLN.

9.5. Wynagrodzenie Zarządu oraz Rady Nadzorczej

W poniższej tabeli zaprezentowano wynagrodzenie poszczególnych członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki z tytułu sprawowanej przez nich funkcji w Jednostce Dominującej za 2019 i 2018 rok.

Wynagrodzenie stałe za okres	12 miesięcy do 31 grudnia 2019	12 miesięcy do 31 grudnia 2018
Zarząd		
Piotr Jeleński	365	365
Miljan Mališ	241	175
Miodrag Mirčetić (do dnia 30 września 2019 roku) ¹⁾	110	214
Marcin Rulnicki	281	282
Kostadin Slavkoski (od dnia 1 października 2019 roku) ²⁾	49	-
	1 046	1 036
Rada Nadzorcza		
Jozef Klein	36	21
Adam Góral	30	30
Jacek Duch	60	62
Artur Kucharski	90	92
Adam Pawłowicz	60	61
	276	266

¹⁾ Pan Miodrag Mirčetić złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu Spółki ze skutkiem od 1 października 2019 roku.

²⁾ Pan Kostadin Slavkoski został powołany na funkcję Członka Zarządu Spółki ze skutkiem od 1 października 2019 roku.

Wynagrodzenie zmienne za okres	12 miesięcy do 31 grudnia 2019	12 miesięcy do 31 grudnia 2018
Zarząd		
Piotr Jeleński	3 138	2 012
Miljan Mališ	464	502
Miodrag Mirčetić (do dnia 30 września 2019 roku)	515	450
Marcin Rulnicki	882	455
Kostadin Slavkoski (od dnia 1 października 2019 roku)	81	-
	5 080	3 419

Powyższe tabele uwzględniają wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji we władzach ASEE S.A. jak również we władzach spółek zależnych.

Wynagrodzenia wypłacone i należne członkom zarządów i rad nadzorczych jednostek zależnych wchodzących w skład Grupy ASEE w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku wyniosły 18 578 tys. PLN (nie obejmują kwot podanych w tabelach powyżej).

Wynagrodzenia wypłacone i należne członkom zarządów i rad nadzorczych jednostek zależnych wchodzących w skład Grupy ASEE w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku wyniosły 13 596 tys. PLN (nie obejmują kwot podanych w tabelach powyżej).

9.6. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie wiarygodności kredytowej i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierająby działalność operacyjną Grupy i zwiększałyby wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w odpowiedzi na zmiany warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zmienić politykę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom lub wyemitować nowe akcje. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych. Kapitał obejmuje kapitał własny należny akcjonariuszom jednostki dominującej.

Zarządzanie kapitałem	Nota	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Oprocentowane kredyty i pożyczki		92 997	48 059
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego		66 412	1 875
Zobowiązania handlowe, z tytułu umów z klientami, budżetowe oraz pozostałe		261 634	154 888
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty		(199 663)	(164 887)
Zadłużenie netto		221 380	39 935
Kapitał własny		800 203	763 425
Kapitał i zadłużenie netto		1 021 583	803 360
Wskaźnik dźwigni		21,67%	4,97%

9.7. Znaczące zdarzenia po dniu bilansowym

▪ **Nabycia udziałów spółki Bassilichi CEE LLC z siedzibą w Banja Luce**

W dniu 20 stycznia 2020 roku spółka Payten d.o.o. (Sarajewo) nabyła 100% udziałów w spółce Bassilichi CEE LLC z siedzibą w Banja Luce.

▪ **Utworzenie nowej spółki Payten Egypt**

W dniu 26 stycznia 2020 roku zostało zarejestrowane założenie spółki Payten Egypt, z siedzibą w Gizie. 80% udziałów w tej spółce objął Payten Sp. z o.o. sp.k.

W okresie od dnia 31 grudnia 2019 roku do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, tj. do dnia 24 lutego 2020 roku nie wystąpiły inne istotne zdarzenia, których ujawnienie mogłoby w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji kadrowej, majątkowej oraz finansowej Grupy ASEE.

9.8. Znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych

Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku, nie wystąpiły zdarzenia dotyczące lat ubiegłych, które nie zostały, a powinny być ujęte w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Solutions for demanding business.

Asseco South Eastern Europe S.A.

ul. Olchowa 14, 35-322 Rzeszów

Tel.: +48 22 574 86 30

Fax: +48 22 574 86 90

Email: office@asseco-see.com

see.asseco.com
